

శ్రీమద్విఖానసమహాగురవేనమః

శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రాక్ష

ధ్యాన ముక్తావళిః

ఇయం చోళమణ్డలాంతర్వర్తి కంఠమాణిక్యగ్రహారవాస్తవ్యైః శ్రీమద్దస్తీన్ద్ర
వరద చరణారవిన్ద సమారాధనధురంధరైః శ్రీవైఖానస శిరోమణి
శ్రీకృష్ణభట్టాచార్యసూనుభిః విద్వదవతంసైః

శ్రీ వైనతేయభట్టాచార్యైః విరచితా

గౌరవసంపాదకులు

వేదాచార్య సన్నిధానం సుదర్శన శర్మ
కులపతులు, శ్రీవేంకటేశ్వర వేదవిశ్వవిద్యాలయము

సంపాదకులు

శ్రీ ఎన్.ఎ.కె. సుందరవరదన్

ఆచార్య వేదాంతం శ్రీవిష్ణుభట్టాచార్యులు

శ్రీ వేదాంతం గోపాలకృష్ణమాచార్యులు

డా॥ వాడపల్లి శ్రీనివాస దీక్షితులు

ఆచార్య అగ్నిహోత్రం శ్రీనివాసాచార్యులు

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

2020

DHYANA MUKTAVALI

By

Sri Vainateya Bhattacharya

T.T.D. Religious Publication Series No: 1388
© All Rights Reserved

First Edition : 1998

Second Edition : 2020

Copies:

Published by :

Sri K.S. JAWAHAR REDDY, I.A.S.,
Executive Officer,
Tirumala Tirupati Devasthanams,
Tirupati.

D.T.P:

Publications Division,
T.T.D, Tirupati.

Printed at :

Tirumala Tirupati Devasthanams Press,
Tirupati.

ముందుమాట

వైఖానసవిద్వద్వరేణ్యులు చోళమండలంలో గల కండ్రమాణిక్య అగ్రహారి శ్రీకృష్ణభట్టాచార్యులవారి పుత్రులు అగు శ్రీవైనతేయ భట్టాచార్యుల వారిచే రచింపబడింది ఈ ధ్యానముక్తావళి గ్రంథం. వీరి కాలం 18వ శతాబ్దమని విమర్శకుల అభిప్రాయం.

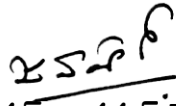
ఇందు వైఖానససంప్రదాయ ఆలయాలలో గల పరివార దేవతల యొక్క వర్ణ-రూప-ధ్వజ-వాహన-మాస-నక్షత్ర-బీజాక్షరములు శ్లోకాల రూపంలో వర్ణింపబడ్డాయి. ఇది పది స్తబ్ధకాలతో నిండి ఉంది.

ఈ గ్రంథం అర్చకులకు విద్వాంసులకు పరిశోధకులకు శిల్పులకు ఆస్తికులకు ఎంతో ఉపయోగకరం.

1912 లో మొట్టమొదటగా మంజువాణీ ముద్రాక్షరశాల (ఏలూరు) ద్వారా ముద్రింపబడింది. తరువాత తితిదే పక్షాన 1998లో ప్రచురింపబడింది.

ఈ గ్రంథాన్ని నిశితంగా పరిశీలించి వాక్య-పద-అక్షర దోషములను సంస్కరించి శుద్ధప్రతిలిపిని అందించిన తిరుపతి శ్రీవేంకటేశ్వరవేదవిశ్వవిద్యాలయం కులపతులు వేదాచార్య ఆచార్య శ్రీసన్నిధానం సుదర్శనశర్మ గారి అధ్యక్షతన గల వైఖానసవిద్వజ్ఞుల సంపాదక సమితికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ ఈ గ్రంథం వైఖానస విజ్ఞాన సర్వస్వం కాగలదని ఆశిస్తున్నాను.

తిరుపతి

శ్రీ కె.యస్. జవహర్ రెడ్డి, I.A.S.,

కార్యనిర్వహణాధికారి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

శ్రీవేంకటేశ్వర వేదవిశ్వవిద్యాలయము

(తి.తి.దే.ప్రశాంతము, యు.జి.సి. ద్వారా ఆమోదితము)

తిరుపతి

సంపాదకీయం

శ్రీ వైఖానస భగవద్దాస్త్రము వేదప్రభవమైన వాఙ్మయము. ఎందరెందరో మహానుభావులు తమతమ రచనలతో ఈ శాస్త్రాన్ని పరిపుష్టం గావించారు. అలా ఆవిర్భవించిన గ్రంథరత్నాలలో ఒకటి “ధ్యాన ముక్తావళి”. ఈ గ్రంథ రచయిత చోళమండల వాసి శ్రీకృష్ణభట్టాచార్యుల వారి యొక్క పుత్రులైనట్టి శ్రీవైనతేయభట్టాచార్యులవారు. ఈ గ్రంథం మొదట 1912 లో మంజువాణి ముద్రాక్షరశాల ద్వారా ముద్రింపబడినది. తదుపరి శ్రీ మాడంబాకం శ్రీనివాసభట్టాచార్యుల వారి పర్యవేక్షణలో “ఆగమ ప్రవర” శ్రీ దీవి కృష్ణ స్వామి అయ్యంగారి గారి పీఠికతో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి ద్వారా 1998 లో ప్రకాశింపజేయబడింది.

పది స్తబకములతో కూడిన ఈ గ్రంథాన్ని సాంగోపాంగంగ పరిష్కరించే అవకాశాన్ని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారు శ్రీవేంకటేశ్వరవేదవిశ్వవిద్యాలయానికి ఇవ్వడం ఎంతో ముదావహం. ఇందుకు శ్రీ కార్యనిర్వహణాధికారి గారికి, సంయుక్తకార్యనిర్వహణాధికారి గారికి హృదయపూర్వకమైన కృతజ్ఞతలు తెలియజేయుచున్నాము.

ఈ గ్రంథం యొక్క పరిష్కరణలో సహాయబడిన విద్వద్వరేణ్యులు
శ్రీ ఎన్.ఎ.కె. సుందరవరదన్, ఆచార్య వేదాంతం శ్రీవిష్ణుభట్టాచార్యులు,
శ్రీ వేదాంతం గోపాలకృష్ణమాచార్యులు, డా॥ వాడపల్లి శ్రీనివాస దీక్షితులు,
ఆచార్య అగ్నిహోత్రం శ్రీనివాసాచార్యులు గారలు. వారందరికి అభినందనలు.
అక్షరాదిదోష సంశోధనాదులలో విశేష సహకారాన్ని అందించిన ప్రొఫెసర్
వేదాంతం శ్రీ విష్ణుభట్టాచార్యులవారికి ప్రత్యేక ప్రశంసలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ద్వారా ప్రకాశింపజేయబడుతున్న ఈ
గ్రంథం వైఖానసజగత్తుకు భగవదర్చనలో మిక్కిలి ఉపయుక్తంగా ఉండునని
విశ్వసించి, సప్తగిరీశుడైన శ్రీ వేంకటేశ్వరునికి ప్రణమిల్లి ఆస్తిక లోకానికి
ఈ పుస్తక కుసుమాన్ని అందిస్తున్నాము.

తిరుపతి

01-10-2020

ఆచార్య సన్నిధానం సుదర్శన శర్మ

కులపతి

ఓం

శ్రీవిఖనసగురుభ్యోనమః

శ్రీశ్రీనివాసాయనమః

ధ్యానముక్తావళి

పీఠిక

సహృదయులకు నమస్సుమములు,

ఈ ధ్యానముక్తావళి గ్రంథకర్త శ్రీ వైనతేయ భట్టాచార్యులవారు. చోళమండలమందలి (తమిళనాడు) కండ్ర మాణిక్య అగ్రహారము వీరి జన్మస్థలము. పదునెనిమిదవ శతాబ్దమువాడని విమర్శకుల అభిప్రాయము. కృష్ణభట్టాచార్యులవారు వీరి పితృపాదులు. కృష్ణభట్టాచార్యులువారు శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర పారంగతులు. శ్రీమన్నారాయణుడు గజేంద్రరాజ వరదుడుగా ఆ అగ్రహారమున అవతరించినాడు. ఆచార్యులవారు అర్చారూపముగా అవతరించిన కరివరదుని పాదపద్మారాధకులు. కృష్ణభట్టాచార్యదంపతులు వారి ఆలయమందున్న వేదాత్మయగు వైనతేయానుగ్రహముచే పుత్రుని బడసిరి. అందులకే ఆ బాలునికి వైనతేయుడని నామకరణము చేసినట్లు జనశ్రుతిగలదు.

వైనతేయ భట్టాచార్యులవారు విద్వత్కవిశేఖరులు. శ్రీశాస్త్రశిరోమణి. ఈ గ్రంథమందలి ప్రతి శ్లోకము వారి పాండిత్యమునకు వైఖానస ఆగమశాస్త్ర ప్రావీణ్యతకును, నిదర్శనముగా నిలిచినది. తండ్రిగారివలె వీరును గజవరదుని ఆరాధకులు. శ్రీ విఖనోమునీంద్రులు వారి శిష్యులైన భృగుమరీచి అత్రి కశ్యపులకు, ఆగమశాస్త్రమును అనుగ్రహించిరి. భృగ్వాదులు ఈ ఆగమశాస్త్రమును విపులముగా విశదీకరించిరి. ఆర్షగ్రంథములుగా లోకమున ఖ్యాతి గాంచినవి. అర్చారూపముగా శ్రీమన్నారాయణుని అర్చించి జీవులు

తరించుటయే ఈ ఆగమశాస్త్ర ముఖ్యాశయమని ఆర్షములు తెలుపుచున్నవి. సప్తప్రాకారములుగల దేవాలయము ఉత్తమోత్తమమైనదిగా ఆర్షములు వర్ణించినవి. ఆలయమందు, విమానమున, ప్రాకారములయందు, ద్వారములయందు వివిధ దేవతామూర్తులు ఆగమశాస్త్రమున చెప్పబడినారు. గర్భాలయమున భక్తుల ఇష్టముననుసరించి అనేక ప్రధాన దేవతామూర్తులు చెప్పబడినవి. సమస్తదేవతలతో విరాజిల్లు దేవాలయ ప్రవేశము ఒక దివ్యానుభూతిని కలిగించును. కలియుగ దైవమూర్తి శ్రీ వేంకటేశ్వరుని ఆనందనిలయ ప్రాంగణప్రవేశమే ఇందులకు ఒక చక్కని ఉదాహరణ.

ఆలయమందలి సమస్త దేవతలను ధ్యానించుటకు వారి రూపములు తెలిసి ఉండవలయును. ఆర్షములు శిల్ప శాస్త్రమునకు అనుగుణ్యముగా మూర్తిధ్యానములను వివరించినవి. ఆర్షములందలి మూర్తుల వర్ణనలను ఆధారముగా ఈ కవివర్యుడు పది స్తబకములలో సమస్తమూర్తుల రూపధ్యానములను మూడు వందల నలువది నాల్గుశ్లోకములలో ధ్యానముక్తావళి అను ఈ ముత్యాలహారమును సృష్టించి కరివరదునకు సమర్పించినాడు.

ఈ గ్రంథము మొదటగా 1912 సం॥న హేలాపురి యందలి మంజువాణీ ముద్రణాలయమున ముద్రింపబడినది. రౌంపిచర్లభట్టర్ కోదండ రామాచార్య పాకయాజిగారు (ఆకులమన్నాడు) తిరువేంకటాచార్యులవారు (కొనకళ్ళ) ఉ.చ.శ్రీనివాసభట్టాచార్యులవారు లేఖన ప్రమాదములను పరిష్కరించిరి. ఉత్తర తాళ్ళపాక చక్రవర్తుల శ్రీనివాసభట్టాచార్యులవారు ఎంతో కృషి చేసి దీనిని ముద్రింపించిరి. భక్తులకు, శిష్యులకు అత్యంత ఉపయుక్తముగ ఈ ధ్యానముక్తావళి నిలచినది. గ్రంథములు ప్రస్తుతము లభ్యమగుటలేదు.

గ్రంథస్థవిషయము : ఈ గ్రంథమున పదిస్తబకములున్నవి.

ప్రథమస్తబకము : వివిధ దేవతామూర్తుల రూపములను వివిధ వృత్తములలో మనోహరముగా వర్ణించినాడు. ద్రాక్ష కదళీ నారికేళాది పాకములతో వృత్తములు కొనసాగినవి. సందర్భముననుసరించి వివిధ ఆర్షములనుండి ప్రమాణములు ఉట్టంకింపబడినవి. మొదటి రెండు శ్లోకములలో గజేంద్రవరదుని రూపము, గజేంద్ర మోక్షము కనులకు కట్టినట్లు వర్ణింపబడినది. గ్రాహగ్రస్తకరీష్ట ముక్త కరుణా క్రన్దాను సన్ధాయినోః ఇది మొదటి శ్లోక ప్రారంభము. అటు గజేంద్రరక్షణ, ఇటు సంసారమనెడి మొసలిచే పట్టుబడిన భక్తుని రక్షణ - ఇట్లు ధ్వని పూర్వకము సాగినవి. పిమ్మట ఒక గద్య రచింపబడినది. శబ్దార్థాలంకారములతో అత్యద్భుతముగా రచనసాగినది. గజేంద్రమోక్షము అక్షర రూపమున ఈ కవి మనకు సాక్షాత్కరింపచేసినాడు. నలువది శ్లోకములలో వివిధ ధ్రువమూర్తుల రూపధ్యానములు, చతుర్దామములు వివరింపబడినవి.

ద్వితీయస్తబకము : గర్భాలయమందుండు ధ్రువమూర్తికి ఆవరణత్రయ దేవతలుందురు. వీరే పుష్పన్యాస దేవతలు. వీరల మూర్తి ధ్యానములు నామములు వివరింపబడినవి.

కృతే గోక్షీరవర్ణాభం, త్రేతాయాం కనక ప్రభం ।

ద్వాపరే రక్తవర్ణంతు కలౌ చాఞ్జన సన్నిభం” ॥

ధ్యానే కనకవర్ణస్తు పూజ్యోవిష్ణుస్సదా బుధైః ।

బేరంతు శ్యామలం పూజ్యం కృతం విష్ణోర్బుధైర్మతం ॥

“ఇతివర్ణాధికారే” । ధ్రువమూర్తుల బేర వర్ణములు యుగరీత్యా వర్ణింపబడినవి. ఈ ఆర్షము ప్రస్తుతము లభించుట లేదు. ఈ కవి ఎంతో శ్రమించి వివిధ ఆర్షముల ప్రమాణములు అందించినందులకు మనము ఋణపడి యుంటిమి. శిలాబేరము ఏ వర్ణమునందున్నను కనకవర్ణముగానే

ధ్యానించవలయును. ఇట్టి విశేష ప్రమాణములు ఈ గ్రంథమున అనేకములు కానవచ్చుచున్నవి. ఈ స్తబకమున ముప్పది శ్లోకములున్నవి.

తృతీయస్తబకము : పంచభేరములలో కౌతుకభేరము ప్రధానమైనది “అర్చనార్థంతు కౌతుకమ్” ఈ భేరమునకు గల ఆవరణ త్రయ పుష్పన్యాస దేవతామూర్తుల ధ్యానములు నామములు చెప్పబడినవి. గర్భాలయ భిత్తి పార్శ్వదేవతల రూపధ్యానములు నామములు ఇరువది రెండు శ్లోకములలో వర్ణింపబడినవి.

చతుర్థస్తబకము : ఆలయద్వార దేవతల ద్వారపాలకుల విమాన పాలకుల సప్తావరణలకు గల ద్వారపాలకుల మూర్తి ధ్యానములు నామములు నలువది శ్లోకములలో వర్ణింపబడినవి.

పంచమస్తబకము : ఇందు ముప్పదిమూడు శ్లోకములున్నవి. ఆలయ ద్వితీయ తృతీయ ఆవరణలందలి దేవతామూర్తుల స్థానములు రూపధ్యానములు గలవు. ద్వితీయ ఆవరణమున నవగ్రహములు, తృతీయ ఆవరణమున గంగాది పుణ్యనదుల మూర్తులు దుర్గాది స్త్రీమూర్తుల ధ్యానములు గలవు.

షష్ఠస్తబకము : ఆలయ చతుర్థావరణ దేవతామూర్తుల ధ్యానములున్నవి. ప్రధానముగా చతుర్వేదమూర్తులు వర్ణింపబడినవి. ఇందు పదియారు శ్లోకములున్నవి.

సప్తమస్తబకము : ఆలయ పంచమావరణ దేవతామూర్తి ధ్యానభేదములు నలువదినాలుగు శ్లోకములలో వర్ణింపబడినవి. బ్రహ్మణ్యాది సప్తమాతృకలు, జయాది అష్ట అస్సరసలు సప్తరోహిణులు, భృగ్వాది సప్తఋషులు, వత్సరములు, పంచప్రాణములు, సప్తమరుత్తులు, శతరుద్రులు, ఏకాదశరుద్రులు, ద్వాదాశాదిత్యులు వీరి స్థానములు, మూర్తిధ్యానములు నామములు గలవు.

అష్టమస్తబకము : ఆలయ పష్ట సప్తమ ఆవరణలయందుండు తుంబుర,
నారద, కిన్నరమూర్తుల ధ్యానభేదములు ఇరువది ఏడు శ్లోకములలో
వివరింపబడినది.

నవమస్తబకము : ఇందు డెబ్బది శ్లోకములుగలవు. దశావతారమూర్తుల
వివరణ గలదు పృథగాలయ లక్ష్మీ, గోదా దేవతామూర్తుల రూపధ్యానములు
గలవు.

క్రియాధికారమందలి దశావతారమూర్తులను ప్రమాణములను
వివరించి ఆ మూర్తులకు రూప ధ్యాన భేదములను శిల్పులకు గూడ
సుబోధకముగా వివరింపబడినవి.

దశమస్తబకము : ఆదిమూర్తిధ్యానము, మానుష ధైవిక
వాసుదేవమూర్తుల హయగ్రీవమూర్తి ధ్యానభేదములు ఇరువది మూడు
శ్లోకములలో వైనతేయభట్టాచార్యులవారు మూర్తి ధ్యానములను వర్ణించి
సప్తప్రాకారవిలసిత దేవాలయ సమగ్రస్వరూపమును అక్షరరూపముగా
సాక్షాత్కరింప చేసిరి. ఈ సాహిత్యాగమాచార్యునకు సహస్రప్రణామములను
సమర్పించుకొనుచున్నాను.

బాలానాం బోధనార్థాయ ధ్యానం కించిత్ప్రదర్శితం

అధికారేషు సర్వేషు సన్తి ధ్యానాని కోటిశః ॥

ఈ శ్లోకముతో ధ్యానము పూర్తి అయినది. పెద్దలకొరకు వీరు
రచించినచో ఎట్లుండెడిదో చదువరులే గ్రహింతురుగాక.

ఈ గ్రంథముద్రణ చేబట్టిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారికి
మరియు (టి.టి.డి.) ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్, **M.K.R.** వినాయక్ I.A.S.,
గారికిని, టి.టి.డి. ట్రస్టుబోర్డు సభ్యులకును కృతజ్ఞతలు

తెలుపుకొనుచున్నాను. ఈ గ్రంథ ముద్రణకు సహకరించిన శ్రీ N.S. రామమూర్తి, ఎడిటరుగారికిన్నీ వైఖానస ఆగమశాస్త్ర పండితులు శ్రీమాన్ M.K. శ్రీనివాసభట్టాచార్యులవారికి, పండిత శ్రీమాన్ దీవి వెంకట రామాచార్యులవారికి, పండిత శ్రీమాన్ విఖనస భట్టాచార్యులవారికి హృదయపూర్వక అభినందనలు. ముద్రింపబడి ప్రస్తుతము లభ్యముగాని ఆగమ గ్రంథముల పునర్ముద్రణకు అముద్రిత గ్రంథమాతృకలను వివిధప్రాంతములనుండి తెప్పించి ముద్రింపించుటకు నిర్విరామకృషి సల్పుచు పండితులను ప్రోత్సహించుచు, శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ ఆశయసిద్ధికి పాటుబడుచు విఖనస ఆశ్రమమును దాతల ఆశయసిద్ధికి అనుగుణ్యముగ తీర్చిదిద్దుచు, సంఘీయుల ప్రశంసలకు పాత్రుడై కార్యదర్శిగా పనిచేయుచున్న శ్రీమాన్ దీవి విఖనసాచార్యులవారికి అభినందన శతములు తెలుపుకొనుచున్నాను.

నల్లూరు

4-12-97.

ఇట్లు

విద్యజ్ఞున విధేయుడు

‘ఆగమప్రవర’ దీవి కృష్ణస్వామి అయ్యంగారు

శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాలా

సంపాదకులు

విషయసూచిక

	పుట		పుట
1. ప్రథమస్తబకః	1	7. భోగాసనం	7
1. ఇష్టదేవతాస్తుతిః	1	ఆసనభోగస్య	7
స్థానకాది ధ్రువబేరధ్యానవిధిః	3	దక్షిణే శ్రీదేవ్యాః	7
		వామే మహీదేవ్యాః	7
2. యోగస్థానకం	3	8. వీరాసనం	7
స్థానకయోగస్య ధ్యానం	3	ఆసనవీరస్య	7
ఇళాయాః	3	9. అభిచారికాసనం	8
మార్కండేయస్య	3	ఆసనాభిచారికస్య	8
బ్రహ్మణః	4	10. యోగశయనం	8
శంకరస్య	4	యోగశయనస్య	8
3. భోగస్థానకం	4	11. నాభిపద్మస్థబ్రహ్మ	8
స్థానకభోగస్య ధ్యానం	4	నాభిపద్మస్థితబ్రహ్మణః	8
శ్రియః	4	12. తప్తీభూత శేషః	8
మహీదేవ్యాః	5	శేషస్య	8
మార్కండేయస్య	5	13. భిత్వాసీనోబ్రహ్మ	9
భృగోః	5	దక్షిణభిత్తౌ బ్రహ్మణః	9
4. వీరస్థానకం	5	14. తథా శంకరః	9
స్థానకవీరస్య	6	వామభిత్తౌ శంకరస్య	9
5. అభిచారికస్థానకం	6	15. భోగశయనం	9
స్థానకాభిచారికస్య	6	భోగశయనస్య	9
6. యోగాసనం	6		
ఆసనయోగస్య	6		

శిరఃపార్శ్వ శ్రీదేవ్యాః	9	నారాయణః	14
పాదపార్శ్వ మహీదేవ్యాః	10	అనిరుద్ధః	14
దక్షిణే లక్ష్మ్యాః	10	పుణ్యః	15
వామే మహ్యః	10	22. ద్వితీయావరణదేవాః	15
16. వీరశయనం	10	వరాహః	15
వీరశయనస్య	10	సుభద్రః	15
17. ఆభిచారికశయనం	11	నారసింహః	15
ఆభిచారికశయనస్య	11	ఈశితాత్మా	16
18. లక్ష్మీనారాయణరూపః	11	వామనః	16
లక్ష్మీనారాయణస్య	11	సర్వోద్వహః	16
2. ద్వితీయస్తంభకః	12	త్రివిక్రమః	16
19. ధ్రువపేరావరణత్రయదేవతా		సర్వవిద్యేశ్వరః	17
ధ్యాన భేదవిధిః	12	23. పుష్పన్యాసదేవానాం స్థానకాది	
అర్చకజ్ఞేయముఖ్యాంశాః	12	భేదనిర్ణయః	17
నిష్కలధ్యానం	12	24. తృతీయావరణదేవాః	18
20. ధ్రువబింబధ్యానం	12	ఇంద్రః	18
విష్ణుప్రకాశః	12	అగ్నిః	18
21. ప్రథమావరణదేవాః	13	యమః	18
పురుషః	13	నిర్ఋతిః	18
కపిలః	13	వరుణః	19
సత్యః	13	వాయుః	19
యజ్ఞః	14	కుబేరః	19
అచ్యుతః	14	ఈశానః	19
		శ్రీః	20
		హరిణీ	20

3. తృతీయస్తబకః	21	శబ్దరః	25
కౌతుకావరణ గర్భాలయదేవతా		భృగుః	26
ధ్యానభేదః	21	దణ్డకః	26
25. కౌతుక పీఠే		వీశః	26
ప్రథమావరణదేవాః	21	4. చతుర్థస్తబకః	27
సుభద్రః	21	ద్వారదేవతా	
సర్వః	21	ద్వారపాలధ్యానభేదః	27
హయాత్మకః	21	28. ద్వారదేవాః	27
సుఖావహః	21	ధాతా	27
రామదేవః	22	విధాతా	27
సంవహః	22	భువజ్ఞః	27
పుణ్యః	22	పతజ్ఞః	28
సువహః	22	పతిరః	28
26. ద్వితీయావరణ దేవాః	23	వరుణః	28
మిత్రః	23	29. విమానపాలాః	29
అత్రిః	23	నృక్షః	29
శివః	23	వివస్వాన్	29
విశ్వః	23	మిత్రః	29
సనాతనః	24	క్షత్తా	29
సనన్దనః	24	30. గర్భాలయద్వారపాలకౌ	30
సనత్కుమారః	24	మణికః	30
సనకః	24	సన్ధ్యా	30
27. గర్భాలయస్థపరివారదేవాః	25	విఖనాః	30
బ్రహ్మ	25	తాపసః	31
మార్కణ్డేయః	25		

31. ప్రథమావరణ		37. సప్తమావరణ	
ద్వారపాలకౌ	31	ద్వారపాలకౌ	34
కిష్కింధః	31	చణ్డః	34
తీర్థః	31	ప్రచణ్డః	35
32. ద్వితీయావరణ		38. సేనాపతిః	35
ద్వారపాలకౌ	31	విష్వక్సేనః	35
విఘ్నేశః	31	39. ఆలయద్వారాభిముఖదేవాః	35
నాగరాజః	32	శ్రీభూతః	35
33. తృతీయావరణ		గరుడః	36
ద్వారపాలకౌ	32	చక్రః	36
శఙ్ఖనిధిః	32	పాఞ్చజన్యః	36
పద్మనిధిః	32	ధ్వజః	37
34. చతుర్థావరణ		యూథాధిపః	37
ద్వారపాలకౌ	33	పావకోఽర్జునః	37
తుహిణః	33	విష్ణుభూతః	38
బలిన్దః	33	సుముఖీ	38
35. పంచమావరణ		5. పంచమస్తంభకః	39
ద్వారపాలకౌ	33	ద్వితీయతృతీయావరణదేవతా	
నన్దకః	33	ధ్యానభేదః	39
శారంజ	33	40. నవగ్రహః	39
36. షష్ఠావరణ ద్వారపాలకౌ	34	సూర్యః	39
శఙ్ఖచూళీ	34	చంద్రః	39
చక్రచూళీ	34	అఙ్గారకః	39
		బుధః	40

బృహస్పతి:	40	త్వష్టా	46
శుక్ర:	40	శయనస్థానే కౌమోదకీ	46
శనైశ్చర:	40	మురుణ్డ:	47
రాహు:	41	బలిరక్షక:	47
కేతు:	41	6. షష్ఠస్తబక:	48
గణ్గా	41	41. చతుర్థావరణదేవతా	
యమునా	41	ధ్యానభేద:	48
నర్మదా	42	గవిష్ఠ:	48
సిన్ధు:	42	హరిణీ	48
దుర్గా	42	తోయ:	48
సరస్వతీ	43	అగ్ని:	48
శ్రీ:	43	వాయు:	49
జ్యేష్ఠా	43	ఋగ్వేద:	49
మహాకాళీ	43	యజుర్వేద:	49
మహాకాళీ	44	సామవేద:	49
సురా	44	అథర్వవేద:	50
సున్దరీ	44	శివ:	50
స్వాహా	44	విష్ణు:	50
స్వధా	45	కాశ్యప:	50
సంహ్లాదినీ	45	గుహ:	51
రాకా	45	పక్షీశ:	51
సినీవాలీ	45	పవిత్ర:	51
పచనాలయే హవిరక్షక:	46	పవన:	51
పుష్పరక్షక:	46	తక్షక:	52
పురుష:	46		

7. సప్తమస్తబకః	53	కృచ్చిణీ	58
42. పఞ్చమాపరణదేవతా		జారిణీ	58
ధ్యానభేదః	53	వికారిణీ	58
కుహూః	53	దర్భణీ	58
అనుమతిః	53	ఇన్ద్రియవికారిణీ	58
43. సప్తమాతరః	53	46. సప్తర్షయః	59
బ్రహ్మణీ	53	భృగుః	59
సరిత్ప్రియా	54	మరీచిః	59
వైశాఖినీ	54	పులహః	59
విశ్వగర్భా	54	పులస్త్యః	60
వారాహిణీ	54	క్రతుః	60
ఇన్ద్రాణీ	55	వసిష్ఠః	60
కాళీ	55	అత్రిః	60
44. జయాద్యాః	55	అగస్త్యః	61
జయా	55	వత్సరాః	61
విజయా	55	ప్రాణాదయః	61
విన్దా	56	47. సప్తమరుతః	61
నన్దా	56	48. శతరుద్రాః	62
పుష్టికా	56	49. ఏకాదశరుద్రాః	62
కుముద్వతీ	56	50. ద్వాదశాదిత్యాః	62
ఉత్పలకా	57	51. గంధర్వాః	62
విశోకా	57	52. మునయః	63
45. సప్తరోహిణ్యాః	57	53. అష్టరసః	63
కుణ్డినీ	57	54. అశ్వినౌ	63
గ్రన్థినీ	57		

55. వసవః	63	60. ప్రాకారబాహ్య దేవతాః	70
56. విద్యాధరాః	64	అనుక్తాస్సర్వే	70
8. అష్టమస్తంబకః	65	పీఠార్చనం	70
57. షష్ఠావరణసప్తమావరణ		పీఠలక్షణం	70
దేవతాధ్యానభేదః	65	పఞ్చభూతపీఠాః	71
తుమ్బురః	65	అధమాధమాః	71
నారదః	65	అధమమధ్యమాః	71
ఋతవః	65	అధమోత్తమాః	71
ప్రజాపతిః	65	మధ్యమాధమాః	72
ముద్గలః	66	మధ్యమమధ్యమాః	72
హలేశః	66	మధ్యమోత్తమాః	72
జామ్బవః	66	ఉత్తమాధమాః	72
అసురః	66	ఉత్తమమధ్యమాః	72
కిన్నరమిథునం	67	ఉత్తమోత్తమాః	72
ప్రహ్లాదః	67	9. నవమస్తంబకః	73
మదనః	67	61. దశావతారధ్యానభేదాః	73
విపా	67	పుథగాలయాశ్రితస్వతస్త్వలక్ష్మీ	73
వ్యాజినీ	68	పుథగాలయాశ్రిత గోదా	73
కామినీ	68	దశావతారాః	73
చంద్రప్రభా	68	ఆవిర్భావప్రాదుర్భావౌ	73
సుందరః	68	అవతారభేదాః	73
58. సప్తమావరణే బ్రహ్మాదిదేవతాః	69	మత్స్యస్య	74
59. అస్తరాళదేవాః	69	కూర్మస్య	74
		వరాహస్య	75

ఆదివరాహస్య	75	భరతః	82
దేవ్యాః	75	శత్రుఘ్నః	82
ప్రళయవరాహస్య	75	హనుమాన్	82
మహీ	76	శరం	82
యజ్ఞవరాహస్య	76	సుగ్రీవః	83
శ్రీః	76	విభీషణః	83
మహీ	76	అఙ్గదః	83
కౌతుకబింబరూపం	77	పట్టాభిరామస్య	83
నారసింహభేదాః	77	సీతా	84
నారసింహః	77	లక్ష్మణః	84
గిరిజః	77	భరతః	84
దక్షిణే శ్రీః	78	శత్రుఘ్నః	84
వామే మహీ	78	హనుమాన్	84
నరహరిః	78	పురస్తాద్గరుడస్థానే హనుమాన్	85
స్థాణజః	78	బలభద్రరామః	85
స్తంభోద్భవః	79	రేవతీ	85
సుదర్శననరసింహః	79	కృష్ణః	85
లక్ష్మీనృసింహః	79	రుక్మిణీ	86
పాతాళనృసింహః	79	సత్యభామా	86
వామనః	80	గోపాలః	86
త్రివిక్రమః	80	శ్రీదామా	86
పరశురామః	80	రాజగోపాలః	87
రాఘవః	81	గోదా	87
సీతా	81	తార్క్ష్యః	87
సౌమిత్రిః	81	నవనీతనటస్య	87

వేణునాదస్య	88	విరిజ్ఞిః	95
కాశీయమర్దనస్య	88	అనిరుద్ధః	95
గోవర్ధనధరస్య	88	సామ్నః	96
జ్ఞానగోపాలః	89	తత్తద్దేవ్యాః	96
సన్మోహనగోపాలః	89	రేవతీరోహిణ్యా	96
కల్మీ	89	గరుడః	96
హయగ్రీవః	89	లక్ష్మీనారాయణస్య విశేషః	96
హయగ్రీవవిశేషః	89	ఫలశ్రుతిః	97
10. దశమస్తంభకః	91	కవేః వినతిః	97
62. ఆదిమూర్త్యాదిభేదః	91		
ఆదిమూర్తేః	91		
మానుషవాసుదేవస్య	91		
రుక్మిణీ	91		
బలభద్రః	92		
బ్రహ్మ	92		
ప్రద్యుమ్నః	92		
అనిరుద్ధః	92		
సామ్నః	93		
కౌతుకవాసుదేవస్య	93		
రుక్మిణీ	93		
దైవికవాసుదేవస్య	94		
శ్రీః	94		
మహీ	94		
బలభద్రః	95		
ప్రద్యుమ్నః	95		

శ్రౌతస్మారాదికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితం ।
తస్మై సమస్త వేదార్థ విదే విఖనసే నమః ॥

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావళిం

1. ప్రథమస్తవక ప్రారంభః

1. ఇష్టదేవతాస్తుతిః

గ్రాహగ్రస్త కరీంద్రముక్తకరుణా క్రన్దాను సన్ధాయినో
యస్య త్రస్యదశేషమర్థ విరతద్యూతస్య లక్ష్మ్యాపురః ।
నిర్యచ్చక్ర నికృత్త నక్ర రుధిర ప్రాగ్భారనిర్వాపితః
క్రోధాగ్నిఃకిల దృష్టనగరీ నాథం తమీదే హరిమ్ ॥ 1

కరతల వినిష్క్రామచ్చక్రావపాతపటత్పటత్తుటిత
విలురన్నక్రగ్రీవా వినిస్రుతశోణితైః ।
నిజగజ ఘనశ్రేణీ విద్యుత్ప్రకాశవిమోహకృద్వి
రద వరదః పాతు శ్రీదృష్టరత్న పురీపతిః ॥ 2

గద్యం ॥ శ్రీమత్యత్ర చ దృష్టరత్ననగరే పవిత్ర నిజపద కమల పరిపూజనాయ
దిననాథ మయూఖకృత వికాసాని, కాసార మధ్య మధ్యాసీనాని, బిస ప్రసూనాని,
సాదరమపిచేతుమమ్మసామస్తమవతరతః, కుమ్భిరాజస్య నక్రజవగ్రహీత చరణతయా
కించిదప్యవస్థున్దితుమక్షరస్య రక్షమామాది ప్రభావవిష్టమ్భిత ద్వారనిష్ఠ జయవిజయా
వా కృష్ణ గమనకారణం ససమ్మమోత్థాన ముఖరమంజీర రమాముఖ మహిషీతతి
కృతానుసరణం చారణజన స్తోమస్తాయమాన పావనస్తవమస్తతద్ర గన్ధర్వగణ
సమారబ్ధ వల్లకీవాదనం విద్యాధర వధూమధురాధర వినివేశిత వంశనాళ మరాళ
సమారమ్భ స్ఫురద్వార రమ్భోరూప విభ్రమవాద్యమాన బహువిధాతోద్యమన్వంచిత
హేతిపఞ్చకేపి దృగస్త సన్దర్శన సమాహూత సుదర్శనాబ్జం, త్వరమాణ సమ్భ్రాన్త
ఫణిరాజ ఫణామణ్డలానుపలబ్ధ మణిమకుటోర్ధ్వభాగం, కృతానుగమన సమాహిత కిజ్జర
సమర్పిత మణిపాదుకానభిముఖ పదపజ్జుజ, మశంకిత నిర్గమస్ఫురమాణ విష్వక్సేన
కరకశాభిఘాత భీత విధిభవాద్యమరవర్గం, భర్గ నిష్ఠ భగవన్, పద్మాసననిష్ఠ పద్మలోచన,
పురుహూత నిష్ఠ పురుషోత్తమ, యక్షరాజనిష్ఠ పక్షిరాజరథ, వరుణనిష్ఠకరుణానిధే,
కృతాన్త నిష్ఠతాన్త బాన్ధవ, గభస్తిమన్నిష్ఠ గరుడధ్వజ, శీతాంసునిష్ఠ శ్రీవత్సలక్షిత,
స్వామిన్నుగుహాణేతి గీర్వాణ ప్రమాణవచన నివేదనావకాశానుపలమ్భ విరమిత
దౌవారికసంరమ్భమధావన్నేవ, సృన్ధతలావలమ్భిత మణిగణారుణ ఫణిఫణాభూషణ
మూలభగవన్నితి, పరిక్రన్ధితమాకర్ణ్య తూర్ణబద్ధ నిర్దూత ద్యూత విహార సముద్ధాన

దేవాబ్రహ్మమహేశ వాసవమరుద్వహ్మర్కచన్ద్రాదయో
 యస్యాజ్ఞాం పరిపాలయన్తి వినతా మూర్ధ్నానమోవాకినః ।
 సత్యానన్ద చిదుజ్జ్వల ప్రకృతయే సర్వాధిపత్యస్పృశే
 తస్మై ప్రాజ్ఞలిరస్మి దాశరథయే శ్రీ జానకీ జానయే ॥ 3

నిర్భిద్యాపిరణే కబన్ధమసినా నిశ్చేషగీతౌజసం
 విచ్ఛిద్యాపి శరేణలబ్ధయశసం పత్నీ ప్రసూమేఖలాం ।
 హత్వా పుణ్యజనానపి త్రిభువనే సద్భిస్సమభ్యర్చితం
 ధ్యాయామో హృదిదృష్ట రత్ననగరీ నాథం గిరాం సిద్ధయే॥ 4

శ్రుతీనాముత్తంస స్రజముపగతస్రైణవపుషం
 కదాచిద్ధ్యాతృణాం కరపదయుతాం కల్పలతికాం ।
 దయామేవోదగ్రాం దశముఖ విజేతుస్తనుమతీం
 జగద్భృశ్యామీదే జనక సుకృతానాం పరిణతిం ॥ 5

శ్రీమద్విఖనసం వందే మరీచిం కశ్యపం భృగుమ్ ।
 అత్రించ జనకం కృష్ణం వైఖానస శిరోమణిమ్ ॥ 6

దృష్టరత్న పురీస్థోఽహం వైఖానస పరిశ్రమాత్ ।
 ధ్యానముక్తావళిం వచ్చి వైనతేయో యథామతి ॥ 7

పరిబ్రాన్త పయోధికన్యకం పాణిపల్లవాసంచిత పీతాంబరప్రాంతమతిక్రాన్త శుద్ధాన్త
 చర పరిచారికా కరకమల ప్రదానమాప్రపదీన మౌక్తికాదామ త్రుటిన విశీర్యమాణ
 మణిగణ పరిష్కృత నీలోపల కుట్టిమం హృదయాభోగ విస్రన్త కౌస్తుభవేగ విలుంతన
 పతిత వరమాలిక, మాలిఖిత ప్రతిమాకృతి రమాచేటీ జనాలక్షిత పదారవింద విన్యాస
 మనస్య సాధారణమదృఢబన్ధకౌశేయ పరికరం, నిర్మృష్టభర్మ రుచిరం పన్నగారిపక్ష
 యుగమధ్య మనధిరుహ్య దైత్యజన దుస్సహపాతేన చక్రేణ వినిర్భిద్య నక్రవరం, తదీయ
 తనుగర్భనిర్భర నిస్సరద్రుధిరమిషేణ సన్ధ్యారాగేణ మదదారణమన్తకార నికరమివ
 పరిసరే సంయోజయన్ ససంభ్రమాపత దభ్ర విభ్రమవతీ కరతలవిముక్తా
 నల్పకల్పద్రుమ కుసుమాభి పృష్టః సంరక్షణ ప్రహృష్ట నిజభక్త ప్రకర ప్రస్తుత స్తుతిదత్త
 నిత్యసన్నిధాన వరప్రసాదో గజేన్ద్రవరద ఇతి జగతి గీయమానో మానవజన సుకృత
 పరిణామతః కరుణాపయోధిః హరిరద్యాపి నిరవద్యాకృతిస్సన్నిధతే ॥

స్థానకాది ద్రువబేరధ్యానవిధి:

త్రేధాస్థానకమాసనం శయనమిత్యేవం ధృవంబేరకం
యోగం భౌగమధాభిచారికమథోవైరం చతుర్థా పృథక్ ।
యోగం యోగఫలేచ్ఛురర్చతుహృది ధ్యాయేచ్ఛ భోగోత్సుకో
భాగం వైరమదైష వీర్యఫలకాంక్ష్యన్యజ్ఞిగీషన్నరీన్ ॥ 8

2. యోగస్థానకం

స్థానకయోగస్య ధ్యానం

సస్యశ్యామనిభం చతుర్భుజయుతం శంఖారి హస్తం కటీ
దేశాలంబిత వామహస్తమభయం హస్తాంతరే బిభ్రతం ।
సర్వైరాభరణైర్విరాజిత తనుం పీతామ్బరాచ్ఛాదితం
యోగావస్థమనుస్మరామి హృదయే విష్ణుం కృపాసాగరమ్ ॥ 9

దేవస్య దక్షిణే ఇళాయా:

అధిష్ఠితాం భూతలమేకజానునా
శ్యామాం భజేత్కాంచన నూపురాఙ్గికాం ।
గృహీత పుష్పాంజలిమాదరాన్నిజం పతిం
నమస్తేం కుసుమామ్బరామిళామ్ ॥ 10

వామే మార్కండేయస్య

వామే నైవోత్కుటికముషితం జానునా దక్షిణేన
త్వధ్యాసీనం మకుటిత జటామండలం విద్రుమాభం ।
ధ్యాయేత్పుష్పాంజలిముపచయన్ భక్తిమాలక్ష్మ్య దేవం
మార్కండేయం కటితటలసద్వల్మలం సాక్షమాలమ్ ॥ 11

“కుడ్య కౌతుకయోర్మధ్యే త్విళాపుణ్యౌ సమర్చయేత్ ।
దక్షిణే భిత్తిమాశ్రిత్య బ్రహ్మణంచ విలేఖయేత్ ॥
వామే శఙ్కరమాలిఖ్య తత్తద్వర్ణ సమాయుతం ॥
ఇతిఖిలే ॥

బ్రహ్మణః

చతుర్భుజం హేమరుచిం వహంతం
 సదక్షమాలాంచ కమణ్డలుంచ ।
 ఉదఙ్మఖం కట్యవలమ్బిహస్తం
 బ్రహ్మణమీదే కలితాభయం తమ్ ॥ 12

శంకరస్య

మృగపరశ్వధ ధారిణమాశ్రయే
 దభయ కట్యవలమ్బి కరం సితం ।
 స్థితమవేక్ష్య దిశం ఖలు దక్షిణాం -
 ధృత చతుర్భుజమేవ హి శఙ్కరమ్ ॥ 13

3. భోగస్థానకం**స్థానకభోగస్య ధ్యానం**

చతుర్భాహుః శ్యామద్యుతిరభయభృద్దక్షిణ
 కరోదధచ్చక్రం శఙ్ఖం కనకమయ భూషోజ్జ్వలవపుః ।
 కరం వామం కుర్వన్ తులితహరి కర్ణం కటితటే
 హృది ధ్యేయో దేవస్సమతల నివిష్టాంఘ్రియుగళః ॥ 14

యద్వా

దక్షాదక్ష కరద్వయేఽరిజలజౌ బిభ్రతునర్దక్షిణే ఽ
 భీష్టం వాప్యభయం కటేతదితరం కుర్వన్ హరేః కర్ణవత్ ।
 యద్వాఽస్మిన్స్వరముద్వహన్ సమహా పీఠార్పితాఙ్ఘ్రిద్వయ
 సౌవర్ణాభరణశ్చతుర్భుజయుతః శ్యామోఽస్తు దేవో హృది । 15

దేవస్య దక్షిణే శ్రియః

విష్టోర్దక్షిణతః ప్రవాళరుచిరాం దేవీం శ్రియం భావయే
 త్కించిత్కుంచిత వామదేవ కమలాం సుస్థాపితాన్యాఙ్ఘ్రికాం ।

పద్మం దక్షిణ పాణినా చ దధతీం వామం ప్రసార్య స్థితాం
పాణిం వల్లభమాదరేణ కిమపి వ్యాలోకమానాం దృశా ॥ 16
వామే మహీదేవ్యాః

అదక్షిణ కరస్ఫురత్కువలయాం శుకశ్యామలాం
తతేతరకరామ్బుజాం కిమపి వీక్షమాణాం హరిం ।
ఆసవ్యమవకుంచితం చరణమాదధానాం పదం
తదస్యమపి సుస్థితం హృదిభజే హరిణ్యాహ్వయామ్ ॥ 17
“దేవ్యోర్హస్తపాదౌ విపరీతౌ వా కారయేదితి మరీచిః”

దక్షిణే మార్మణ్యేయస్య
యథా సరోజాంచిత వామహస్తం దక్షిణోరౌ నిహితాన్య హస్తం ।
విశేషణః ప్రాగుదితైస్తథాన్యైర్మృక్తం స్మరేత్పుణ్య పదాభిధేయమ్ ॥18
“బ్రహ్మణః పూర్వవత్”

వామేభ్యగోః
ఆసీనో దక్షిణేనోత్కటికరచనయా జానునాఽన్యేన భూమౌ
వామం వామే నిజోరౌ కరమితరకరస్థార విన్దో నిధాయ ।
దేవం సంప్రేక్ష్య భక్తి ప్రణిహిత హృదయో జాటమాలా కిరీటో
యద్వా ధ్యేయః ప్రసూనాఞ్జలి కలితకరో భృగ్వభిఖ్యోమునీన్ద్రః॥ 19
“శంకరస్య పూర్వవత్”

4. వీరస్థానకం

శంఖ చక్ర గదా యుక్తం వీరమార్గేణ కల్పయేత్ ।
నిరాయుధ కరం దేవం విరహం పరికల్పయేత్ ॥
“ఇతి క్రియాధికారే”

స్థానకవీరస్య

విష్ణుః శ్రీవత్సవక్షా ముఖకర పదద్యుగ్రక్తవర్ణోఽరిశఙ్ఖం
 భీభ్రత్ఫుల్లామ్బుజస్థః కనకమకుట కేయూర హారాది భూషః ।
 ప్రాలమ్బం యజ్ఞసూత్రం దధదమరసుతః కీరపింఛామ్బురోఽ
 వ్యాన్మన్మన్మర్కట్యాపసవ్యం వరమితరకరే బిభ్రదభ్ర ప్రభాభః ॥ 20

వీరమేవం ప్రకుర్వీత సర్వాభరణ సంయుతం ।
 దేవీభ్యాం వర్జయిత్వాతు మునిభ్యాంచ వివర్జితం ॥ ఇతి ఖిలాధికారే

5. ఆభిచారిక స్థానకం

స్థానకాభిచారికస్య

శుష్కం శ్యామామ్బురమథతమోరూపిణం శుష్కవక్త్రం
 ధూమ్రజ్యోతిర్వలయిత తనుం దేవమూర్ధ్వాక్షి యుగ్మం ।
 తిర్యక్చక్రం భుజయుగ యుతం వా చతుర్బాహుకం వా
 ధ్యాయేద్బ్రహ్మ ప్రముఖ దివిషద్వర్జితం చాభిచారే ॥ 21

“శఙ్ఖం చక్రం వినాకుర్యాత్కేషాంచిత్పక్షముచ్యతే” ॥ ఇతి ఖిలే॥

6. యోగాసనం

ఆసనయోగస్య

శ్వేతామ్బోజగతం జటాల మకుటం పీతామ్బురం పాణ్డరం
 చోర్ధ్వస్థాపిత దక్షిణాంఘ్రికమధోవిన్యస్త వామాంఘ్రికం ।
 ఈషన్మీలిత లోచనం ధవళరుగ్వస్తోత్తరీయం చతు
 ర్బాహుం చక్రధరాఙ్కమాభరణినం శ్వేతోపవీతంభజే ॥ 22

“ఇళా పుణ్యార్చితం యత్తు యోగాసనమిహోచ్యతే ।
 స్థానం పూర్వోక్తముద్దిష్టం యోగాసన విధానతః ॥ ॥ ఇతి ఖిలే॥

7. భోగాననం

ఆననభోగస్య

శ్యామం సింహాసనస్థం దధతమతినతం దక్షిణాంఘ్రి తదన్యం
భీభ్రాణం కుంచితం స్వంకటికృత మృగరాట్పర్ణవద్వామహస్తం
శఙ్ఖంచక్రం దధానం భయహతి వరకృద్దక్షహస్తంచతుర్దో
ర్యుక్తం కేయూరహార ప్రభృతి బహువిధా కల్పమీడే ముకుందమ్ || 23

దక్షిణే శ్రీదేవ్యాః

వామేనామ్బురుహం కరేణ దధతీం విష్ణోస్థితాం దక్షిణే
వామం సుస్థితమేవ పాదమపరం కించిద్వితత్య స్థితం ।
పాణిం దక్షిణమాతతం విదధతీం సన్నప్తహేమప్రభాం
భద్రాయ శ్రియమాశ్రయే భగవతీం నానావిభూషోజ్జ్వలామ్ || 24

వామే మహీదేవ్యాః

వన్దే దక్షిణ పాణినా కువలయం పుల్లం సమం బిభ్రతీం
కుర్వాణాం వితతం కరం తదితరం వ్యాలంబ్య వామాంఘ్రికం ।
శ్యామాభాం హరిణీం తదన్యచరణం సుస్థాపయన్తీం హరే
ర్నిత్యం పార్శ్వముపేయుషీం ప్రణమతాం కల్యాణసన్దాయినీమ్ || 25
“భృగు మార్కండేయ బ్రహ్మరుద్రాశ్చ స్థానక భోగవత్”

8. వీరాననం

ఆననవీరస్య

భద్రే సింహాసనస్యోపరి విమలతలే పద్మపీఠేఽథ వామం
పాదం త్వాకుంచ్య కించిత్తదితరమధికం తత్ప్రీతం వా ప్రసార్య ।
దోర్భ్యాం శఙ్ఖంచ చక్రం దధతమభయదం దక్షిణం సింహకర్ణం
వామం హస్తం ప్రవాళ ద్యుతిమసితరాచ్ఛాదనం వీరమీడే || 26

9. ఆభిచారికాసనం

ఆసనాభిచారికస్య

నీలాభం హృది వేదికాసన గతం ధ్యాయేద్ద్విబాహుం చతు -
ర్బాహుం వా తమసాగుణేన కలితం నీలాంబరాలంకృతం ।
ఆకాశోన్ముఖలోచనం విరహితం దేవ్యాదిభిః కేవలం
ప్రాగ్వత్పాణిపదాయుధాన్వితమరివత్ ధ్వంససంసిద్ధయే ॥ 27

10. యోగశయనం

యోగశయనస్య

దక్షం న్యస్యోపధానే నిజకరమథవోద్ధృత్యమౌళ్యంఞ్చలాంతం
దీర్ఘకృత్య ప్రకుంచ్యాపరముపరి లసత్కూర్పరం వాంధ కట్యాం ।
న్యస్యోరౌవా ప్రసార్యాధిశయన తతక్షాంఘ్రిరన్యం నికుంచ్య
ప్రోన్మీలద్ధృష్టిరూఢాభరణరతిరవేచ్ఛామ పీతో ద్విబాహుః॥ 28

11. నాభిపద్మస్థ బ్రహ్మ

నాభిపద్మస్థితబ్రహ్మణః

తన్నాభీపద్మకోశ స్థితిరుదిత జటామణ్డలః స్వర్ణవర్ణః
పుష్పాచ్చాదోపవీతోత్తర పటసహితః కుణ్డికామక్షమాలాం ।
బిభ్రద్భ్రహ్మసనస్థః కనకమయ లసద్భూషణశ్చైకవక్త్రో
ధ్యేయో బ్రహ్మసుకట్యాం నిదధదపి కరం వామమాలోఽద్యచాన్యమ్ ॥ 29

12. తల్మీ భూత శేషః

శేషస్య

త్రిశ్చక్రీకృత భోగమంచ సులభస్వాపస్య శౌరేః పదే
వాలం న్యస్య తదుత్తమాంశమకుటాదూర్ధ్వం ఘటైః పఞ్చభిః ।
మాణిక్యద్యుతిమణ్డల స్ఫురిత దిక్కోణైర్యుతం దంష్ట్రీణం
శంఖ స్వచ్ఛతనుం నమామి శిరసా శేషం గిరామీశ్వరమ్ ॥ 30

“అనంతస్య ఫణపార్శ్వేఽర్చనం కుర్యాత్”

“అనంతాయ, నాగరాజాయ, సహస్రశీర్షాయ, విష్ణుసఖాయ” ॥

13. భిక్షానీనో బ్రహ్మ

దక్షిణభిక్షై బ్రహ్మణః

సావిత్రిపతిముత్తరాముఖమహం రుక్మాభమజ్ఞానం

చైత్రమాస్యభిజిద్భవం సితగరుద్ధానం చతుర్వక్తకం ।

తంబ్రహ్మణముబీజమాత్త సుజటామౌళిం భజామ్యాదరా -

ద్రక్షస్వగర్వదాభయాత్త కలశీ పాణిం భజత్కుండికమ్ ॥ 31

14. తథా శంకరః

వామభిక్షై శంకరస్య

అగ్న్యాభం వరదాభయేన విలసద్ధస్తం యబీజం శివం

పిఙ్గాక్షత్రితయాన్వితం శశికలా మౌలిం యమాశాముఖం ।

ఆసీనం వృషపత్ర కేతనమహం వందే సహస్యుద్భవం

రుద్రర్క్షే సుతరర్క్ష చర్మవసనం తం పార్వతీ వల్లభమ్ ॥ 32

15. భోగశయనం

భోగశయనస్య

శ్యామం చాప సమాఙ్గమర్థ శయనావిష్టం కరం దక్షిణం

కోటీరాభిమృశం ప్రసుప్తమథవా నృస్యోపధానోపరి ।

వామంసక్ష్మి నిధాయ వామపదమాకుఞ్చ్య ప్రసార్యాపరం

ధ్యాయామి ద్విభుజం చతుర్భుజముత ప్రేక్ష్యం సుపుష్పాఙ్గకమ్ ॥ 33

“అనాదినిధనాయ, అమితమహిమ్నై, నిత్యానందాయ, అనంతశయనాయ”

శిరఃపార్శ్వే శ్రీదేవ్యాః

శిరః పార్శ్వే విష్ణో ర్భుజ కృతవిమిశ్రాం ప్రవితతం

పదం సవ్యాదన్యం తదపరముపాకుఞ్చ్య దధతీం ।

శ్రియం దేవీం ధ్యాయేత్కమల విలసద్దక్షిణ కరాం
తదన్యం బిభ్రాణాం కటక నిభరూపం కటితటే. 34

పాదపార్శ్వే మహీదేవ్యాః

పత్పార్శ్వార్ధ్యుషితాం హరేరధమహీం వ్యాతత్య వామంపదం
వ్యాకుంచ్యాపరమాస్థితాం భగవతో వామాంఘ్రి సంస్పర్శినీం ।
నీలామ్బోరుహధారి దక్షిణకరాం వామం కరం బిభ్రతీం
కట్యన్తే కటకోపమం బహువిధాకల్పామహం భావయే ॥ 35

“అథవా దేవస్య పశ్చిమే శేషోపరి శ్రీభూమ్యావర్చయేత్” ।

దక్షిణే లక్ష్మ్యాః

ముక్తాహారాఽథ కక్ష్యా గ్రధిత పృథుకచా పుష్పచూడంకిరీటం
వామం కంజాతయుక్తం కరమభయ కరం దక్షిణం బిభ్రతీం మాం ।
శ్యామం చేలం వసానాం సువిహితనయనాం విద్రుమాభాం నిషణ్ణాం
శోణేపద్మే విలుప్తామురసి హృది సదా భావయేత్కుంకుమేన ॥ 36

వామే మహ్యః

శ్యామాభా పుష్పచేలా సరసిజనయనా రక్తపద్మాసనస్థా
కల్హారం దక్షిణేన స్ఫుటరుచిహికరేణాభయం వామకేన ।
రక్తోష్ణిషా కిరీటోపమపద మకుటా కుంకుమేనోపలిప్తం
స్థితం వక్షోజయుగ్మం త్రిభువనమహితం బిభ్రతీ పాతు భూమిః॥ 37
“భృగుమార్కండేయ బ్రహ్మరుద్రాదీన్ పూర్వవత్”

16. వీరశయనం

వీరశయనస్య

వన్దే శ్యామం శంఖచక్రే దధానం
సవ్యంహస్తం సోపధానం విధాయ ।

వామం ప్రాగ్వత్సంప్రసారోపవిష్టం
శయ్యామధ్యే తం చతుర్బాహుమీదే ॥ 38
“శేషబ్రహ్మ భృగుమార్కండేయ బ్రహ్మరుద్రాశ్చ పూర్వవత్”

17. ఆభిచారికశయనం

అభిచారికశయనస్య

ద్వివలయ ఫణయుగ్మోద్భాసితల్లక్షణాహి
ప్రవరశయమనున్న స్వోత్తమాంగాది పార్శ్వం ।
సకలసుర విహీనం శ్యామ శుష్కాంబరాఢ్యం
సమశయమతినిద్రం శ్యామమీదే ద్విబాహుమ్ ॥ 39

18. లక్ష్మీనారాయణరూపః

లక్ష్మీనారాయణస్య

వామాఞ్ఞస్థ కళత్ర దక్షిణభుజాశ్లిష్టస్తదాలిఙ్గన
ప్రోద్భద్వామభుజః ప్రసారితపదః సంక్షిప్తవామాంఘ్రికః ।
దేవ్యాపాణి ధృతాబ్జయా తతమిళత్పదాబ్జయా సంయుతో
ధ్యాతవ్యో వరదశ్చతుర్భుజయుతః శంఖారి ధారి హరిః ॥ 40

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం స్థానకాది ధృవభేర ధ్యాన భేద
విధిర్నామ ప్రథమస్తబకః

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావళ్యాం

2. ద్వితీయస్తవక ప్రారంభః

19. ధ్రువభేరావరణత్రయదేవతాధ్యాన భేదవిధిః

అర్చకజ్ఞేయముఖ్యాంశః

ఋక్షాఖ్యాదార బీజాక్షర మకుట భుజావర్ణ వాహస్త్ర భాషా
కేతుస్థానాసనాచ్ఛాదన విహిత భిదాం జానతాఽర్చ్యేత దేవః ।
నోచేద్ధృష్టాన్తి తస్యార్చన ఫలమసురా ఇత్యతోదర్శయిష్యే
దేవస్యర్క్షాది సర్వం తదిహ మమ దిశేద్దేవ ఏవప్రబోధమ్ ॥ 1

నిష్కలధ్యానం

చిత్తమ్బుం నౌమి తేజశ్శరమరిమయ సంసారమామ్నాయపక్ష
స్ఫూర్ణభూతాత్మ తార్క్ష్యం కకుదన ధనుషం ప్రాణిశక్త్యాత్మ శక్తిం ।
విద్యాఽవిద్యాఖ్యా తూణద్వయమవధిగిరి ప్రాయశేటం యమాసిం
వాయుశ్వం ప్రేమపాశం హృదయమయరథం దణ్డనాభిఖ్యయష్టిమ్ ॥ 2
“కృతేగోక్షీర వర్ణాభం త్రేతాయాం కనకప్రభం
ద్వాపరే రక్తవర్ణంతు కలౌచాఞ్జన సన్నిభం ।”
“ధ్యానే కనకవర్ణస్తు పూజ్యో విష్ణుస్సదాబుధైః ।
బేరంతు శ్యామలం పూజ్యం కృతం విష్ణోర్బుధైర్మతమ్ ॥ ఇతివర్ణాధికారే॥

20. ధ్రువచింబ ధ్యానం

విష్ణుప్రకాశః

విష్ణుః శ్యామోగరుత్మద్ధ్వజ యుతరశనాకుణ్డలోష్ణిషకోఽవ్యా
చ్చక్రాబ్జాభీతి కట్యాశ్రిత కరసహితః శ్రావణోఽకార బీజః ।
శ్రీవత్సః పీతవాసాః కటకమకుట కేయూరహార ప్రలంబీ
తార్క్ష్యోధః పఞ్చ శబ్ద ధ్వనిరవనిరమేశోఽవతాత్కృస్తుభీనః ॥ 3

ఓం అం విష్ణవేనమః । మహావిష్ణవేనమః । సదావిష్ణవేనమః ।
సర్వవ్యాపినేనమః । అథవా పంచమూర్తిమనైరర్చయేదితి
కేచిత్ । విష్ణవేనమః । పురుషాయనమః । సత్యాయనమః ।
అచ్యుతాయనమః । అనిరుద్ధాయనమః । ఇతి పాదమూలే ॥

21. ప్రథమావరణ దేవాః

తత్త్వాచ్యాం పురుషః

శ్రీభూనాథో జగతి పురుషః ప్రాజ్ఞుఖః పీతవాసాః
శంఖం చక్రం దధదభయదః కట్యుపేతైక హస్తః ।
శ్వేతస్సర్వాభరణ రుచిరః పాతుమామఙ్గళీయ
స్ఫూర్ణత్పాణిః స్ఫురదుదరబంధోఽభిరామాంఘ్రి భూషః ॥ 4
“పురుషాయ । పురుషాత్మకాయ । పరమ పురుషాయ । ధర్మాయ”

ఆగ్నేయ్యాం కపిలః

శుభ్రశ్చాభయచక్ర ఖడ్గహలభృద్వామేతరైర్బాహుభి
స్తేభ్యోఽన్యైః కటిశంఖకార్ముక లతాదణ్డాన్ స్పృశన్ ప్రాజ్ఞుఖః ।
గాయత్ర్యా సహితశ్చ రక్తవసనః సావిత్ర్యుపేతాన్తికః
కల్యాణం కపిలః కరోతు మకుటాద్యైర్భూషితో భూషణైః ॥ 5
“కపిలాయ । మునివరాయ । శుద్ధాయ । వేదరూపిణే”

దక్షిణే దక్షిణాభిముఖస్సత్యః

వందేఽఞ్జనద్యుతిధరం ధ్రుతరక్త చేలం
పౌష్టిధృతి స్ఫురిత పార్ష్వ యుగాభిరామం ।
కేయూరహార మకుటాది విభూషితాంజ్లం
సత్యం చతుర్భుజముపాత్త సుదర్శనాబ్జమ్ ॥ 6
“సత్యాయ । సత్యాత్మకాయ । జ్ఞానాయ । సర్వసంహారాయ ॥”

నైర్ఋత్యాం పశ్చిమాభిముఖో యజ్ఞః

యజ్ఞం స్వాహా స్వధాభ్యాం సహితమథ చతుః శృంగమారక్త చేలం
యుక్తం పాదత్రయేణ ద్రుతకనక నిభం దీప్యమానాఖిలాంగం ।
ఆజ్యస్థాలీ జుహూ సృక్స్పవమిళదుపభృద్ధారీ చక్రాజ్జహస్తం
స్ఫూర్జిత్యేయూర ముఖ్యాభరణ రుచిభరం చింతయామి ద్విశీర్షమ్ ॥ 7
“యజ్ఞాయ । సర్వదేవాత్మకాయ । పుణ్యాయ । క్రతవే ॥”

పశ్చిమే పశ్చిమాభిముఖోఽచ్యుతః

సన్నప్త హేమ సదృశం ధరణీ పవిత్రీ -
యుక్తం చతుర్భుజముపోధ వినీల చేలం ।
రాజత్కిరీట మణిహార సువర్ణకాంచీ
భూషోజ్జ్వలావయమచ్యుతమాశ్రయామి ॥ 8
“అచ్యుతాయ । అపరిమితాయ । ఐశ్వర్యాయ । శ్రీపతయే ॥”

నాయవ్యాం పశ్చిమాభిముఖో నారాయణః

అభయవర శఙ్ఖచక్ర స్ఫురితకరం స్ఫటికరుచిరమసితచేలం ।
శ్రీవత్సాజ్మిళా కమలానాథం చతుర్భుజం సుజన సుముఖం
నారాయణముపాసే ॥ 9
“నారాయణాయ । జగన్నాథాయ । దేవదేవాయ ॥ త్రయీమయాయ॥”

ఉత్తరే ఉత్తరాభిముఖోఽనిరుద్ధః

కుసుమ రుచిత చేలం భూప్రమోదాయినీశం
నవఫణ ఘణితల్ప స్థాయినం విద్రుమాభం ।
కరలసదరిశఙ్ఖం దోర్భిరిత్యం చతుర్భి
ర్థృతకనక విభూషం చింతయామోఽనిరుద్ధమ్ ॥ 10
“అనిరుద్ధాయ । మహతే ॥ వైరాగ్యాయ । సర్వతేజోమయాయ ॥”

ఐశాన్యాం ప్రాజ్ఞుభిః పుణ్యః

బాలార్క కాన్తమల వస్త్రకృతోత్తరీయం

వామేపరేచయుతమిన్దిరయా ధరణ్యా ।

శ్రీవత్స చారుద్భుత శఙ్ఖరథాంగమీదే

పుణ్యం చతుర్భుజ మహం విమలోపవీతమ్ ॥ 11

“పుణ్యాయ । పుణ్యాత్మకాయ । పుణ్యమూర్తయే । పుణ్యాదాయినే ॥”

22. ద్వితీయావరణదేవాః

ద్వితీయావరణే ప్రాచ్యాం ప్రాజ్ఞుభో వరాహః

శ్రీభూమీసహితముపాత్త శఙ్ఖ చక్రం

బాహుభిశ్చతస్యభిరన్వితం ప్రపద్యే ।

వారాహం మణిమకుటాద్యనేక భూషం

శ్యామాంగం త్వభయ కటిస్పృశం కరాభ్యామ్ ॥ 12

“వరాహాయ । వరదాయ । భూమిసంధారణాయ । వజ్రదంష్ట్రాయ ॥”

ఆగ్నేయ్యాం ప్రాజ్ఞుభిః సుఖభద్రః

హేమాంబరః కువలయ ద్యుతిరబ్జచక్రే

బిభ్రత్సపాతు కమలావని సేవ్యమానః ।

సర్వప్రసాధనమనోజ్ఞ తనుశ్చతుర్థో -

ర్భద్రం వినిర్దదతు భద్రగుణసుఖభద్రః ॥ 13

“సుఖద్రాయ । సుముఖాయ । సుఖప్రదాయ । సుఖదర్శనాయ ॥”

దక్షిణే దక్షిణాభిముఖో నారసింహః

ద్వాభ్యాం కట్యభయావలమ్బిన ముఖాభ్యాం శఙ్ఖచక్రే పున -

ర్బాహుభ్యాం దధతం వళక్ష మహసం శ్రీభూమి సంసేవితం ।

సింహాస్య సమయోన్మిషన్నవ జపాపుష్ప ప్రభాధోరణి

న్యక్కారైకరసజ్జ శాటకధరం శ్రీనారసింహం భజే ॥ 14

నారసింహాయ । తపోనాయథాయ మహావిష్ణవే । మహాబలాయ ।

నైర్ఋత్యాం పశ్చిమాభిముఖ ఈశితాత్మా

హేమాభో ఈశితాత్మా

శ్యామామ్బర భాసితశ్చతుర్బాహుః ।

శఙ్ఖరధాఙ్గధరోమాం

సతతం పద్మాస్థిరాయుతః పాతు ॥

15

“ఈశాయ । వరదాయ । సర్వేశాయ । ఈశితాత్మనే ॥”

పశ్చిమే పశ్చిమాభిముఖో వామనః

వర్ణీ ద్విబాహురవతాత్పుపవిత్ర పాణిః

కృష్ణత్వచం విధృతమేఖలకో దధానః ।

కౌపీనవాన్వకుళకాన్తైరథోపవీతీ

శ్రీవామనో విధృతదణ్డనవాతపత్రః ॥

16

“వామనాయ । వరదాయ । కాశ్యపాయ । అదితిప్రియాయ ॥”

వాయవ్యే పశ్చిమాభిముఖః సర్వోద్వహః

కాలాంబుద రుచిరాఙ్గం

లక్ష్మీధరణీ యుతం కపీశ చేలం ।

సర్వాభరణ మనోజ్ఞం

సర్వోద్వహముద్వహామి హృదయేఽహమ్ ॥

17

“సర్వేశాయ । సర్వాధారాయ । సర్వజ్ఞాయ । సర్వోద్వహాయ ॥”

ఉత్తరే ఉత్తరాభిముఖః త్రివిక్రమః

శ్యామాఙ్గం కలయే త్రివిక్రమమహం పీతామ్బరం దోఃస్ఫుర

చ్ఛక్రాఙ్గం స్థితవామపాదమవనౌ హారాదిభిర్భూషితం ।

ఫాలాన్తోద్ధృత దక్షిణాంఘ్రి విసరద్దక్షైకపాణిం కటి

న్యస్తాన్వైక కరం చతుర్భుజయుతం సర్వార్థసంసిద్ధిదమ్ ॥

18

“త్రివిక్రమాయ । త్రిలోకేశాయ । సర్వాధారాయ । సర్వజ్ఞాయ

“వైకుంఠాయ॥”

ఐశాన్యాం ప్రాజ్ఞాభస్మర్వవిద్యేశ్వరః

బన్ధక ద్యుతి బద్ధ విగ్రహరుచిం నీలాంబరాలంకృతం
శ్యామాసంయుతమన్వితం కనకయా శ్రీ సర్వవిద్యేశ్వరం ।
కోటీరాజ్ఞద కుండల ప్రభృతిభిః ప్రోద్భాసితం భూషణైః
ధ్యాయేచ్ఛుంఘ సుదర్శనాభయకరాలంకారదోర్మణ్డలమ్ ॥ 19

“సర్వవిద్యేశ్వరాయ । పుణ్యాయ । శుద్ధాయ । జ్ఞానాయ ॥”
తత్తత్స్వకీయ లక్షణ లక్షిత పురుషాదికాన్ దేవాన్ ।
అనిరుద్ధ విష్ణు లక్షణ లక్షిత రూపానహం వందే 20

23. పుష్పన్యాసదేవానాం స్థానకాది భేదనిర్ణయః

అనిరుద్ధం వరాహంచ
నారసింహం హయాననం ।
వినాఽన్యే సంస్థితే దేవే
సంస్థితాముని సత్తమాః ॥
ఆసీనశ్చతథాఽసీనే
శయానే యానకే తథా ।
ధ్యాయేత్కృతుకవద్దేవాన్
శయానేతు విశేషతః ॥

చత్వారస్పర్వదాసీనా అనిరుద్ధాదయోఽమరాః ।
స్థితౌ దేవౌ సదా ధ్యాయేద్వామనంచ త్రివిక్రమమ్ ॥
ఏవం స్థానకముద్దిష్టమాసనే తు ప్రవక్ష్యతే
ప్రసారితస్య పాదస్య పరితస్సన్యసేద్బుధః ॥
శయానే పాదపార్శ్వేతు శయనాయ చ విన్యసేత్ ।
త్రివిక్రమే తు యత్రైవ స్థితేపాదే ప్రకల్పయేత్ ॥
వారాహే పాదపరితః కల్పయేదితి శాసనం ।
కృత్వైవ పుష్పన్యాసంతు పశ్చాదర్చనమారభేత్ ॥ ఇతి ఖిలాధికారే॥

24. తృతీయావరణదేవాః

తృతీయావరణే ప్రాచ్యాం పశ్చిమాభిముఖ ఇన్ద్రః

ఇన్ద్రఃశ్యామతనుర్జపామ్బరధరోజ్యేష్ఠోదితో దక్షిణే
పాణౌవజ్రధరః కరం తదితరం కట్యాం నిధాయ స్పృశన్ ।
కోటీరాది పరిప్రుతోఽమ్బుదరవో వేణుధ్వజో వారణా
రూఢశ్చారు జకార బీజసహితః శచ్యాపతిః పాతు మామ్ ॥ 21
“ఇన్ద్రాయ । శచీపతయే । పురందరాయ । పురుహూతాయ ॥”

ఆగ్నేయ్యాం పశ్చిమాభిముఖోఽగ్నిః

అగ్నిశ్చక్తిధరః పలాశ కుసుమచ్ఛాయో గదీకున్దలీ
హారీ వానరకేతు వాహనయుతః కీరచ్ఛదాభామ్బరః ।
సర్వామర్త్యముఖస్థితోఽగ్ని జననస్సాహోపతిస్సన్తతం
ప్రాప్తో బీజమకారమస్తు సమహో కళ్యాణసన్ధాయకః ॥ 22
“ఆగ్నేయే । జాతవేదసే । పావకాయ । హుతాశనాయ ॥”

యామ్యే ఉత్తరాభిముఖో యమః

లాక్షారక్తతరామ్బరః ఫణిలసత్కేతుర్గదాం ధారయన్
ఘంటానాదరవోఽధిరూఢ తురగ ద్వేషీశుకాంగీ పతిః ।
ధ్యాతవ్యస్సహకార బీజ సహితో జాతో భరణ్యాం యమః
కాలాంభోధర కాయకాన్తి నిభస్సర్వార్థ సంసిద్ధయే ॥ 23
“యమాయ । ధర్మరాజాయ । ప్రేతేశాయ । మధ్యస్థాయ ।”

నైర్ఋత్యాం ప్రాజ్ఞుభో నిర్ఋతిః

మూలోద్భవః పణవవాగ్రుధిరామ్బర శ్రీః
శ్రీభౌతికే భవహన కృకలాసకేతుః ।
సమ్మోహినీ సహచరః సపకార బీజః
శూలీ సితేతరతనుర్నిర్ఋతి శ్రియేఽస్తు ॥ 24
“ఆరమ్భాధిపతయే । నీలాయ । నిర్ఋతయే । సర్వరక్షోధిపతయే” ॥

వారుణ్యాం ప్రాజ్ఞుభో వరుణః

నీలాభో రక్తవస్త్రో ధ్వజధవళఖగః పాశధార్యజ్ఞనేశో
దస్తీన్ద్రం సుప్రతీకం వహనముపగతో వారుణోదూపజాతః ।
ప్రాప్తోబీజం పకారం మణిమకటధరో దుర్ధరోద్ఘోషశాలీ
కల్యాళం సంతతంనః ప్రదిశతువరుణః కాంక్షితార్థప్రదాయీ ॥ 25
“వరుణాయ । ప్రచేతసే । రక్తాంబరాయ । యాదస్పతయే”

వారుణ్యాం ప్రాజ్ఞుభో వాయుః

హేమాభో ధవళామ్బరః కరివరం ప్రాప్తోనిజం వాహనం
స్వాతీసజ్జనితోఽథ వేణు విలసత్కేతుస్సదణ్డాయుధః ।
వాయుః పాతు కుముద్వతీ సహచరో బీజం యకారంగతః
శజ్జధ్వానసమన్వితో బహువిధా కల్పాధిరామాకృతిః ॥ 26
“జవనాయ । భూతాత్మకాయ । వాయవే । ఉదానాయ ॥”

ఉత్తరే దక్షిణాభిముఖః కుబేరః

శ్వేతః శ్యామల చాలకో యవనళానాథో ధనిష్ఠోద్భవో
దస్తీ పుష్పకవాహనోఽథ కృకలాసాకార చారు ధ్వజః ।
బీజేనోపగతః కకారవపుషా ఘోషన్మృదల్ల ధ్వనిం
నానారత్న విభూషణోజ్జ్వల తనుర్దద్యాత్కుబేరః శ్రియమ్ ॥ 27
“కుబేరాయ । ధన్యాయ । పౌలస్తాయ । యక్షరాజాయ ॥”

ఐశాన్యాం పశ్చిమాభిముఖ ఈశానః

బంధూక ద్యుతిరిందు శుభ్రవసనః కేతుం వృషం వాహనం
ప్రాప్తో మౌళిజటశ్చతుర్భుజయుతః శూలీ త్రినేత్రాన్వితః ।
ఆర్ద్రాజశ్చ శకారబీజసహితో మాం పార్వతీ ప్రాణరా -
డీశానో డమరుధ్వనిః ప్రతికలం పాతు స్ఫురద్భూషణః ॥ 28
“ఈశానాయ । ఈశ్వరాయ । దేవాయ । భవాయ ॥”

“ఇన్ద్రాదయోఽష్టావభ్యస్తరముఖా ఏతేష్వనిరుద్ధం త్రివిక్రమం
వామనంచ వినాధ్రువే స్థితే స్థితానాసీనేత్వాసీనాన్ శయనే
యానకేచ తత్తత్కౌతుకవద్ధ్యాయన్నర్చయేత్ ॥ ఇతిమరీచిః॥”

దేవస్య దక్షిణభాగే శ్రీః

రుక్మాభా సరసీరుహాంచితకరా క్షౌమామ్బరం బిభ్రతీ
కక్ష్యాబద్ధ ఘనస్తనీ కుసుమచూడాంకా లలాటోపరి ।
శ్రీబీజోత్తరఫల్గునీ కృతజనిః కూజన్మణి ధ్వానినీ
శ్రీరూరౌ వితతస్పదక్షిణకరా శ్రేయో దిశేద్భూషితా ॥ 29
“శ్రియై । ధృత్యై । పవిత్ర్యై । ప్రమోదాయన్వై ॥”

దేవస్యోత్తరే హరిణీ

శ్యామా రక్తామ్బరవిలసితాలేన బీజేన యుక్తా
భూమీ రక్తోత్పల పరిలసద్దక్షిణస్వీయహస్తా ।
ఊరుప్రాస్తప్రవితత లసద్వామహస్తా సువేషా
శఙ్ఖధ్వనాఽనిశమవతు వైశాఖే రేవత్యుదితా ॥ 30
“హరిణ్యై । పౌష్ఠ్యై । క్షోణ్యై । మహ్యై ॥”

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం ధృవబేరావరణ త్రయదేవతా
ధ్యానభేద విధిర్నామ ద్వితీయఃస్తబకః

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావళిం

3. తృతీయస్తవక ప్రారంభః

కౌతుకావరణ గర్భాలయ దేవతాధ్యానభేదః

25. కౌతుకపీఠే ప్రథమావరణదేవాః

కౌతుక పీఠే ప్రాచ్యాం సుభద్రః

అసితాబ్జ భాగకముదార భూషణం
భుజదణ్డ ధారిత సుచక్రవారిజం ।
కమలావనీ సహచరం సుభద్రకం
కనకామ్బురోజ్జ్వలదిశం భజే స్థితమ్ ॥
“నామాని పూర్వవత్”

1

ఆగ్నేయ్యాం ప్రాజ్ఞుఖస్సర్వః

పీతామ్బరధరం స్వర్ణచ్ఛాయం నానావిభూషణోదారం ।
సకలా విశ్వాసహితం, సర్వం స్మరేత్సర్వార్థ దాయినమ్ ॥
“సర్వాయ । విశ్వాయ । సర్వాధారాయ । సర్వేశ్వరాయ ।”

2

దక్షిణే దక్షిణాభిముఖో హయాత్మకః

తటిదుపమకాంతి చేలం, ధవళ సముద్ధృత మల్లికాకలికం ।
సహితమిళావిశ్వాభ్యాం, హయముఖమీదే హయాత్మకందేవమ్ ॥
“హయాత్మకాయ । దేవాయ । సర్వానందాయ । సనాతనాయ ।”

3

నైర్ఋత్యాం పశ్చిమాభిముఖస్సుఖావహః

శుభ్రమమ్బువహ విభ్రమామ్బరం
శుద్ధయా విమల యాచ సంయుతం ।
భావయామి హృది భూషణోజ్జ్వలం
సేవమానస్సుఖదం సుఖావహమ్ ॥
“సుఖావహాయ । సుముఖాయ । సురేశాయ । సురప్రియాయ ॥”

4

పశ్చిమే పశ్చిమాభిముఖో రామదేవః

తపనీయకాన్తిమమ్బుదం కమనీయామ్బరముపాసితం బ్రాహ్మ్యం ।
విజయా సహితం దేవం విజయాయ భజామి రామదేవమ్ ॥ 5
“రామదేవాయ । మహాబలాయ । మహాభద్రాయ । పరశుపాణయే॥”

వాయవ్యాముత్తరాభిముఖస్సంవహః

కింశుక పుష్పద్యుతినిభం పరిస్ఫురిత హాటక సుచేలం ।
సుభగా సుముఖీసహితం సంవహం తం స్మరామి భగవన్తమ్ ॥ 6
“సంవహాయ । తేజోమయాయ । ఆనన్దాయ । సర్వరూపిణే ॥”

ఉత్తరే ఉత్తరాభిముఖః పుణ్యః

బాలాదిత్యాంశోభం మణిమయ విలసద్భాషణైర్భూషితాంశం
శంఖారి బ్రాజమానద్యుతికరకమలం శ్వేతవస్త్రోత్తరీయం ।
వక్షః శ్రీవత్సచిహ్నం మణిమయ మకుటం శుభ్రయజ్ఞోపవీతం
ధ్యాయేచ్ఛితే ధరణ్యా సహితమధవిభాతీన్దిరం పుణ్యమూర్తిమ్ ॥ 7
“నామాని పూర్వవత్ ॥”

ఐశాన్యాం ప్రాజ్ఞుఖస్సంవహః

అగ్నివర్ణమసితామ్బరమీదే
సంయుతం సుమతయా చ జనన్యా ।
చారురత్న మకుటాది విభూషం
శం సతాంశుభవహం సువహంతమ్ ॥ 8
“సువహాయ । సుకృతాయ । జ్ఞానాయ । దేవదేవాయ ॥”
“సుభద్రాదీనామనుక్తం సర్వం విష్ణువద్భాయేత్ ॥”

26. ద్వితీయావరణ దేవాః

ద్వితీయావరణే ప్రాచ్యాం ప్రాజ్ఞుభో మిత్రః

వారణేన్ద్ర వహనం సితాకృతిం
మిత్రయా సహచరం సృవధ్వజం ।
భేరీనాదమథ పాటలాంశుకం
రోహిణీజమధమిత్రమాశ్రయే ॥ 9
“మిత్రాయ । లోకహితాయ । విశ్వాత్మకాయ । కవివరాయ ॥”

దక్షిణే దక్షిణాముఖోఽత్రిః

అగ్న్యాభం రురువాహనం పటహనిధ్వానం సతీనాయకం
రోహిణ్యాముదితం జుహూధ్వజయుతం రక్తాంశుకాలజ్ఞుతం
రాజద్రత్న కిరీట కుణ్డలధరం కేయూరహారోజ్జ్వలం
ధ్యాయామృత్రిమకారబీజరుచిరం స్వాభీష్టసంసిద్ధయే ॥ 10
“అత్రయే । మిత్రాయ । త్ర్యాత్మకాయ । వేదమూర్తయే ॥”

పశ్చిమే పశ్చిమాభిముఖః శివః

మాతల్గవాహనయుతం సశికారబీజం
భేరీరవం సజలకుమ్భ పతాక వంతం ।
రోహిణ్యుదీతమమితాభరణం శివాఖ్యం
ధ్యాయామి రక్త వసనం దయితం శుభాయాః ॥ 11
“శివాయ । మునివరాయ । శుద్ధాయ । సుఖోత్తరాయ ।”

ఉత్తరేఉత్తరాభిముఖో విశ్వః

విశ్వం ప్రవాళరుచిమాగమకేతుయాన -
యుక్తం విబీజరుచిరం ధృతరక్తచేలం ।
రోహిణ్యుడు ప్రభవమానక నాదరమ్యం
శుద్ధాపతిం శుభావహం భజతాంభజామి ॥ 12

“విశ్వాదు | భూతనాయకాయ | జగద్విక్షణాయ | సర్వకామాయ||”

“ఏతాన్ పీఠాన్తే ప్రాగాది బహిర్ముఖానర్చయేత్ |”

ఆగ్నేయ్యాం ప్రాజ్ఞుఖస్సనాతనః

కనకరుచిం లసత్కమల వాహనమబ్జరవం
మరకత వర్ణచేలమథ కూర్చధ్వజకం |
మహిత సకార బీజమథ పుష్పకృత ప్రభవం
మనసి సనాతనం విధృతవర్ణితనుం కలయే || 13

“సనాతనాయ | మునీంద్రాయ | బ్రహ్మసంభవాయ | నిష్ఠానకాయ |”

నైర్ఋత్యాం పశ్చిమాభిముఖస్సనన్దనః

కూర్చ ధ్వజం కమలవాహనమబ్జనాదం
పుష్కోద్భవం హృదిభజామి సకారబీజం |
కున్దద్యుతిం హరితచేలముపేతవర్ణి
రూపం సనన్దనముదార సువర్ణభూషమ్ || 14

“సనన్దనాయ | గురవే | సర్వపూజ్యాయ | మన్తజ్ఞాయ |”

వాయవ్యాం పశ్చిమాభిముఖస్సనత్కుమారః

తం ధ్యాయామి సనత్కుమారముదితం పుష్పే శుకాభామ్బరం
కూర్చద్భాసిత కేతుమబ్జనినదం బీజం సకారం శ్రితం |
పాథోజన్మక వాహనం పరిణమద్గుఱ్ఱాసమాన ప్రభం
నానాభూషణ భూషితాఙ్గమనిశం సుబ్రహ్మచార్యాకృతిమ్ || 15

“సనత్కుమారాయ | జ్యోతిరీశాయ | నిరుద్వేగాయ | అక్రోధాయ ||”

ఐశాన్యాం ప్రాజ్ఞుఖస్సనకః

స్ఫటిక సదృశమమౌజాతయానం సకూర్చ
ధ్వజముదిత సకారం బీజమేనం భజామి |
మరకత రుచిచేలం పుష్పజం శఙ్ఖనాదం
సనకమమిత భూషం బ్రహ్మచారి స్వభావమ్ || 16

“సనకాయ । నియన్తే । ధర్మజ్ఞాయ । ధర్మచేతసే ॥”
 “ఏతానాగ్నేయాది కోణేషు బహిర్ముఖానర్చయేదితిమరీచిః ॥”
 “తృతీయావరణే ఇన్ద్రాదీన్ పూర్వవత్” ॥

27. గర్భాలయస్థ పరివారదేవాః

దక్షిణే భిత్తిపార్శ్వే ఉత్తరాభిముఖో బ్రహ్మ

కనకరుచిరం హంసారూఢం కమణ్డలు కేతనం
 నిగమనినదం సావిత్రీశం తథాఽభిజిదుద్భవం ।
 మనసి కలయే బ్రహ్మణం ద్రాగుకారబీజాన్వితం
 కరధృత కలశామౌఘాక్షస్రజం రచితాంజలిమ్ ॥ 17
 “బ్రహ్మణే । ప్రజాపతయే । పితామహాయ । హిరణ్యగర్భాయ ।”

కౌతుకదక్షిణే ఉత్తరాభిముఖో మార్కణ్డేయః

మార్కండేయం కనకరుచిరం కూర్చకేతుం మకారం
 బీజం ప్రాప్తం కమలవహనం బ్రహ్మచారి స్వరూపం ।
 శఙ్ఖధ్వజం వికసిత జపారక్త వాసోవసానం
 దేవధ్యానావహిత మనసం ప్రాజ్ఞేలిం భావయామి ॥ 18
 “మార్కణ్డేయాయ । పుణ్యాయ । పురాణాయ । అమితాయ ।”

వామభిత్తి పార్శ్వే దక్షిణాభిముఖః శబ్దరః

వ్యాఘ్రత్వగ్వసనో మృగాజ్ఞధవళః కేతుం వృషం వాహనం
 ప్రాప్తోబీజ మకారవాన్ ధ్రుతపరశ్వేణశ్చ గజాధరః ।
 ఆర్ద్రాజో ధమరుధ్వనిర్బహువిధాలజ్కార విభ్రాజితో
 దద్యాత్ప్రాజ్ఞలిరంజనా స్థిరతర శ్రేయాన్స్యమాయాః పతిః ॥ 19
 “గంగాధరాయ । వృషభవాహనాయ । అష్టమూర్తయే । ఉమాపతయే”

కౌతుకోత్తరే దక్షిణాభిముఖో భృగుః

వందే పఙ్కజవాహనం హుతవహచ్ఛాయం వలక్షామ్బరం
ఖ్యాతీశం చ కమణ్డలు ధ్వజయుతం రోహిణ్యుడావుద్భవం ।
నామాద్యక్షరబీజమబ్జనినదం ధ్యాయంతమంతస్తనుం
విష్ణోఃకాఞ్చన కుణ్డలాది వివిధా కల్పం భృగుం ప్రాఙ్శాలిమ్ ॥ 20
“ధాతృనాధాయ । పద్మాపిత్రే । ఖ్యాతీశాయ । భృగవే ॥”
“వర్ణాధికారే,”

మార్కండేయభృగుస్థానే దణ్డకం వీశమర్చయేత్ ।
భూపుణ్యావధవా కుర్యాద్దక్షిణోత్తరయోస్తు వా ॥

దక్షిణే మార్కణ్డేయస్థానే దణ్డకః

జటామకుటమణ్డితం కమలపత్రకాంతిం పున
ర్వళక్షతర వాససం మధితవార్ధినాదం స్థితం
ప్రసన్న వదనస్మితం కృతపుటాఙ్శాలిం దణ్డకం
హ్యుదఙ్ముఖమహం భజే విధృత పుణ్యరూపం సదా ॥ 21
“దణ్డకాయ । మునివరాయ । మహాయోగాయ । మహాధృతయే ॥”

వామే భృగుస్థానే వీశః

హేమాభం భూషణాఢ్యం కరపుటసహితం విష్ణుముద్వీక్ష్యవామే
స్మేరం శ్యామం వసానం వసనమరుణితం వీక్షణే వేదపక్షం ।
శుద్ధేశం కిష్కిణీకాయుత రశనమహం భావయేచ్ఛూడకేతుం
నీలంనాగం దధానం సుముఖమథభుజే వాయువాహం సుపర్ణమ్ ॥ 22
“తుణ్డాయుధాయ । పక్షపాతరవాయ । యక్షసఖాయ గరుడాయ ॥”

ఇతి శ్రీ వైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం కౌతుకావరణ గర్భాలయ
దేవతాధ్యాన భేదోనామ తృతీయః స్తబకః ॥

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావళ్యాం

4. చతుర్థస్తవక ప్రారంభః

ద్వారదేవతా ద్వారపాలధ్యానభేదః

28. ద్వారదేవతాః

ప్రథమ ద్వారదేశే చ ధాత్రాదీనర్చయేత్త్రమాత్ ।
నాన్యత్ర కేవలం తత్తద్వారపాలాన్ సమర్చయేత్ ॥
“ఇతియజ్ఞాధికారే”

ద్వారస్య దక్షిణస్తంభే ధాతా

వేణుస్యన్దన వేణువర్ణ రుచిరం నామాద్య బీజాన్వితం
ధ్యానామ్యాశ్విన్ మాసి హస్తజనితం పుష్పధ్వజోద్భాసితం ।
ధాతారం తముదఙ్ముఖం స్థితమనల్పకల్ప విభ్రాజితం
సస్థిన్యాఃపతిమబ్ధిఘోషనినదం విష్ణుం స్మరంతం హృది ॥ 1
“ధాత్రే । దమ్బినే । సనిళాయ । గన్ధర్వాయ ॥”

ద్వారస్య వామస్తమ్భే విధాతా

ఊర్ధ్వేశో గజవాహనశ్చుక గరుద్వర్ణో విధాతా స్థితః
శంఖధ్వనయుతః ఫణి ప్రవిలసత్కేతుర్వీజాన్వితః ।
పాయాద్దక్షిణ దిఙ్ముఖస్సముదితో హస్తాభిధాయాముడౌ
మాసే కార్తికకే సువర్ణ విలసద్భూషోజ్జ్వలః ప్రాక్షాలిః ॥ 2
“విధాత్రే । కీనాశాయ । మూరుణ్డాయ । నిర్ణకాయ ॥”

ద్వారస్య అథః పట్టికాయాం భువఙ్గః

పాయాదుత్తరతః ప్రసారితపదః కుర్వన్ శిరోదక్షిణే
ఖప్రేక్షీ శుభనాసికః కువలయశ్యామాంశురగ్నిధ్వజః ।
ప్రీతీశో వృషవాహనోఽతిరుచిరాకల్పో భువఙ్గాభిధో
నామాద్యక్షర బీజవానథ ధనుర్మాసస్య హస్తోద్భవః ॥ 3

“భృతయే । భువఙ్గాయ । ఉత్పఙ్గాయ । పీఠాయ ॥”
 “పూజకాదిభిరర్చనాకాలాదన్యత్ర నలఙ్ఘ్య ఉపరి శిరస్థానే
 పూజయేదితి మరీచిః ॥”

ద్వారోపరి పతఙ్గః

శుక్లాభోఽథోముఖో యో హయవరపహనో విజితేతుర్భరణ్యా
 నాథో రాజత్మవాటోర్ధ్వవిలసిత శిఖాశ్లిష్ట మూర్తిః పతఙ్గః ।
 హస్తర్క్షే పౌషమాసే జననముపగతో నామవర్ణాద్యబీజః
 శఙ్ఖారావాభిరామో మనసి తమనిశం భావయామ్యర్థసిద్ధ్యై ॥ 4
 “పతఙ్గాయ । ఉత్కరాయ । అపదానాయ । కపర్దినే ॥”
 “పతిరం వరుణంచైవ కవాటే దక్షిణోత్తరే ।
 యత్రయత్ర కవాటోఽస్తి తత్ర తత్ర సమర్చయేత్ ॥”
 “ఇత్యర్చనాధికారే ॥”

దక్షిణకవాటే పతిరః

ద్వారదక్షిణతః స్థితః కరివరం ప్రాప్తోనిజం వాహనం
 స్వర్ణచ్చాయ తనుర్మితైర్విలసితో హేమాత్మభిర్భూషణైః ।
 మాఖేమాసి తు హస్తజో వృషలసత్కేతుః ప బీజాన్వితో
 భద్రం మే వితనోతు శఙ్ఖనినదో దేవోబలేశోఽనిశమ్ ॥ 5
 “పతిరాయ । బలిదాయ । మధ్యగాయ । వజ్రనాయ ॥”

ద్వారవామకవాటే వరుణః

హేమామ్బోజరుచిః కియత్కనక సమ్మిత్రో ధరణ్యాపతి
 ర్హస్తే ఫాల్గునమాసి లబ్ధజననః ప్రాప్తోరథం వాహనం ।
 శంఖోద్భాసిత కేతనః సవరుణః శఙ్ఖధ్వనిః ప్రాఙ్మలిః
 భద్రాయాస్తు వకారబీజ సహితో భక్తేష్పితార్థ ప్రదః ॥ 6
 “వరుణాయ । తేజసే । దంశినే । తరత్సినే”

29. విమానపాలాః

అలయస్య బహిఃపార్శ్వే ప్రాగ్ధ్వారమధ్యే ప్రాజ్ఞుభో న్యక్షః

సశ్యేన ధ్వజవాహనః కనక వర్ణాచ్ఛాదనో దణ్డభృ
ద్ధూర్వాంకూర రుచిర్వబీజసహితః ప్రజ్ఞప్తినాథః స్వయం ।
రోహిణ్యాముపలమ్భిత స్వజననో న్యక్షాభిధః ప్రాజ్ఞుభో
దేవో నస్సకలార్థలాభ ఘటనా దత్తాదరః స్యాత్సదా ॥ 7
“న్యక్షాయ । దైత్యకాయ । పీవరాయ । ఆర్యకాయ ।”

విమానస్య దక్షిణే వివస్వాన్

శుభ్రాచ్ఛాదనవాన్ జపారుచితనుర్దండం కరేణోద్వహ
న్ముత్నాదిన్యధిపస్తరజ్ఞ వహనస్సోభిణ్ణివాల ధ్వజః ।
సృగ్ధ్వనశ్చ మఖోద్భవః ప్రథమ వర్ణాకార బీజోదిశం
పశ్యన్ దక్షిణతో వివస్వదభిదో దేవస్సదారక్షతు ॥ 8
“వివస్వతే । భరతాయ । విశ్వకర్మణే । మరీచిమతే ॥”

వామానస్య పశ్చిమే మిత్రః

మిత్రాఖ్యాస్సబహుప్రజాపరిబృఢో యశ్శారభాణోపమః
పుష్పాచ్ఛాదనవాన్ హలాయుధధరోనామాద్యబీజోజ్జ్వలః ।
మేఘధ్వానయుతః కపోతవహనో ధూమధ్వజః పశ్చిమ
ప్రేక్షీమణ్డక భూషనాన్వితతనుః పాయాద్విశాఖోద్భవః ॥ 9
“మిత్రాయ । హిత్వరాయ । రాజిష్ఠతే । రమణకాయ ॥”

విమానస్య ఉత్తరే క్షత్తా

పశ్యన్ముత్తరతో దిశం కనకరుక్పష్పామ్బరో దణ్డభృ
ద్వాణీశః శ్రుతినిస్సనో మృగలసద్యానో లులాయధ్వజః ।
మూలాయాం ప్రభవః క్షబీజ సహితః క్షత్తావిధత్తాంముదం
కేయూరాది సువర్ణభూషణమయాలంకార శృఙ్గారితః ॥ 10
“క్షత్రే । మహీధరాయ । ఉర్వరాయ । శేవధయే ॥”

“ద్వారేశాశ్చ విమానేశా బలిం భూతద్వయంతథా ।
 రూపం నేచ్ఛన్తి తే పీఠే తస్మాద్ధ్యాత్వా సమర్చయేత్ ॥”
 “చన్ద్రబిమ్బవదాకాశే దర్పణే ప్రతిబింబవత్ ॥” ॥ఇతిఖిలే॥

30. గర్భాలయద్వారపాలకౌ

“యజేద్గర్భగృహోద్బాహ్యే మణికం ద్వారదక్షిణే ।
 వామభాగే తథా సన్ధ్యాం తస్య పత్నీం సమర్చయేత్ ॥”

ప్రథమ ద్వారదక్షిణే మణికః

శ్వేతం శుక్లామ్బర విలసితం కేతుభూత సృవంతం
 సన్ధ్యానాథం ద్విరద వహనం రోహిణీ తారజాతం ।
 శంఖధ్వనం మనసి మణికం యన్త్రికారూప శస్త్రం
 ధ్వాయామ్యుచ్చైః ప్రధిత యశసం ప్రాప్యబీజం మకారమ్ ॥ 11
 “మణికాయ । మహాబలాయ । విమలాయ । ద్వారపాలకాయ ।”

ప్రథమ ద్వారవామే సన్ధ్యా

హేమాభాం ధవళాంబరాం కరలసత్పుష్పాంశుకారావిణీం
 సన్ధ్యాం నౌమి సకారబీజ మధురాం నానావిభూషోజ్జ్వలాం ।
 సద్రీచీం మణికస్య విష్ణు భవన ద్వారోపకణ్ఠే స్థితాం
 భక్తాభీష్ట ఫల ప్రదాన నిపుణాం న్యస్యాంఘ్రిముత్పీఠకే ॥ 12
 “సన్ధ్యాయై । మునిపత్నయై । ప్రభావత్నయై । జ్యోతిరూపాయై । దృఢవ్రతాయై”

ముఖమణ్డప ద్వారదక్షిణే విఖనాః

హేమాచ్ఛాదం స్ఫటికదృశం విధ్యుదూత్పత్తి భాజం
 దివ్యానాథం కుశపరిలసత్కేతనం దణ్డపాణిం ।
 వేదారావం రురుమయ మహావాహనం దోశ్చతుష్కం
 విం బీజం తం విఖనసమహం ప్రాప్తవన్తం భజామి 13
 “విఖనసే । తపోయుక్తాయ । సిద్ధిదాయ । సర్వదర్శినే ॥”

తస్య వామే తాపసః

శ్వేతాభం రురువాహనం కరలసద్దణ్డం శ్రుతిధ్యానినం
కూర్చోద్భాసిత కేతనం సురవరం బీజం తకారం శ్రితం ।
పుష్కోద్భూతముదార రక్తవసనం సన్నిత్యధీశం భజే
దేవం బాహుయుగాభిరామ వపుషం భూషోజ్జ్వలం తాపసమ్ 14
“తాపసాయ । సిద్ధిదాయ । సర్వదర్శనాయ । సహస్రాశ్వమేధినే”

31. ప్రథమావరణ ద్వారపాలకౌ

ప్రథమావరణ ద్వారదక్షిణే కిష్కింధః

అగ్న్యాభం విశదాంశుకం కమతవద్ధ్యానం దృఢాద్యక్షరం
బీజం ప్రాప్య విరాజితం శరలసత్కేతుం సదణ్డాయుధం ।
కిష్కింధం మృగరాజ ఘోషమనిశం ధ్యాయామృహం ప్రోష్ఠపా
జ్ఞాతం త్రాసక శఙ్ఖ చక్రమమలం సమ్మోహినీ నాయకమ్ ॥ 15
“కిష్కింధాయ । బహుమర్దనాయ । బహుసేనాయ । దృఢవ్రతాయ ॥”

వామే తీర్థః

ఆర్ద్రాజం ధవళం జపాభ వసనం కూర్మం శ్రితం వాహనం
హస్తాలమ్బిత వేణుదణ్డమనిశం తీర్థం విశోకాపతిం ।
తీర్థాద్యక్షరబీజముజ్జ్వల శరాకారధ్వజం వారిజ
ధ్యానం చేతసి భావయామి జలజం చక్రం శ్రితం తర్జనమ్ ॥ 16
“తీర్థాయ । ఉద్వహాయ । సర్వయోగ్యాయ । ఉదావహాయ ॥”

32. ద్వితీయావరణ ద్వారపాలకౌ

ద్వితీయావరణ ద్వారదక్షిణే విఘ్నేశః

దన్తాస్యం సృణిపాశభృత్కుశలసత్కేతుం ప్రవాళద్యుతిం
స్ఫూర్ణద్వాహన వేణుకజ్జ్వలయుతం విఘ్నేశమార్ద్రాపతిం ।

శఙ్ఖధ్వనయుతం గబీజ సహితం దేవం శ్రవిష్ఠోదితం
 వందే వామనమేకదంతమనిశం రమ్భాఫలం బిభ్రతమ్ ॥ 17
 “వక్రతుణ్డాయ । ఏకదంష్ట్రాయ । వికటాయ । వినాయకాయ ।”

ఉత్తరే నాగరాజః

శఙ్ఖాభో మకుటాఞ్చితస్సముషితస్సింహాసనే సర్పజ
 శ్యేషాద్యక్షర బీజవాన్ జలనిధిం ప్రాప్తోద్వజం వాహనం ।
 శేషస్సప్త ఫణాపవారితశిరా నీలామ్బురాలఙ్కృతః
 పాయాన్మంజుల తాళహస్తనినదో దేవోజనీ వల్లభః ॥ 18
 “నాగరాజాయ । సహస్రశీర్షాయ । అనంతాయ । శేషాయ ॥”

33. తృతీయావరణ ద్వారపాలకౌ

తృతీయావరణ ద్వారదక్షిణే శఙ్ఖనిధిః

శుభ్రశృఙ్ఖనిధిర్విసీల వసనో భూతాకృతిః పఙ్కజం
 కేతుం వాహనమాప్తవాన్స్వరుణభే జాతశ్చ శుద్ధాపతిః ।
 హస్తాభ్యాం జలజం వహన్సురుచిరశృఙ్ఖాదిబీజాన్వితః ।
 శంఖోద్ఘోష సమారవో వితరతు శ్రేయాంసి నస్సంతతమ్ ॥ 19
 “శఙ్ఖాయ । నిధివరాయ । వరదాయ । మౌక్తికోద్భవాయ ।”

వామే పద్మనిధిః

పాథోజ ధ్వజవాహనః కరయుగే పద్మం వహన్ ప్రోష్ఠపా
 జ్జన్మా రక్తతనుశ్చ రక్తవసనో హర్యక్షనాథోజ్జ్వలః ।
 భూతాకారవపుస్సపద్మనిధిరిత్యాఖ్యాం జగత్యాం భజన్
 భూషావాంశ్చ పకారబీజ సహితః పాయాద్విశుద్ధాపతిః ॥ 20
 “పద్మాయ । నిధివరాయ । రక్తాభాయ । భూతనాయకాయ”

34. చతుర్థావరణ ద్వారపాలకౌ

చతుర్థావరణద్వారదక్షిణే తుహిణః

రక్తాచ్చాయో ధవళవసనో నాగచూళీకమాళీ
భేరీనాదస్తురగ వహనో రాజ దుద్దేశ హస్తః
హస్తేజాతోదిత సుతవరో భామినీశోఽహికేతుః
శ్రేయోఽస్మాకం దిశతు తుహిణః ప్రాప్తతుష్ట్యాది బీజః ॥ 21
“తుహిణాయ । దైత్యరాజాయ । విష్ణుభక్తాయ । గదాధరాయ ।”

వామే బలిన్దః

శ్యామోరక్తాంబరతనుః వ్యాఘ్రవాహోఽహికేతు
రాతో హస్తే ప్రథితమహిమా నాగచూళీకమాళిః ।
ఉద్దేశాఞ్చత్కర సరసిజో ఝల్లరీ నాదఘోషః
పాయాద్భీజం బమపికలయన్ మాం స్వధేశోబలిన్దః ॥ 22
“దైతేయాయ । మహావీర్యాయ । బలిన్దాయ । శూలపాణయే”

35. పంచమావరణ ద్వారపాలకౌ

పంచమావరణద్వారదక్షిణే నన్దకః

రక్తః ఖడ్గం శిరసి సువహన్ నీలచేలోఽగ్ని కేతు
ర్ఘోషారావః పవనవహనః ఖాత్మబీజాభిరామః ।
స్వాతీజాతః కలయతు బలానాయకో నన్దకో మే
శ్రేయస్తేజః కనకరుచిరాకల్ప విభ్రాజితాఙ్గః ॥ 23
నన్దకాయ । ఖడ్గాయ । పాపహరాయ । దైత్యనాశకాయ

వామే శార్ఙ్గం

క్లీబంశార్ఙ్గం జలదవహనం పంచవర్ణాభిరామం
మౌళౌచాపాఞ్కితమథ శరాకార కేతు ప్రసిద్ధం ।

ముక్తా శ్వేతామ్బరమపి మహానాదరావం విశాఖా
 జాతం ధ్యాయన్నిఖిలశుభదం ప్రాప్తశాఙ్కారబీజమ్ ॥ 24
 “శార్ఙ్గా య । ధనుర్వరాయ । శత్రుహన్తే । వరాయుధాయ ॥”

36. షష్ఠావరణ ద్వారపాలకౌ

షష్ఠావరణద్వారదక్షిణే శఙ్ఖచూళీ

శ్వేతాభో నీలవాసాశ్చిరసి జలజభృద్దండయోధిః ప్రభూతో
 రోహిణ్యాం హంసవాహస్సకల శుభవహః కర్ణ శబ్ద ప్రణాదః ।
 నందేశశృంఖచూళీ ప్రధిత శుభగుణో వ్యోమగామిధ్వజాఙ్కీ
 బీజం నామాది వర్ణం దధదవతు సమాం కాంక్షితార్థ ప్రదాయీ ॥ 25
 “శఙ్ఖచూళినే । వృక్షదణ్డాయ । శ్వేతాభాయ । ఘోరరూపాయ ।”

వామే చక్రచూళీ

మౌళౌ చక్రవహస్సితామ్బరధరో రక్తద్యుతిః పాశభృ
 ద్భిభ్రద్దణ్డముదారమేఘనినదో ధూమస్ఫురత్కేతనః ।
 తుష్టిప్రాణసఖః ప్రవృత్త వహనో బీజం చకారం భజన్
 కల్యాణం సతతం కరోతు భగవాన్ శ్రీచక్రచూళీ స్థిరమ్ ॥ 26
 “చక్రచూళినే । మహానాదాయ । ఉగ్రాయ । భయానకాయ ॥”

37. సప్తమావరణ ద్వారపాలకౌ

సప్తమావరణద్వారదక్షిణే చణ్డః

హేమాభం రక్తవస్త్రం త్వరజవధరముద్దేశ్య దణ్డం దధానం
 దోష్టా వామేతరేణాపరకర పరిమృష్టాపసవ్యావలగ్నం ।
 మేఘరావం ద్విదంష్ట్రం మృగపతి వహనం ధూమకేతుం ప్రియేశం
 కించిద్ద్వారం నిరీక్ష్య స్థితనిర్ఝుతిభజం చణ్డమీదే చ బీజమ్ ॥ 27
 “చణ్డాయ । ఉగ్రాయ । భయానకాయ । ద్వారపాలకాయ ॥”

వామే ప్రచణ్డః

శ్యామం శ్వేతాభవస్తం ప్రతిభయధరముద్దేశ్య దణ్డం దధానం
దోష్టో వామేతరేణాపరకర పరిమృష్టాపసవ్యావలగ్నం ।
మేఘారావం ద్విదంస్త్రం త్వరితజవధరం ధూమకేతుంసుముఖ్యా
నాథం ద్వారం ప్రతీక్ష్మస్థిత నిర్ఋతిభజం నౌమి దేవం ప్రచణ్డమ్ ॥ 28
“ప్రచణ్డాయ । భీమాయ । ఘోరాయ । ద్వారాధిపతయే ॥”

38. సేనాపతిః

ఉదగ్ధ్వర పార్శ్వే సోమేశానయోరంతరే విష్వక్సేనః ॥

వందే సింహాసనస్థం జ్వలనసమరుచిం పీతవస్త్రం జయేశం
పుష్పాభీత్యజ్ఞపాణిం సుమరథ వహనం పుష్పరావం విబీజం ।
విష్వక్సేనం జలర్థే భవమథహరివద్భూషణాజ్ఞం విహాయ
శ్రీవత్స బ్రహ్మసూత్రే కరయుగళయుతం కామ్యదం శృంగకేతుమ్ ॥ 29
“విష్వక్సేనాయ । శాంతాయ । హరాయ । అమితాయ ।”

అపిచ ।

విష్వక్సేనమశేష నిర్జర మహాసేనాధినాథం చతు
ర్బాహుం శఙ్ఖ సుదర్శనేచ దధతం శక్తించ దణ్డం కరైః ।
శ్యామం రత్నకిరీట కుణ్డలధరం పీతామ్బురాలజ్ఞతం
వందే సూత్రవతీ జయా సహచరం వైవస్వదాశాముఖమ్ ॥ 30
“నామాని పూర్వవత్”

39. ఆలయద్వారాభిముఖ దేవాః

ప్రథమావరణ చతుర్థభాగే శ్రీభూతః

శ్వేతాభో బ్రహ్మచారీ జతురుచివసనో దణ్డధారీ భరణ్యా
ముత్పన్నః ఘోర్లుణస్య ధ్వజవహన పదస్యస్తసింహస్సభూషః ।

తత్పూర్వే ధ్వజః

స్వాతీజః శఙ్ఖకేతుః కనక సమరుచిః కీరపి పిఞ్గామ్బరాఢ్యః
పద్మం భీభ్రత్ససర్పః పవన వహనవాన్ ప్రాఙ్జలిర్బాహుమధ్యే ।
పీఠే వామం నికుఞ్చ్య స్థితేతరమృజూకృత్యపాదం జయేశః
సింహారావోజ బీజః కరయుగళయుతః పాతు దేవోజయాఖ్యః ॥ 36
“జయాయ । అత్యుచ్చితాయ । ధన్యాయ । ధ్వజాయ ॥”

తత్పూర్వే యూధాధిపతీ

“ఐంద్రదిషు చతుర్దిక్షు భూతరూపం ప్రకల్పయేత్ ।
శఙ్ఖనాదసమాయుక్తాన్ పఞ్చవర్ణసమన్వితాన్ ॥”
“తస్మింస్తు పూజయేత్పీఠే మహాభూతం భయానకం ।
బ్రహ్మ రుద్రాది దేవానాం ప్రమథానామధేశ్వరమ్ ॥”

యూధాధిపః

ఆజాను శ్వేతవర్ణం కనక సమదృశం సక్తియుగ్మం తదూర్ధ్వం
రక్తాభం జత్త్రణోః ప్రాక్షదుపరి జలద శ్యామలం దణ్డపాణిం ।
భూతేశం భూతకేతుం ప్రణమిత విరజానాయకం వామనం తం
యూధేశం పఞ్చభూత ప్రభుముభయభుజం సన్మహాభూతయానమ్ ॥ 37
“ఇతి వర్ణాధికారే ॥ అపిచ
శ్వేతం రక్తమ్బరాఢ్యం బహిరుదితముఖం భూతరూపం ద్విబాహుం
భూబీజం భూతకేతుం గతిరవనినదం బిభృతం దణ్డమేకం ।
స్వాకల్పం వాహనేన స్ఫురితమపి మహాచాతకేన శ్రవిష్టా
జాతం భూతం మహాద్యం వయమిహ విరజానాయకం భావయామః ॥ 38
“యూధాధిపాయ । నిత్యాయ । ఉగ్రాయ । మహాభూతాయ ॥”

తత్పూర్వే బలిపీఠే పావకోఽర్జునః

గోపురాత్తు బహిః పార్శ్వే భూతపీఠం ప్రకల్పయేత్ ।
చతుర్భూతం చతుర్దిక్షు శఙ్ఖనాద సమాయుతం ।

విష్ణుభూతం సుమద్విశ్వ పీఠం సమ్యక్ప్రకల్పయేత్ ।
 సర్వదేవమయంపీఠం సర్వలోకమయం తథా ॥
 సర్వలోకస్య రక్షార్థం కల్పయేల్లక్షణాన్వితం ।
 రక్షః పిశాచ భూతానాం నాశనం ధాన్యవర్ధనమ్ ॥
 శ్రీ సౌభాగ్యాభివృద్ధిశ్చ భవేత్పీఠార్చనే నృణామ్ ॥

విష్ణుభూతః

రుక్మాభః పద్మనేత్రోఽసితవసనధరః కుఞ్చతానీలకేశో
 భూబీజో దణ్డహస్తో ధ్వజవహన పదన్యస్త సింహోద్విబాహుః ।
 సింహారావః సుముఖ్యాః పతిరవతు ఘటాకారకుక్షిశ్చ భూతా
 కారోఽస్మానశ్వినీజస్సకల సురవరైస్సేవితో విష్ణుభూతః ॥ 39
 “పావకోర్జునాయ । పాశహస్తాయ । అక్షహస్తే । విష్ణుభూతాయ”

తస్యపత్నీ సుముఖీ

స్నిగ్ధాఞ్జన ద్యుతిరుషాంబుజ లోచనాధ్యా
 కర్పూరచందనధరా కమలాసనస్థా ।
 కస్తూరికా హిమజలైశ్చ నిషేవ్యమాణా
 పాయాదభీష్ట వరదా సుముఖీ సుమధ్యా ॥ 40
 “సుముఖ్యై । అనపాయిన్యై”
 “ఏతేషు శ్రీభూతగరుడౌ ప్రాసాదపార్వ్యే చక్రశఙ్ఖ ధ్వజ
 యుధాధిప పావకోర్జునాస్సలిపీఠపార్వ్యే సంయోజ్య
 అర్చయేదితికేచిదితి మరీచిః ॥”

ఇతి శ్రీ వైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం ద్వారదేవతా ద్వారపాల పరివార
 ధ్యానభేదోనామ చతుర్థస్తబకః

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావళ్యాం

5. పఞ్చమస్తబక ప్రారంభః

ద్వితీయతృతీయావరణ దేవతా ధ్యానభేదః

ప్రథమావరణే ద్వితీయేవా పూర్వవదిన్రాదీన్ ధ్యాత్వా సమర్పయేత్ప్రాగాది
ద్వార దక్షిణ పార్శ్వేషు కోణేషు తత్తద్ధిగీశానర్చయేదితి మరీచిః ॥

40. నవగ్రహాః

ద్వితీయావరణే ప్రాగ్జ్వారాదుత్తరే సూర్యః

రక్తః శుక్లాంశుకః పశ్చిమదిగభిముఖః పద్మహస్తో ద్విబాహుః
సింధుధావనః ఖబీజశ్చితకిరణశతో రేణుకావర్చలేశః ।
సప్తశ్యామాశ్వవాహశ్చిరసిపరిలసన్మణ్డలో హస్తజాతశ్చ
దిత్యః శ్రావణే మాస్యవతు నతజనాన్ బాడబాభిఖ్యకేతుః ॥ 1
“ఆదిత్యాయ । భాస్కరాయ । సూర్యాయ । మార్తాండాయ ॥”

తద్ధిగీశస్య దక్షిణే చంద్రః

శ్వేతః పశ్చిమ దిబ్ముఖః శరధనుష్పాణిశ్చ రక్తామ్బురో
హేమాశ్వాప్తక వాహనస్సిత ఖగధావనః కుశీరధ్వజః ।
చంద్రః పాతు సమణ్డలావృత శిరా బీజం సకారంభజన్
రోహిణ్యారమణశ్చ సౌమ్యజనితోఽప్యత్రేయ గోత్రోద్భవః ॥ 2
“సోమాయ । యజ్ఞాంజాయ । ఇంద్రవే । చంద్రాయ ॥”

దక్షిణేఽఞ్గారకః

బన్ధుకద్యుతిముత్తరాభిముఖమానీలాంబరం శక్తి భృ
త్పాణ్యగ్రం శరభధ్వజం హయధృతం వజ్రాఖ్యరాష్ట్రేశ్వరం ।
నామాద్యక్షర బీజమబ్జనినదం చిత్రేఽహమఞ్గారకం
కల్యాణాయ శుకం జుషాసహచరం వందేఽశ్వనీసమ్భవమ్ ॥ 3
“అఞ్గారకాయ । వక్రాయ । రక్తాయ । ధరాసుతాయ ॥”

తస్య పశ్చిమే బుధః

కోటీరజ్జలజారవో వరగదా హస్తో రథస్థో బుధః
శ్యామో గారుడరత్నభృన్మృగపతిస్సూర్యధ్వజోదబ్జుఖః ।
నామాద్యక్షర బీజకో దిశతు శం రక్తామ్బరశ్చామలః
స్రగ్గన్ధశ్చ సుశీలయా దయితయా యుక్తః శ్రవిష్ఠోద్భవః ॥ 4
“బుధాయ । శ్యామాయ । సౌమ్యాయ । శ్రవిష్ఠజాయ ॥”

పశ్చిమే దిగీశస్య దక్షిణే బృహస్పతిః

పీతం ప్రాగ్ద్వదనం కుశధ్వజయుతం యజ్ఞోపవీతైర్బ్రతం
హంసస్థం ధృతదర్భహస్తమసితాచ్ఛాదంచ తారాపతిం ।
నామాద్యక్షర బీజమేవ కలయేదాషాధతిష్ఠోద్భవం
సిన్ధూర్వీపతి హంసరావనినదం సబ్రహ్మపాశంగురుమ్ ॥ 5
“పీతవర్ణాయ । గురవే । తైష్యాయ । బృహస్పతయే ॥”

తస్యోత్తరే శుక్రః

ప్రోగ్వక్తో రజతద్యుతిః పరిదధద్వల్కం మృగత్వగ్గటా
ధారీ వారిదవాహనః సృవలసత్కేతుశ్చ శఙ్ఖస్వరః
శుక్రశ్చేతసి రోహిణీభ జనితో నామాద్యబీజాక్షరో
ధ్యాతవ్యస్సమదాపతిర్బుధజనైర్మాఖే భవో భార్గవః ॥ 6
“శుక్రాయ । భార్గవాయ । కావ్యాయ । పరివిసర్పిణే ॥”

ఉత్తరే దిగీశస్య పశ్చిమే శనైశ్చరః

మన్దో దక్షిణ దిబ్బుభోఽజ్ఞాన రుచిశ్చీరైః కుశైశ్చామ్బరం
బిభ్రత్సూకర కేతువాహనయుతః సౌరాష్ట్రదేశోద్భవః ।
మాఘేమాసిచ రేవతీజననవాన్ శఙ్ఖస్వనోఽయం ద్విదోః
నామాద్యక్షర బీజకశ్చ కుముదా భర్తా జయంనోఽవతాత్ ॥ 7
“సూర్యపుత్రాయ । మన్దాయ । రైవత్యాయ । శనైశ్చరాయ ॥”

తత్త్వాచ్యం రాహుః

శ్యామాభం దక్షిణాశాముఖమరుణజపాచేలకం దోర్వయాధ్యం
నామాద్యర్థ స్వబీజం ధ్వజమయభుజగం నాగచూళికమస్తకం ।
రాహుం జారా సహాయం ఫణభృదుడుభవం మణ్డలాక్రాంత మౌళిం
ధ్యాయేత్పాశాయుధం తం త్రిభువన విదితం సర్వయానాధిరూఢమ్ ॥8
“రాహవే । దైతేయాయ । ఉరగేశాయ ఉగ్రాయ ॥”

ప్రాచ్యాం కేతుః

అశ్రేషాజనితస్తు మధ్యమభవో వైధూర్య భూషాన్వితో
ధూమ్రాభో విశదామ్బరో యమహరిద్వక్తః కిరీటీద్విదోః ।
నామాద్యక్షర బీజకో వరగదా హస్తోఽహియాన ధ్వజో
నాగేశోఽవతు కేతునామభృదయం మాం నాగచూళీశిరాః ॥ 9
“కేతవే । కృష్ణవర్ణాయ । రౌద్రాయ । ప్రకాశినే॥”
“యద్దిగ్ద్వారం తద్దిగ్ద్వారపార్శ్వే వా సమర్చయేదితి మరీచిః ॥”

తృతీయావరణే ప్రాగ్ద్వారదక్షిణే గజ్ఞా

శ్వేతా పశ్చిమ దిబ్ముఖా స్వహృదయ స్యస్తాఞ్జలిః పావనీ
సాకూర్మధ్వజవాహనాఽభి మహిషీ గజ్ఞా గబీజాద్విదోః ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజాఽబ్జ నినదా పాదం ప్రసార్యోషితా
మాసే త్వాశ్వయుజేఽతి పీతవసనా రేవత్యభిఖ్యర్క్షజా ॥ 10
“నళిన్యై । జాహ్నువ్యై । గజ్ఞాయై । లోకపావన్యై ॥”

దక్షిణే యమునా

శ్యామాభోత్తరదిబ్ముఖాపికరవా రక్తాంశుకా పుష్పభృత్
హస్తాపీనకుచా సుభూషితతనుః కాంతార్ఘుషారోహిణీ ।
తైషేమాసిచ మూలజాధ్వజలసన్మత్స్యాయ బీజాన్వితా
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజాచ యమునా ధ్యేయాద్విభాహర్షనైః ॥ 11
“యమునాయై । స్ఫాటికాయై । నదీవరాయై । పావనాయై ॥”

పశ్చిమే నర్మదా

రక్తాభా ధవళామ్బరాఽమ్బుజసుఖాసీనా పయః కుక్కుట
స్వానా కచ్చపవాహన ధ్వజవతీ పుష్పస్రజం బిభ్రతీ ।
నామాద్యక్షర బీజకా ధృతసుమా పీడా పురస్తాన్ముఖీ
ధ్యాతవ్యా హృది నర్మదాభయభుజా చైత్రాశ్వినీ సమ్భవా ॥” 12

“నర్మదాయై । నదీవరాయై । విద్యుద్రూపాయై । విశాలాయై ॥”

ఉత్తరే సిన్ధుః

తైషే పౌష్ణభవాచ దక్షిణముఖీ పుష్పాంశుకాఽభి స్వనా
హస్తే పద్మధరా సితాసిత తనూరుద్బద్ధ కేశీ ద్విదోః ।
సితాద్యక్షర బీజకా మకరమారూఢా చ తత్తేతనా
సిన్ధుః పాతు సుమధ్యమా భువి సుఖాసీనా సుమస్రగ్ధరా । 13

“సిన్ధవే । నదీవరాయై । మృద్వంగ్యై । సాధనాయై ॥”

ప్రాగ్ధ్వార ఉత్తరే దుర్గా

శ్యామా పీత సుచేలకోత్తరముషీ కక్ష్యావబద్ధస్తనీ
చక్రాబ్జాభయ కట్యుపార్పితకరా హర్యక్షవాహధ్వజా ।
దుర్గా కార్తికమాసి వహ్నిభ భవా సాకం స ఘణ్టారవా
నామాద్యక్షరబీజకా బహువిధాకల్పా సదా రక్షతు ॥ 14

“అపిచ ।

స్థితాఽఽ కుఞ్చైకాక్షిం కనకమయపీఠే సువదనా
కరైశ్చక్రాబ్జేష్వాసన పరశు శూలాసి ధరిణీ ।
కుమార్యర్వానల్పాభరణ రుచిరాఙ్గీపశుబలి
గ్రహా త్ర్యక్షీ దేవీ భృశమవతు కౌబేరమకుటా ॥ 15

“దుర్గాయై । కాత్యాయన్యై । వైష్ణవ్యై । విష్ణవాసిన్యై ॥”

అగ్నేయ్యాం సరస్వతీ

కింజల్కాభా జటాలా కువలయనయనా బిభ్రతీ జ్ఞానముద్రా
మారూఢా బాలకాఖ్యం సితఖగమతులాంభోరుహబ్రహ్మపీఠా ।
గోకేతుశ్చాత్త పుస్తాక్ష వలయ కలశాఘోర ఘణ్ఠానినాదా
తైషార్కర్షా సరస్వత్యవతు భృగువధూః శ్వేతవస్త్రా సబీజా ॥ 16
“సిద్ధ్యై । విశ్వాయై । భృగుపత్న్యై । సరస్వత్యై ॥”

నైర్ఋత్యాం శ్రీః

హేమాభాశ్రీర్నిబద్ధ స్ఫుటతర కుసుమా పీడచూడా కిరీటా
ముక్తాహారాఽథ కక్ష్యా గ్రధిత గురుకుచా శ్వేత పద్మాసనాధ్యా ।
శ్రీ బీజా పద్మహస్తా మణిరవసహితా ఫాల్గునే చోత్తరాజా
క్షౌమం దివ్యం దధానా విలసతు హృదయే శఙ్ఖ నీత్యాఖ్యవాహా ॥ 17
“నామాని పూర్వవత్”

వాయవ్యాం జ్యేష్ఠా

రక్తపుష్ప పటా ఘనస్తనభరా పుష్పాఙ్క పాత్రం ధరా
సవ్యే పీతగదాభృదుక్షసహితా వామేఽరుణ శ్యామరుక్ ।
మౌంజీ కాంచి యుతాచ వాయసరవా జ్యేష్ఠాదుజోదఙ్ముఖీ
పఞ్చాశత్రయగ్రధధ్వజధరా జ్యేష్ఠాది బీజాక్షరా ॥ 18
భూర్జ్యేష్ఠాయిన్యై । భువర్జ్యేష్ఠాయిన్యై । సువర్జ్యేష్ఠాయిన్యై ॥
భూర్భువస్సువర్జ్యేష్ఠాయిన్యై ॥’ కలిరాజిన్యై”

ఐశాన్యాం మహాకాళీ

చైత్రార్ద్రా జనితా లసద్దమరుకా పాదప్రసార్యస్థితా
పైశాచధ్వజ వాహనా ధమరుక ధ్వనాఽట్టహాసాన్వితా ।
భూభక్తీ వికటా కపాల గుణభృద్రక్తావకుఞ్చత్కచా
దంష్ట్రీణ్యార్ద్రక శూలకోగ్రనయనా శ్యామామ్బురారక్షతు ॥ 19

అపిచ ॥ మహాకాళీ

షడ్భిః శూల కపాల పాశ డమరు ప్రాసాన్ సఖేటాన్ కరైః
భీట్రాణాదృత బాలమౌళి రుచిర ప్రౌఢోత్తరాసక్లకా ।
రౌద్రీ నిత్యముదగ్రహాసనగతా బంధూకరక్తాకృతిః
శ్లిష్యతీనకుచాప్యదఙ్ముఖ మహాకాళీ మబీజాఽవతు ॥ 20
“ధాత్ర్యై । మహోదర్యై । రౌద్ర్యై । మహాకాత్యై ॥”

అస్తరాళే ప్రాచ్యాం సురా

రక్తా పశ్చిమదిఙ్ముఖా కుసుమభృద్ధస్తా జపాభామ్బరా
వీణా వేణు రవాళి కోపరి లసత్పుష్పావచూడోజ్జ్వలా ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజా భగవతీ స్వాత్యుద్భవా సుందరీ
కాపోత ధ్వజవాహనా హృదివసేన్నామాద్య బీజాన్వితా ॥ 21
“సురాత్మికాయై । సుముఖ్యై । విద్యుద్రూపాయై । సుభాగాయై”

దక్షిణే సుందరీ

స్వర్ణావారుణ దిఙ్ముఖా కుసుమభృద్ధస్తా సితాభామ్బరా
వీణావేణురవాళికోపరి లసత్పుష్పావ చూడోజ్జ్వలా ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజా హృదివసేత్స్వాత్యుద్భవా సుందరీ
నామాద్యక్షర బీజకా సితగరుద్యానాచ తత్కేతనా ॥ 22
“సుందర్యై । విశాలాయై । పద్మాక్ష్యై । పద్మవర్ణిన్యై ॥”

తద్దక్షిణే స్వాహా

ఉదగ్రక్తా రుక్మద్యుతిరరుణవస్త్రోభయభుజా
విశాఖా వైశాఖే భవసుజనితా హంసనినిదా ।
పురోదేవం పశ్యన్తవతు వితతదక్షిణ కరా
నికుంచత్స్వాహోగ్రా వ్యజనసహితా దక్షిణకరా ॥
“స్వాహాయై । శుభాంగ్యై । మృద్వంగ్యై । సాధనాయై ॥” 23

పశ్చిమే స్వధా

శ్యామాపాణ్డురుదబ్బుఖీ వ్యజనయుక్తుష్పాజ్ఞ హస్తాద్విదోః
కృష్ణాచ్ఛాదవతీ శుకధ్వజయుతా తద్వాహనాఽగ్ని ధ్వనిః ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజా హృదివసేత్సంక్షిప్త వామాఙ్ఘ్రికా
సవ్యాంఘ్రిం ప్రవిసార్య యామ్యజనితా మాసే నభస్యే స్వధా ॥ 24
“స్వధాయై । సమృద్ధ్యై । కులవృద్ధిన్యై । సన్మత్యై ॥”

పశ్చిమే సంహ్లాదినీ

అవతు ధవళచేలా ప్రాబ్బుఖీ కాఞ్చనాభా
ధ్వజవహసితవక్షా కుఞ్చితా నీలకేశీ ।
ధృతకుసుమకరా సంహ్లాదినీ తైషమూలా
జనిరసుకృత వీణావేణునాదాఽద్యబీజా ॥ 25
“సంహ్లాదిన్యై । వరారోహాయై । మయూరకణ్ఠ్యై । ముద్వర్ధిన్యై ॥”

ఉత్తరే రాకా

హేమ్నామిత్ర సితద్యుతిః కుసుమభృత్పాణిశ్చ హంసధ్వజా
తద్వాహో మణిభూషితా మలయదిగ్వక్తా చ మూలోద్భవా ।
వీణావేణు రవాచ రక్తవసనా రాకాకృతిస్సూర్యతాం
నీలాకుఞ్చిత కున్తళోభయభుజా నామాద్యబీజాక్షరా ॥ 26
“రాకాయై । ముఖ్యాయై । రక్తాంగ్యై । వరాననాయై ॥”

తత్పూర్వే సినీవాలీ

వీణావేణురవా సితాసితరుచిర్హంసధ్వజా తద్వహో
యామ్యాశాభిముఖీ సబీజసహితా మూలోద్భవా యుగ్మదోః ।
నీలాకుఞ్చితమూర్ధజా కుసుమభృత్పాణిశ్చమీపుష్పక
చ్ఛాయాచారపటావతాద్భహువిధా కల్పా సినీవాల్మసౌ ॥ 27
“సినీవాల్మ్యై । గభస్త్రిన్యై । హితదాయై । పుణ్యదాయై ॥”

పచనాలయే హవిరక్షకః

కృష్ణాభం సితచేలముత్తరముఖం నామాద్య బీజాక్షరం
 హర్యక్ష ధ్వజమశ్వవాహమమితాకల్పం హవీరక్షకం ।
 శూలేనాన్మజునాపరిష్కృతకరం శఙ్ఖధ్వనిం రోహిణీ
 సజ్జాతం సుగుణేశమజ్జనయనం ధ్యాయేత్సహస్సంభవమ్ ॥ 28
 “హవిరక్షకాయ । ఆగ్నేయాయ । శైలూషాయ । పచనాయ ॥”

పుష్పసంచయన స్థానే పుష్పరక్షకః

సౌవర్ణాభముదజ్ముఖం కువలయశ్యామామ్బురాలజ్మతం
 శుద్ధాక్షీ సహితం చ శఙ్ఖనినదం రేవత్యుడౌ సమ్భవం ।
 నామాద్యక్షర బీజకం గజవరారూఢం ప్రసూనధ్వజం
 ధ్యాయేచ్ఛేతసి పుష్పరక్షకమథ స్వాభీష్టసంసిద్ధయే ॥ 29
 “పుష్పరక్షకాయ । హరితాయ । అధివాసాయ । పుల్లాయ ॥”

పురుషః

స్నానోదకసంచయస్థానే పురుషః పూర్వవత్ ॥

ష్లోత వస్త్రోత్తరీయ సంచయస్థానే త్వష్టా

హేమాభం శుకపీతచారువసనం కుణ్డక్షమాలా కరం
 సావిత్రీ పతిమచ్ఛపక్షవహనం హుంకార కణ్డధ్వనిం ।
 కేతూభూత కమణ్డలుం ధృతజటం రూపాద్యబీజాక్షరం
 త్వష్టారం కలయేత్ భిజిద్భవమహం నిశ్శేషభూషోజ్జ్వలమ్ ॥ 30
 “త్వష్టే । రూపజాతాయ । నిధిజాయ । స్తోతాధిపతయే ।”

శయనస్థానే కౌమోదకీ

పీతా పశ్చిమదిజ్ముఖీ సరసిజం హస్తే వహన్తీ ద్విదో
 రక్తాచ్ఛాద ధరాశిరో ధృతగదా ఘోరప్రణాదాగదా ।
 హర్యక్షధ్వజ వాహనా ప్రదిశతు శ్రేయః శ్రవిష్టోదితా

భక్తాఘస్య గకారబీజసహితా కౌమోదకీ సాహరేః ॥ 31

“గదాయై । కౌమోదక్యై । పుణ్యదాయై । పీతాయై ॥”

హవిర్థవ్య సంచయస్థానే మురుణ్డః

భూతావాహన మేదివాన్ ఘనరుచిః ప్రాచేతసాశాముఖో

బిభ్రద్వక్రిత దణ్డమబ్జ నినదః శ్వేతామ్బురాలఙ్కృతః ।

నామాద్యక్షర బీజకస్త్రిశిఖ సత్కేతుశ్చ కుమ్భోదరో

ధ్యాతవ్యశ్చ మురుణ్డకః ఫణిభుజస్సర్వాపతిస్సౌఖ్యదః ॥ 32

“సర్వేశాయ । జగన్నాథాయ । చాముణ్డాయ । సర్వతత్త్వరాయ ।”

హోమస్థానే బలిరక్షకః

శ్యామం పశ్చిమదిబ్బుఖం రథవహం పీతామ్బురాలఙ్కృతం

బాహుద్వన్వయుతం మృగేంద్రవిలసత్కేతుంచ దణ్డయుధం ।

నామాద్యక్షర బీజమబ్జనినదం ధ్యాయామి చిత్తేఽనిశం

సర్వజ్ఞం బలిరక్షకం సుమనసా నాథం శ్రవిష్టోద్భవమ్ ॥ 33

“బలిరక్షకాయ । దణ్డధరాయ । సర్వజ్ఞాయ । సమాయ ॥”

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం ద్వితీయ తృతీయావరణ

దేవతాధ్యాన భేదోనామ పఞ్చమస్తబకః

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావేశ్యం

6. షష్టస్తవక ప్రారంభః

41. చతుర్థవరణ దేవతాధ్యానభేదః

చతుర్థావరణే ప్రాగ్జ్వారాదుత్తరే గవిష్ఠః

అసిద్యుతిః పీతపటశ్చదణ్డభృత్తగధ్వజః శ్రావణజో రథస్థితః ।
గవిష్ఠనామా ప్రియసత్యలోచనో గబీజకో నాదరవః శ్రియందిశేత్ ॥ 1
“గవిష్ఠాయ । త్రైష్ఠుభాయ । గుహ్యాయ । ఆకాశాయ ।”

ద్వారదక్షిణే హరిణీ

శ్యామాభార్తకవస్త్రోత్పల లసితకరా పద్మనేత్రా సుభూషా
వైశాఖే రేవతీజా మణిమయమకుటా శఙ్ఖనాదా లబీజా ।
సావిత్రీ కేతురేవం బిభృత బల మహాచాతకేనోహ్యమానా
విష్ణోః పౌరాణికీ సా విలసతు మహిషీ భూమిరాద్యంతరజ్ఞే ॥ 2
“నామాని పూర్వవత్ ॥”

పశ్చిమే తోయః

తోయఃపాశీగజస్థః కువలయ సమరుక్మాజ్ముఖః కీరపిఞ్చా
చ్ఛాదో హర్యక్షకేతుః కతిపయ కనకాలక్ష్మియాకః ప బీజః ।
ఆషాఢే వారుణర్క్షే జననముపగతో దర్శరస్వానయుక్తో
భక్తానామీప్సితార్థం ప్రదిశతు కనకా నామ దేవీసమేతః ॥ 3
“పవిత్రాయ । అమృతాయ । తోయాయ । గహ్వరాయ ॥”

దక్షిణే అగ్నిః

పిఙ్గం నీలపటం తముత్తరముఖం స్వాహాపతిం కృత్తికా
జాతం ప్రోష్ఠపదే కపిధ్వజయుతం శక్తిం కరే బిభ్రతం ।

ధ్యాయామో హృది వీతిహోత్రమిభరాధ్యానం రబీజాన్వితం ।
స్వాహానాథః కృత కంసనిర్మిత మహాఘణ్డా నినాదోజ్జ్వలమ్ ॥ 4
“వీతిహోత్రాయ । ఆభురణ్యాయ । శుద్ధాయ । అగ్నయే ॥”

ఉత్తరే వాయుః

వాయుం దక్షిణదిబ్బుఖం లసదసిం వేణుధ్వజోద్భాసితం
శ్యామం పీత సువాసనం గజవరారూఢం యబీజాన్వితం ।
మాఖే స్వాతిభవం భజామి చరితానాథం చ శఙ్ఖధ్వనిం
కేయూరాఙ్గద హారకుణ్డల మహాభూషాది వేషోజ్జ్వలమ్ ॥ 5
“అసవే । సమీరణాయ । వాయవే । పృషదశ్వాయ ॥”

ఆగ్నేయ్యామృగ్వేదః

ఋగ్వేదం స్ఫటికద్యుతిం సితఖగధ్వానంచ రక్తామ్బరం
విద్యానాథమృకారబీజసహితం యామ్యోదుజం కార్తికే ।
తం ధ్యాయేద్దృతుషట్క కేతువహనం పుష్పం వహంతం కరే
ప్రత్యగ్ద్విగ్వదనం ద్విబాహుమనిశం సర్వార్థసంసిద్ధయే ॥ 6
“ఋగ్వేదాయ । మధునే । సోమాయ । క్రతవే ॥”

నైర్ఋత్యాం యజుర్వేదః

పీతం ప్రాబ్బుఖమర్జునామ్బర ధరం యజ్ఞంకరే బిభ్రతం
బుద్ధీశం సర్వవాహమగ్నివిలసత్కేతుం యబీజాన్వితం ॥
తైషేమాసి పునర్వసూదుజనితం తం కాంస్యతాళారవం
బాహుద్వన్ద్వయుతం భజే హృది యజుర్వేదం ప్రసన్నాననమ్ । 7
“యజుర్వేదాయ । దధ్నే । మిశ్రాయ । ఇష్టాయ ॥”

వాయవ్యాం సామవేదః

ప్రాబ్బుఖం బాలసూర్యాభమీశం మతే
ర్మార్గ మూలోద్భవం పిఙ్గలాచ్ఛాదనం ।

గానశబ్దంచ నామాద్య బీజాక్షరం
సప్తగానధ్వజం సామవేదం భజే ||

8

“సామవేదాయ । ఘృతాయ । వజ్రాయ । యజ్ఞాయ ||”

ఐశాన్యామధర్వవేదః

భీట్రాణః శ్వేతవస్త్రం సితఖగవహనః కూర్చహస్తోఽఞ్జనాభో
హంసధ్వానః కలేశః సరసిజనయనః పుష్టితోఽధర్వవేదః ।
జాపాద్యర్థ స్వబీజస్సృవమయ విలసత్కేతనోమాసి పూర్వా
షాఢాబిజాతో నభస్యే విలసతు హృది మే పశ్చిమాశావలోక్తీ || 9
“అధర్వవేదాయ । పవిత్రాయ । క్షీరాయ । పుణ్యాయ ||”

శివః

అస్తరాళే ప్రాచ్యాం శివః పూర్వవత్ ||

తద్దక్షిణే విష్ణుః

విష్ణుః పశ్చిమదిఙ్ముఖః కనకరుక్మీరచ్చదాచ్ఛాదనః
శ్రీకాంతః ప్రణవాత్మకోఽభయ గదాభృద్ధస్త యుగ్మేన చ ।
చైత్రే చ శ్రవణోద్భవో మమ హృది స్వాత్మజ్ఞ శబ్ద ధ్వనిః
పక్షీశధ్వజ వాహనో రథపదం శఙ్ఖం త్వబీజోవహన్ || 10
“విష్ణవే । వ్యాపినే । రత్నాయ । విశ్వాాయ ||”

తద్దక్షిణే కాశ్యపః

నీలః పుష్ప పటంవహన్ ధనదదిగ్దత్తేక్షణో వైణవం
దణ్డం బిభ్రదయం కమణ్డలు లసత్కేతుర్విబీజాన్వితః ।
యానేన త్రిపదామయేన సహితో హస్తార్క్షజః కాశ్యపః
శఙ్ఖధ్వాన రవశ్చకాస్తు హృదయే నిత్యం క్షమేశో మమ || 11
“కాశ్యపాయ । విశ్వమూర్తయే । అక్షతాయ । తక్షకాయ ।”

తత్పశ్చిమే గుహః

రక్తో భూషితమూర్తిరుత్తరముఖో షడ్గోష్ఠదాస్యో గుహ
శృక్తిం తీక్ష్ణతరాం వహన్నుపగతః కేతుం రణత్కుక్కుటం ।
గుంబీజీ ధృతబాలమౌళిక శిరాస్స్వద్ధేవయానీ పతిః
శఙ్ఖధ్వనయుతో మయూర వహనో వహ్నిర్క్షజః ఫాల్గునే ॥ 12

“జగద్భువాయ । యజద్భువాయ । విశ్వభువాయ । రుద్రభువాయ ।
బ్రహ్మభువాయ । భూర్భువాయ ॥”

పశ్చిమే పక్షీశః

పక్షీశం శ్యామవర్ణం సితవసనధరం ప్రాఙ్ముఖం ఖడ్గ ఖేటౌ
బిభ్రాణం భూతయానధ్వజ మితమకుటం చణ్డికా ప్రాణనాథం ।
ఫల్గున్యాముత్తరస్యాముపజనితమహం చేతసా భావయేయం
నామాద్యస్వర్ణ బీజం జలజరవయుతం నాయకం భూతపూర్వమ్ ॥ 13

“పక్షీశాయ । మిత్రాయ । వరదాయ । భూతనాయకాయ ॥”

తదుత్తరే పవిత్రః

శ్వేతామ్బరం ప్రాఙ్ముఖమఙ్గానాభం
క్లీబం వృషస్థం గళకాఖ్యకేతుం ।
పవిత్రముగ్రస్వనమూర్తిశస్త్రం
సౌమ్యం నమస్యామి పకార బీజమ్ ॥
“పవిత్రాయ । మంత్రాయ । జప్తాయ । శుద్ధాయ ॥”

ఉత్తరే పవనః

పిఙ్గం దక్షిణ దిఙ్ముఖం పరివృత శ్యామామ్బరం వాహనే
తిష్ఠంతం వృషభే నపుంసకతనుం పద్మాద్యబీజాక్షరం ।
ధ్యాయామో గళకాఖ్య కేతుమమితాలంకారమూర్త్యాయుధం
దేవం తం పవనాఖ్యముగ్రనినదం స్వాభీష్టసంసిద్ధయే ॥ 15

“సర్వతీర్థజలాయ । పుణ్యాయ । పవనాయ । పుణ్యపూజితాయ ।”

తత్పూర్వే తక్షకః

యామ్యశోన్ముఖమభ్రనీలవపుషం హేమామ్బరం తక్షకం
 బిభ్రాణం ఫణపఞ్చకం మణియుతం యద్వా ఫణాసప్తకం ।
 ధ్యాయేయం హృది హస్తతాళ నినదం తట్యాది బీజాక్షరం
 పాథోజధ్వజ వాహనం భుజగభే జాతం జరావల్లభమ్ ॥ 16
 “తక్షకాయ । సర్పరాజాయ । క్షితిజాయ । ధరాధరాయ ॥”

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం చతుర్థావరణ దేవతాధ్యాన
 భేదోనామ షష్ఠస్తబకః

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావళ్యాం

7. సప్తమస్తబక ప్రారంభః

42. పఞ్చమావరణదేవతా ధ్యానభేదః

పఞ్చమావరణే పూర్వద్వారోత్తరే కుహూః

ఖగధ్వజాం తద్వహనాం శుకస్వరాం

ధృతామ్బుజాం కుఞ్చిత నీలమూర్ధజాం ।

మషీరుచిం పశ్చిమదిబ్ముఖీం కుహూం

కుశాద్యబీజాం కుసుమామ్బరాం స్మరేత్ ॥

1

“మేదిన్యై । కుహ్యై । సుదంష్ట్రాయై । క్షమామై ॥”

తద్దక్షిణే నుమతిః

సితశ్యామాం ఖడ్గధ్వజ వహన యుక్తాం శుకరవాం

జపాపుష్పాచ్ఛాదామభిజిదుడుజాతామనుమతిం ।

తబీజేనోపేతాం కుసుమధర హస్తామపర ది -

బ్ముఖీం దేవీంధ్యాయేదభిమత ఫలస్యోపగతయే ॥

2

“అనుమత్యై । స్వరూపాయై । తస్వంగ్యై । సుభగామై ॥”

43. సప్తమాతరః

“తద్దక్షిణే సప్తమాతరస్సర్వాః పశ్చిమాభిముఖాః ॥”

బ్రహ్మణీ

బ్రహ్మణీ కలశాక్ష సూత్రసహితా పిఙ్గా ప్రసార్య స్థితా

వామం పాదమజా జటామకుటినీ దర్భధ్వజా పాతు మాం ।

సఙ్ఖత స్వన శబ్దినీ సిత ఖగారూఢా క బీజాక్షరా

రక్తాచ్ఛాదవతీ త్రిలోకజననీ దణ్డంకరే బిభ్రతీ ॥

3

“బ్రహ్మణ్యై । పిఙ్గామై । గౌర్యై । సర్వతోముఖ్యై ॥”

సరిత్రియా

వైశాఖే భరణీభవా కకుదసద్వేణీ పిశాచధ్వజా
 శ్వేతాకృష్ణపటీధరా త్రిశిఖభృత్పాణిస్త్రినేత్రాన్వితా ।
 భక్తాభీష్టదసారభేయ వహనా సద్మాద్య బీజాక్షరా
 స్వాఖ్యానేన సరిత్రియా కకుదనిస్వానా ప్రసార్యస్థితా ॥ 4
 “సరిత్రియాయై । విశ్వరూపాయై । ఉగ్రాయై । గణేశ్వర్యై ॥”

వైశాఖినీ

వైశాఖీ కనకద్యుతిస్సితపటా శక్తిం కరే బిభ్రతీ
 తిష్ఠంతీ ప్రసృతైక పాదకమలా నామాద్యబీజాక్షరా ।
 జ్యేష్ఠేమాసి హుతాశ తారకభవా సా తామ్రచూడధ్వజా
 దేవీ బర్హిణ వాహనా దిశతు మే శ్రేయశ్చతుర్ధ్యతా ॥ 5
 “వైశాఖిన్యై । ఖణ్డిన్యై । గాయత్ర్యై । షణ్ముఖ్యై ॥”

విశ్వగర్భా

మేఘస్వానరవాం ప్రసార్యచరణం పీఠే స్థితాం వామకం
 పౌషే వైష్ణవ తారజాం విదధతీం శఙ్ఖంచ చక్రం కరే ।
 పక్షీశ ధ్వజవాహనాం భగవతీం ధ్యాయామ్యహం వైష్ణవీం
 శ్యామాం పీతశటాభిరామ వపుషం దివ్యాక్షమాలాధరామ్ ॥
 “విశ్వగర్భాయై । విశోర్మిణ్యై । కృష్ణాయై ‘రోహిణ్యై ॥” 6

వారాహిణీ

ముద్రాం ప్రాసకరీం హలంచ ముసలం రక్తైః కపాలైర్యుతా
 వారాహీ దధతీగుణ ధ్వనియుతా నామాద్యబీజాక్షరా ।
 ఆర్ద్రాజా త్రియుగా స్థితా నతపదం దేవీ పిశాచధ్వజా
 తద్దానా చ మమ శ్రియం ప్రదిశతు శ్యామా చ రక్తామ్బరా ॥ 7
 “వారాహ్యై । వరదాయై । ఉర్వ్యై । వజ్రదంత్యై ॥”

ఇంద్రాణీ

ఇంద్రాణీ శుకతుణ్డరమ్యవసనా పాదం ప్రసార్య స్థితా
నామాద్యక్షర బీజకా కులిశధృక్సా వేణుపత్రధ్వజా ।
జ్యేష్ఠాఖ్యోదుని మాఖమాసి జనితా శబ్దం వషట్కారకం
బిభ్రాణాయ వసస్య భాసురతనుః శ్రేయఃప్రదద్యాన్మమ ॥ 8
“జయన్త్యై । కౌశిక్యై । ఇంద్రాణ్యై । ఘనాఘన్యై ॥”

కాళీ

కంబీజా రుధిరామ్బరా ఘనరుచీ రక్తోగ్రనేత్రాఞ్చలా
భృభణ్ణీ వికృతాననాఽర్థ శశభృద్దంష్ట్రాహి భూషాదిధృక్ ।
కాళీ శూల కపాలినీ హుతవహధ్వనా పిశాచధ్వజా
వహ్నిజ్వాలకచా భృదుగ్ర కలభారూఢాభరణ్యుద్భవా ॥ 9
“కాశ్యై । నాళీకదంష్ట్రై । వృషభవాహనాయై । వేదధారిణ్యై ॥”

4.4. పశ్చిమే ప్రాజ్ఞానాః జయాద్యాః

జయా

ఆసీనా సుఖమూఢ పఙ్కజకరా శుక్లామ్బరా ప్రాజ్ఞుభీ
వీణావేణురవాఽతి పాటల తనుర్జ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోద్భవా ।
నీలాకుఞ్చిత కున్తలోభయభుజా కీరోపవాహధ్వజా
సా దేవీ శుభమధ్యమాఽవతు జయా నామాద్యబీజాక్షరీ ॥ 10
“జయాయై । సుఖప్రదాయై । సమృద్ధిన్యై । భద్రాయై ॥”

విజయా

హేమాభా శుకపత్ర సన్నిభపటా జ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోదుజా
హస్తే చామరభృత్కరం నతవతీ వామం విబీజాన్వితా ।
వీణా వేణురవా చకాస్తు విజయా నీలావకుఞ్చత్కచా
సా కీరధ్వజవాహనా స్వచరణం వామం నికుఞ్చ్య స్థితా ॥ 11
“విజయాయై । విశోకాయై । పుణ్యాయై । కామనన్దాయై ॥”

విన్దా

విన్దా శ్యామతనుర్విపాటలపటా స్వే చామరే దక్షిణే
హస్తే సన్దధతీ తదన్యవితతం జ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోద్భవా ।
వీణావేణురవా శుకధ్వజయుతా తద్వాహనాకుఞ్చయ
న్యక్షిం వామ్నమశుక్ల కుఞ్చితకచా దేవీ వి బీజా౨వతు ॥ 12
“విన్దాయై । లాభాయై । ప్రమత్తాయై । అజేయాయై ॥”

నన్దా

రుషదళ నిభాచ్ఛాదా కృష్ణావకుఞ్చిత మూర్ధజా
సమాసీనా వామంపాదం ప్రసార్య న బీజకా ।
నివసతు ధనిష్ఠజా జ్యేష్ఠే శుకధ్వజ వాహనా
కనకరుచిరా వేణుస్వరా హృది నన్దకా ॥ 13
“నన్దకాయై । మధుజనన్యై । సుముక్తాయై । సుభగాయై ॥”

పుష్టికా

హేమాభా పుష్ప చిహ్నోద్భూత భృదుభయదోః కుఞ్చితానీలకేశీ
జాతాజ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోదుని చమరరుహం బిభ్రత్ దక్షిణేన ।
హస్తం విస్తార్యచాన్యం ధ్వజ వహనశుకా పుష్టికా౨౨ ఖ్యాదిబీజా
వీణావేణు ప్రణాదా సుదృగమలముఖీ ప్రాజ్ఞుఖీ శ్రేయసే౨స్తు ॥ 14
“పుష్టికాయై । మోహవత్త్యై । పుణ్యదాయై । ప్రమత్తాయై ॥”

కుముద్వతీ

సన్యశ్యామనిభామ్బరా కుముదరుక్పష్పాఞ్కితా వామదో
స్తిష్ఠన్తీ హ్యవరం ప్రసార్యచ భుజం జ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోదుని ।
కృష్ణా కుఞ్చిత మూర్ధజా శుకలసద్యాన ధ్వజా ప్రాజ్ఞుఖీ
కుంబీజాతు కుముద్వతీ మమ హృది స్యాద్వేణు వీణారవా । 15
“కుముద్వత్త్యై । సువహాయై । సుసంభరాయై । సద్భుత్త్యై ॥”

ఉత్పలకా

పాయాదుత్పలకాతినీల వసనా జ్యేష్ఠేధనిష్ఠోద్భవా
 నీలాకుఞ్చిత మూర్ధజోత్పల రుచిస్సాకీర యానధ్వజా ।
 పుష్పం దక్షిణ దోష్ఠదీర్ఘమపరం దోర్భిభ్రతీ వల్లకీ
 వేణుస్వానయుతా పురస్త్వభిముఖీ నామాద్య బీజాక్షరా ॥ 16
 “ఉత్పలకాయై । సుగన్ధిన్యై । సర్వమోదాయై । సర్వాత్మకాయై ॥”

విశోకా

శుక్రేమాసే ధనిష్ఠాకృత జనిరవతాత్మీరపత్రాభచేలా
 విం బీజా కీరయానధ్వజ యుగపమితాశోక పుష్పా విశోకా ।
 వామం వ్యాతత్య తస్యాపరమపి కుసుమగ్రాహీ దోరుద్వహస్తీ
 వీణావేణు ప్రణాదా హరిదిగభిముఖీ కుఞ్చితా నీలకేశీ ॥ 17
 “విశోకాయై । ధనదాయై । అక్షతాయై । అమితాయై ॥”

45. ఉత్తరే దక్షిణాభిముఖాన్సప్తరోహిణ్యః

కుణ్డినీ

పాయాద్దక్షిణదిబ్బుఖీ మరకతశ్యామా ప్రసార్యస్థితా
 రోహిణ్యాం జనితా కుబీజ సహితా నీలావకుఞ్చత్కచా ।
 పుష్పగ్రాహికరా మయూరవిలసద్యానధ్వజా భూషితా
 పుష్పాఞ్చాదవతీ మృదల్గనినదా దేవీచ సాకుణ్డినీ ॥ 18
 కుణ్డిన్యై । నన్దిన్యై । ధరిత్ర్యై । రజిత ప్రియాయై ॥

గ్రన్ధినీ

పుష్పాఞ్చాదా మరకత రుచిగ్రన్ధినీ పుష్పహస్తా
 పాయాద్యానధ్వజ భుజగభుక్కుస్థితాఽక్ష్ణిం ప్రసార్య ।
 రోహిణ్యాభ్యే హ్యుదని జనితా కుఞ్చితా నీలకేశీ
 బీజం నామాదిమముపగతా సా మృదల్గప్రణాదా ॥ 19
 “గ్రన్ధిన్యై । వేగిన్యై । జయాయై । ప్రవాహిణ్యై ॥”

కృచ్చిణీ

మరకతరుచిః పుష్పాచ్చాదా శిఖిధ్వజ వాహనా
 ద్విభుజా కుసుమధరా కృచ్చిణ్యా నీలకున్తలా ।
 ఉడుని జనితా రోహిణ్యాం మృదఙ్గరవాఽవతాత్
 ప్రస్ఫుతముఖితా కుంభీజా సా చ దక్షిణముఖీ ॥ 20

“కృచ్చిణ్యై । శాఖిన్యై । వాహిన్యై । యోక్తీన్యై ॥”

జారిణీ

హస్తే పుష్పం దధానా మరకతమణిరుక్పష్పవాసా మృదఙ్గ
 స్వానాఽవ్యా త్మేకియానధ్వజ యుగుడుని సా రోహిణీ నామ్నిజాతా ।
 నామాద్యర్థ స్వబీజా యమదిగభిముఖీ కుఞ్చితా నీలకేశీ
 సర్వాలంకారయుక్తా తదయదముషితా జారిణీ నామధేయా ॥ 21

కుణ్డిన్యై । జారిన్యై । చర్దిన్యై । ప్రవాహిన్యై ।

వికారిణీ

మరకత రుచిరవ్యాద్రోహిణీజా మృదఙ్గ
 ధ్వని రురగ భుగుద్యత్మేతు యానాఽఽద్యబీజా ।
 విధృత కుసుమపాణిర్దామినీ పుష్పచేలా
 శమన దిగవలోకీ కుఞ్చితా నీలకేశీ ॥ 22

“వికారిన్యై । దామిన్యై । వైశిన్యై । విద్యుతాయై ॥

దర్పణీ

ప్రసూనాచ్చాదాఽవ్యాధ్వనిజితమృదఙ్గా మరకత
 ప్రభా దర్పణ్యాఖ్యా శిఖివహనకేతుః కుసుమభృత్ ।
 స్వనామాద్యం బీజం పరిగతవతీ దక్షిణముఖీ
 ప్రసూతా రోహిణ్యాం సుతసురసితా కుఞ్చితకచా ॥ 23

దర్పణ్యై । ఇన్దుకరాయై । సౌమనన్యై । ప్రవిద్యుతాయై ॥

ఇంద్రియవికారిణీ

ప్రసూన వసనా శిఖిధ్వజవహో మృదఙ్గధ్వనిః
కృతాంత హరిదున్ముఖీ మరకతప్రభా పుష్పభృత్ ।
ఇ బీజ సహితా ద్విదోర్దిశతు రోహిణీ జన్మభా
కృమింద్రియవికారిణీ సితతరావకుఞ్చత్కవా ॥ 24
“ఇంద్రియ వికారిణ్యై ॥ ప్రవర్తన్యై । గఙ్గావాన్యై । సృజన్యై ॥”

46. ప్రాచ్యాం ప్రత్యజ్ఞుభాస్సప్తర్షయః

భృగుః

బ్రాహ్మం పీఠమధిష్ఠితో ధృతమృగత్వగృహ్మా దణ్డాభయే
బిభ్రద్దక్షిణ పాణ్యుపాత్త కలశో దణ్డం వహన్ వైణవం ।
అఙ్గోత్తానిత వామపాణ్యుపరితస్సన్యస్తహస్తో జటీ
నాసాగ్రార్పిత ధృగ్భృగుర్గుణయుతః పాయాద్భుబీఙ్గోజ్జవాన్ ॥ 25
“పద్మాపిత్రే । ధాతృనాథాయ । ఖ్యాతీశాయ । భృగవే ॥”

మరీచిః

బ్రహ్మపీఠే మరీచిం ధృగుపహితనసాకోటిమఙ్గారవర్ణం
పర్యఙ్గోత్తాన వామం వితతకటి తటన్యస్త హస్తం మ బీజం ।
ఆషాఢే పూర్వఫల్గున్యూడునికృతజనిం భృగ్జవాహం మృగత్వ
క్నేలం సంభూతినాథం భజథ హయరవం ధ్యాయినం విప్రకేతుమ్ ॥ 26
“సంభూతీశాయ । మరీచయే । శోచిష్యతే । పౌర్ణమాసభృతాయ । క్షమాయ ॥”

పులహః

తామ్రాభం బ్రహ్మపీఠే స్వవహితమతులాధారమీశం క్షమాయా
నాసాగ్రస్థార్థమీలద్భృశమథపులహం తం జటాలం జబీజం ।
ధ్యాయంతం పుష్పకేతుం కలశధరమిషే హస్తజం చాక్షరావం
ధ్యాయేద్వామాఖ్య హస్తా ధరిత తదితరోత్తానహస్తాఞ్చితాఙ్గమ్ ॥ 27
“పులహాయ । కర్దమాద్యాయ । సౌమనస్యాయ । మహాధృతయే ॥”

పులస్త్యః

అజుస్థలోత్తానిత వామహస్త
 న్యస్తాన్యహస్తం ప్రణమః పులస్త్యం ।
 ప్రతీశ్వరం ప్రాక్కులహే నివిష్టై
 ర్విశేషణైః పీత విశేషమన్యైః ॥ 28

“మహాధృతయే । పులస్తాయ । ప్రీతిభర్తే । వశంకరాయ ఉదాత్తోనిధయే॥”

క్రతుః

క్రతుం శ్వేతం బ్రహ్మసన నిలయముత్తానితకరో
 పరిన్యస్తం వామం స్వకరమధనాసాగ్రగదృశం ।
 క్రబీజం వైశాఖే మృగశిరసి జాతం హయరవం
 భజే దూర్వారాఖ్య ధ్వజమృషివరం సన్నతిపతిమ్ ॥ 29

“రాజ్యాయ । సిద్ధిరాజాయ । నిష్కసూదనాయ । సన్నతీశాయ । క్రతవే॥”

వసిష్ఠః

ఊర్వాణాభిద కేతురుజ్జ్వలనిశాగౌరస్తురజస్వన
 స్తైషే పౌష్ఠభజో వ బీజసహితస్సబ్రహ్మదణ్డాయుధః ।
 బ్రాహ్మం పీఠమధిష్ఠితోఽవతు వషట్కారాఖ్యవాహస్వయం
 యోగధ్యానపరఃక్రతోర్గుణయుతోఽరున్ధత్యధీశోమునిః ॥ 30

“ఊర్జాపతయే । రాజపూర్వాయ । వసిష్ఠాయ । వాక్పతయే ॥”

అత్రిః

ఊర్వాణధ్వజమత్రిమశ్వనినదం బ్రహ్మసనస్థం మృదు
 చ్ఛాయం కార్తికమాసి వైష్ణవభజం నామాద్యబీజాక్షరం ।
 నాసాగ్రార్పిత లోచనం హృది వషట్కారాఖ్యవాహంస్మరే
 దజ్ఙోత్తానిత వామపాణిగతమన్యం చానసూయాపతిమ్ ॥ 31

“అత్రయే । నియామకాయ । సత్యనేత్రగురవే । అనసూయేశాయ ॥”

అగస్త్యః

హస్తేజాత మిషేతుమాసి కుసుమాకారధ్వజం పాణినా
కుణ్ఠీ మక్షపటంచ బిభ్రతమథప్రాణాధినాథం ధృతేః ।
శ్యామంరక్తపటంచ హంసవహనం నామాద్యబీజాక్షరం
కృష్ణంచర్మవసాన మక్షనినదం ధ్యాయేదగస్త్యాభిదమ్ ॥ 32
“అగస్త్యాయ । మునివరాయ । ధృతీశాయ । కుమ్భసంభవాయ ॥”

ఆగ్నేయ్యాం వత్సరాః

పద్మపత్ర రుచయోఽబ్జ నినాదాః
స్వాతిజాశ్చ సుశశధ్వజవాహాః ।
వత్సరా ద్విభుకాస్సుగణేశాః
పాన్తు పుష్ప వసనాశ్చ సబీజాః ॥ 33
“వత్సరేభ్యః । వసుసుతేభ్యః ॥ నిధిభ్యః । ధర్మసూనుకాభ్యః ॥”

నైర్ఋత్యాం ప్రాణాదయః

హేమాభా ధవళామ్బురాః కపిలసద్వాహాశ్చ శఙ్ఖధ్వజా
హంసధ్వానయుతా యబీజసహితా స్వాత్మ్యద్భవాః కుర్వతాం ।
నానాలఙ్కృతి భాసమాన వపుషస్స్వాయుధోద్భాసితాః
ప్రాణాద్యామమశర్మ పఞ్చపవనాస్తే దాయినీవల్లభాః ॥ 34
“ప్రాణాయ । అపానాయ । వ్యానాయ । ఉదానాయ । సమానాయ ॥”

47. వాయువ్యాం సప్తమరుతః

ధూమత్విషః శ్వేతపటాన్ ద్విభాహూన్
ప్లవణ్గవాహాన్ జలజధ్వజాంశ్చ ।
హంసస్వనాంశ్చోదయినీ సనాధా
న్యస్తే ధృతాసీన్మరుతో యబీజాన్ ॥ 35
“మరుద్భ్యః । లోకదరేభ్యః । సప్తసప్తగణేభ్యః । మరుద్వత్సుతేభ్యః ॥”

48. ఐశాన్యాం శతరుద్రాః

శ్వేతాభాన్ మృగరిపుచర్మ చేలయుక్తాన్
 పిఙ్గాక్షాన్వరుణ సుదిబ్ముఖాన్ శబీజాన్ ।
 సంయుక్తానపరగుణైస్తు రుద్రతుల్యాన్
 ధ్యాయామో హృది శతరుద్రసంజ్ఞదేవాన్ ॥ 36

“శతరుద్రేభ్యః । ఓషధీభ్యః । త్ర్యమ్భకేభ్యః । కపాలపాణిభ్యః ॥”

49. తద్దక్షిణే అంతరాశే ఏకాదశరుద్రాః

శ్వేతాన్వాప్రమ త్వగ్ధరాన్ప్రత్యగాన్యా
 స్నీలగ్రీవాం ప్రక్షణాన్ రుద్రతుల్యైః ।
 అన్యైర్భేదైర్భాసమానాన్ గుణానాం
 వందే రుద్రానస్తరేకాదశాంశ్చ ॥ 37

“అజైకపాదే । అహిర్బుధ్ధాయ । పినాకినే ।
 పరాజితాయ । మృగవ్యాధాయ । శర్వాయ । నిర్ఋతయే ।
 ఈశానాయ । కపాలినే । భవాయ । స్థాణవే ॥”

50. తద్దక్షిణే ద్వాదశాదిత్యాః

రక్తాన్ సితాచ్ఛాద భృతశ్చ రేణుకా
 సువర్చలా నామవధూ ద్వయాన్వితాన్ ।
 ఆదిత్యవచ్ఛాన్య విశేషణాఙ్కితాన్
 ఆదిత్య నామ్నాం కలయే దశాప్యభౌ ॥ 38

“ధాత్రే । అర్యష్టే । అంశాయ । మిత్రాయ । వరుణాయ । భగాయ ।
 ఇంద్రాయ । వివస్వతే । పూష్టే । పర్జన్యాయ । త్వష్టే । విష్ణవే ॥”

51. దక్షిణే గన్ధర్వాః

దంష్ట్రావక్త్రాః కుసుమవసనాః పద్మకింజల్కవర్ణాః
 సింహస్వానా ధనద హరిదాలోకినస్సౌమ్యజాతాః ।

గన్ధర్వా మే విదధతు శుభం పాశిన్ రేఫబీజా
రక్తాసక్తా భుజయుగయుతా యానకేతూకృతేభాః ॥
“గన్ధర్వేభ్యః । రమ్యేభ్యః । సురజేభ్యః । సౌమజేభ్యః ॥” 39

52. తత్తశ్చిమే మునయః

ఉదబ్బుఖా హేమరుచస్తపోధిపా
జటాధరామిత్ర భజాజలస్వనాః ।
కుశాన్వితాః కృష్ణమ్మగత్పగంశుకా
స్తపాద్యబీజా మునయస్సృరస్తమే ॥ 40
“మునిభ్యః । తపోనాథేభ్యః । కుశేభ్యః । పాపవినాశిభ్యః ॥”

53. పశ్చిమే అష్టరసః

ఇంద్రాశాభిముఖాస్సువర్ణరుచయః పుష్పామ్బురాః పద్మభృ
ద్ధస్తా ఉత్తరఫల్గునీ, భజనితా అర్కాద్య బీజాక్షరాః ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజాశ్చుకరవా హంసధ్వజాశ్చేతసి
ధ్యాయామ్యప్సరసో వళక్ష విహగా రూఢాస్సుభూషోజ్జ్వలాః ॥ 41
“అప్సరోభ్యః । అమృతజాభ్యః । భోగవహాభ్యః । సరోజాభ్యః ॥”

54. ఉత్తరే అశ్వినౌ

ధ్యాతవ్యౌ నృభిరశ్వినౌ సితఖగస్వానావశోక స్ఫుర
త్పుష్పాచ్ఛాదనశాలినౌ ద్విభుజకౌ గోక్షీరవర్ణాకృతీ ।
పౌలోమీపతిదిబ్బుఖౌ శిఖివరారూఢౌ తథా సుందరీ
నాథౌ నిత్యమకార బీజసహితౌ తౌ కాకపక్ష ధ్వజౌ ॥ 42
“అశ్వినీభ్యాం । యమళాభ్యాం । యుగ్మాభ్యాం । త్వాష్ట్ర పుత్రాభ్యాం ॥”

55. ఉత్తరే వసవః

కమలరుచయౌ యమాశాస్యాశ్చశధ్వజవాహనా
స్సరసిజధరా శృఙ్ఖధ్వానా భుజద్వయశాలినః ।

దదతు వసవః శ్రేయః స్వాత్మ్యధ్వవాశ్చ వసుప్రియా
విలసితముఖాః ప్రాప్యబీజం వకారమలజ్మతాః ॥ 43

“ధరాయ । ధృవాయ । సోమాయ । అపానాయ । అనలాయ ।
అనిలాయ । ప్రత్యూషాయ । ప్రభాసాయ ॥”

56. తత్త్వార్థే విద్యాధరాః

శ్యామాదక్షిణదిక్కుఖా ధృతగదాస్సంరక్త కేశాంశుకాః
బిభ్రాణా నిజపాణినా డమరుకం విద్యాధరీనాయకాః ।
దంప్తాస్యాద్ధ్వజ యానభూతమహిషా మన్త్రాది బీజాక్షరా
మేఘస్వానభృతో ద్విబాహవ ఇమే రక్షస్తు విద్యాధరాః ॥ 44
“విద్యాధరేభ్యః । మన్తబలేభ్యః । పుష్పజేభ్యః । భోగజేభ్యః ॥”

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం పంచమావరణ
దేవతాధ్యానభేదోనామ సప్తమస్తబకః

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావళిం

8. అష్టమస్తంభక ప్రారంభః

57. షష్ఠావరణనవమవరణదేవతాధ్యానభేదః

అథషష్ఠావరణే పూర్వద్వారోత్తరే తుమ్బురః

రక్తాభం శ్వేతవస్త్రం ద్విభుజమురుజటం తుమ్బురం వాయువాహం
సఙ్గీతేశంచ కేతుస్సవమభిజిదుడౌ సమ్భవం గానరావం ।
వీణా సంయుక్త హస్తం సలిలపతి హరిన్మస్తదృష్టిం ప్రపద్యే
స్వాభిఖ్యాద్యర్ణబీజం వినుతహరిగుణం శుభ్రయజ్ఞోపవీతమ్ ॥ 1
“తుమ్బురవే । మునివరాయ । స్వరేశాయ । వేదరూపిణే ॥”

తద్దక్షిణే నారదః

శ్వేతం ప్రత్యగవేక్షణం ద్విభుజకం రక్తామ్బరం నారదం
తాళస్వాసయుతం కరేణ మహతీం వీణాం నిజాం బిభ్రతం ।
వాయుం వాహనమాస్థితం ధ్వజలసత్కూర్చం ప్రపద్యేఽభిజి
జ్ఞాతం యోగి సమాహ్వయాదిమలసద్బీజం స్వరాధీశ్వరమ్ ॥ 2
“నారదాయ । మునివరాయ । గానరూపాయ । బ్రహ్మ సమ్భవాయ ॥”

తద్దక్షిణే ఋతవః

అబ్జాభా విమలామ్బరాః కుసుమభృద్ధస్తాస్తటిత్కేతవో
మూలాయాముదితా గబీజ సహితా మేఘస్వనారావిణః ।
పుష్పస్యన్దన వాహనాష్టదృతవస్తే శ్వేత కృష్ణాధిపాః
బాహాయుగ్మభృతో ధనాధిప హరిద్ధత్తేక్షణాః పాన్తు నః ॥ 3
“ఋతుభ్యః । మహారాశిభ్యః । గన్ధర్వేభ్యః । తీర్థేభ్యః ॥”

పశ్చిమేప్రజాపతిః

శ్వేతః ప్రాజ్ఞఖమూర్తిరేకవసనః కుణ్డిస్వరూప ధ్వజో
హస్తోద్భాసి వరాభయాక్ష కలశోజాతోఽభిజిత్తారకే ।

ధాతాపాతు సరస్వతీ సహచరో యుక్తశ్చతుర్భిర్ముఖై
ర్హంసం వాహనమాశ్రితః కలయతు శ్రేయస్తయీ నిస్వనః ॥ 4
“ప్రజాపతయే । స్రష్టే । వేదమయాయ । బ్రహ్మరూపాయ ।”

ఉత్తరే ముద్గలః

శ్వేతాభశ్రవణోద్భవో దిగ్వక్తస్తయీ నిస్వనః
పాయాత్మచ్ఛప వాహనశ్చ సుగుణానాథో జటామణ్డలీ ।
నామద్యక్షర బీజకః కుశలసత్కేతుశ్చ రక్తామ్బర
స్తారాకార విశుద్ధమౌక్తిక ధరస్ఫూర్ణధ్వజో ముద్గలః ॥ 5
“ముద్గలాయ । మునివరాయ । శుద్ధాయ । సర్వజ్ఞాయ ॥”

ఆగ్నేయ్యాం హలేశః

శ్వేతాభో నీలచేల స్థితఖగ నినదః పద్మహస్తో ద్విబాహు
ర్యామ్యాధీశో హలేశః కరవిధృతహలో మైత్ర నక్షత్రజాతః ।
ఉన్మీలత్పుష్పకేతుర్వితరతు నితరాం భవ్యమవ్యాహతమ్మే
నానాలంకారయుక్తో మణిమయమకుట స్వాభిధాద్యర్ణవీజః ॥ 6
“హలేశాయ । మహాబలాయ । మాయాజ్ఞాయ । వరదాయ ॥”

నైర్ఋత్యాం జామ్బవః

రాక్తాచ్ఛాద ధరో మృగధ్వజయుతస్తద్వాహనో రేవతీ
జాతో జామ్బవనామకో మరకత శ్యామశ్చ బాలాపతిః ।
మూర్ధ్ధంతంభిత బాలమౌళిరుచిరస్సంచ్ఛన్న వీరాన్వితః
శశ్వత్పాతు జకారబీజసహితో దేవో మృదఙ్గారవః ॥ 7
“జామ్బవాయ । బాలరూపాయ । దర్శనీయాయ । సుందరాయ ॥”

ఐశాన్యామసురః

శ్యామం రక్తాంబర విలసితం శూలినం రక్తకేశం
ఘోరం యానధ్వజఖరయుతం ఘోరదంష్ట్రం ద్విబాహుం ।

మూలాతార ప్రభవమసురం నౌమి నీలాసనాధం
నానాభూషం మణిరుచిలసన్మూర్తిమప్యద్య బీజమ్ ॥ 8
“అసురాయ । దైతేయాయ । ఘోరరూపాయ । భయానకాయ ॥”

అస్తరాళే ప్రాచ్యాం కిన్నర మిధునం

ప్రత్యగ్దిజ్ఞస్త నేత్రం ఖగచరణయుతం తాళవీణాజ్ఞహస్తం
పుం స్త్రీ రూపార్థకాయం స్వరరవ సహితం పక్షయుగ్మాభిరామం ।
హస్తేజాతం చ నాళధ్వజయుతమనిలాకార యానేన యుక్తం
నామాద్యర్థస్వబీజం ఘుస్పృణరుచివపుః కిన్నరద్వంద్వమీదే ॥ 9
“కిన్నర మిధునాయ । తీర్థాయ । సజ్జీతాయ । పక్షిరూపాయ”

దక్షిణే ప్రహ్లాదః

ప్రహ్లాదం రక్తకాంతిం సితవసనయుతం పుష్పహస్తం ద్విబాహుం
ప్రాణేశం నౌమి వాజిధ్వజ వహనయుతం పశ్చిమన్యస్తనేత్రం ।
శఙ్ఖస్వాన ప్రణాదం కపిశ నిభ జటాజూటధార్యుత్తమాంగం
ప్రాణాద్యర్థ స్వబీజం సముదితజననం రోహిణీ నామ్ని తారే ॥ 10
“ప్రహ్లాదాయ । విష్ణుభక్తాయ । ప్రజననాయ । గదాధరాయ ॥”

తత్పశ్చిమే మదనః

సౌవర్ణాంబరధారిణం కరయుగే పుష్పం శరం చైక్షవం
చాపం బిభ్రతముత్తరాభిముఖమున్మీలచ్ఛుకశ్యామలం ।
భూషాఢ్యం మకరధ్వజంచ మకరారూఢం రతేర్వల్లభం
మం బీజం మదనం పునర్వసుభవం వందే స్వరారావిణమ్ ॥ 11
“మదనాయ । కామాయ । సుందనాయ । దివ్యరూపాయ ॥”

తత్పశ్చిమే విపా

వందే పాటల పుష్ప సన్నిభతనుం రక్తామ్బరాం పుష్పభృ
ద్ధస్తాం కుఞ్చిత నీల మూర్ధజభరాం హంసోపవాహ్యధ్వజాం ।

ఫాలోపర్యవబద్ధ పుష్పక విశాచూడాంశుకీ నిస్వనాం
విద్యాద్యక్షర బీజకాం బహువిధా కల్పాం ద్విబాహుం విపామ్ || 12
“విపాయై । విద్యుద్యుపాయై । విశాలాశ్చై । మేధాయై ||”

పశ్చిమే వ్యాజినీ

పీతా ద్విదోః శ్యామపటా శుకధ్వజా
తద్వాహనా వేణురవాచ పుష్పభృత్ ।
చిత్రోద్భవా ప్రాగ్వదనా విబీజకా
న్యాద్యాజినీ కుశ్చిత నీలమూర్ధజా || 13
“వ్యాజిన్యై । సుభగాయై । సుందర్యై । విశుద్ధాయై ||”

ఉత్తరే కామినీ

రక్తాశ్వేతపటా పురోర్పితముఖీ చిత్రోద్భవా కామినీ
బిట్రాణా కుసుమం కుశధ్వజవతీ తద్వాహనా చ ద్విదోః ।
కృష్ణాకుశ్చిత మూర్ధజా పరిలసద్వేణుస్వనా భూషణై
స్సౌందర్యై రుచిరాకృతిస్సురతు మే నామాద్యబీజాక్షరా || 14
“కామిన్యై । కాన్తాయై । శుభాశ్చై । విమలాయై ||”

చంద్రప్రభా

శ్వేతా దక్షిణదిఙ్ముఖీ సితఖగస్వానా విహఙ్గధ్వజా
తద్వాహనా నిటలోర్ధ్వ కల్పిత లసత్పుష్పావచూడాద్విదోః ।
కృష్ణాచ్చాదవతీ కరాత్తకుసుమా హస్తాఖ్యతారోద్భవా
చంద్రాభా కుశలం తనోతు జగతాం నామాద్యబీజాక్షరా || 15
“చంద్రప్రభాయై । తన్వశ్చై । శ్వేతరూపాయై । ధృఢవ్రతాయై ||”

తత్సూర్యే సుందరః

బిట్రాణః కమలం కరేణ వివిధాకల్పీ విహఙ్గధ్వజః
శ్యామాభో గజవాహన శృతభిషగ్జాతస్సునన్దాపతిః ।

నామాద్యక్షర బీజకో యమదిశామాలోకమానస్సితో
 ధ్యాతవ్యో హృది రక్తశాటకధరో దోర్ధ్వస్థవాన్ సున్దరః ॥ 16
 “సున్దరాయ । సురప్రియాయ । సుఖానందాయ । సౌమ్యాయ ॥”

58. సప్తమావరణే బ్రహ్మది దేవతాః

“పూర్వద్వారోత్తరే బ్రహ్మణే తద్దక్షిణేఽర్చయే (తౌ పశ్చిమాభిముఖౌ)”
 “దక్షిణే ఉత్తరాభిముఖాయ దణ్డధరాయ ।
 పశ్చిమే ప్రాఙ్ముఖాయ పాశభృతే ।
 ఉత్తరే దక్షిణాభిముఖాయ ధనదాయ ।
 ఆగ్నేయ్యాం సవిత్రే సావిత్రాయ ।
 నైర్ఋత్యామింద్రాయ । ఇన్ద్రజాయ ।
 వాయవ్యాం రుద్రాయ । రుద్రజాయ ।
 ఐశాన్యాం అధ్యు అపవత్సాయ నమఇతి సమ్యగర్చయేత్ ॥”

59. అస్తరాళదేవాః

“అస్తరాళే ప్రాచ్యాముత్తర పార్శ్వే ఈశానాయ, పర్వన్యాయ, జయన్తాయ,
 మహేన్ద్రాయ, నాగాయ, భూతాయ యక్షాయ ॥
 “తద్దక్షిణ పార్శ్వే : ఆదిత్యాయ, సత్యకాయ, భృశాయ, అన్తరిక్షాయ,
 దుర్గాయై, ఘోటముఖ్యై, ధాత్ర్యై, పురుషాయ”
 దక్షిణే పూర్వభాగే : అగ్నియే, వితథాయ, గ్రహక్షతాయ, రాక్షసాయ,
 జయాయ, కృష్ణాయ ।
 తత్పశ్చిమ భాగే : యమాయ, గన్ధర్వాయ, భృగ్గరాజాయ, సురుణ్డాయ,
 శివాయ, ప్రాణాయ ॥
 పశ్చిమే దక్షిణభాగే : నిర్ఋతయే, దౌవారికాయ, పుష్పదన్తాయ,
 సుగ్రీవాయ, వక్రాయ, పురుహూతాయ ॥
 తదుత్తరభాగే సరిత్పతయే : అసురాయ, శోషణాయ, రాగాయ,
 విద్యాయై, యశసే, భద్రాయ ॥

ఉత్తరే పశ్చిమ భాగే : జవనాయ । నాగాయ । ముఖ్యాయ
 భల్లాటకాయ । వేదభృతే । తాపసాయ । సన్ధుషాయ ॥
 తత్పూర్వభాగే : సోమాయ । అర్గళాయ । అదితయే । సూరిదేవాయ ।
 నాగాయ । విద్యాయై । అమితాయ । పాఞ్చభౌతికాయ ।
 ‘సమ ఇత్యేతాన్ దేవానేకమూర్త్యాః ర్చయేత్ ॥’

60. ప్రాకారబాహ్యదేవతాః

‘ప్రాకారబాహ్యే మహాత్పీఠంకృత్వాఽనుక్తదేవాన్ సర్వాన్ దేవానితి
 సమర్చయేత్ ॥’

అనుక్తాస్సర్వే

ఆకాశద్యుతయో వళక్ష వసనాః పుష్పోల్లసత్పాణయో
 బాహుద్వన్ద్వభృతః ఖగధ్వజయుతాస్తద్వాహనా దేవతాః ।
 తత్తన్నామ సమన్వితాః ప్రియతమా యుక్తాశ్చ శఙ్ఖస్పనా
 నామాద్యక్షర బీజకా స్సదభిజిజ్ఞాతానిషేవ్యా జనైః ॥ 17

సర్వేభ్యో దేవేభ్యోనమః

పూజ్యేతే ధృవకౌతుకా యదిదమేవాహుర్జగత్పూత్రమం ।
 ప్రాహుర్మధ్యమముచ్యతే యదివినా తేన ధృవః కేవలః ॥

పీఠార్చనమ్

ఆహుశ్చాధమమిష్టకాభిరుపలైర్వా క్లుప్త పీఠార్చనం ।
 ధ్యాత్వైవం త్రివిధం వినా తు భువనే పూజా తు దోషావహా ॥ 18

పీఠలక్షణమ్

‘పద్మంవా చతురశ్రంవా పీఠం వై బ్రహ్మణస్త్రితం’
 ‘వజ్రణో వజ్రరూపంతు వహ్నేః పీఠంతు యష్టివత్ ॥’
 యమస్య మణ్డలం పీఠమనిలస్య త్రికోణకం
 వరుణస్యార్ధచంద్రాభం వేదిస్యార్ధనదేశయోః ॥

అర్కేన్దు వీశ చక్రాణాం శఙ్ఖస్యాపీహ మణ్డలం ।
 యమకం చాక్షహస్యోక్తం చతురశ్రంతు మణ్డలం ॥
 అన్యేషాం చతురశ్రం తు సర్వేషాం పీఠముచ్యతే ।
 “ఇతివర్ణాధికారే”
 పూర్వం తోయం తతః పుష్పం బలింపశ్చాజ్జలం తథా ॥
 ఏవం పీఠార్చనం కుర్యాద్రూపాకారే నివేదయేత్ ॥
 ఇతి క్రియాధికారే ॥
 “సర్వ ప్రాకారాణామభావే ప్రథమావరణే తత్తత్ప్రా
 కారాశ్రితదేవాన్ ధ్యాత్వా సమర్పయేత్ ॥”
 “అథవా విభవానుసారేణ నవవిధ పరివారోక్త మార్గేణ
 పరివారార్చనం సమారభేదితి మరీచిః ॥”
 ఆలయాస్తరగతాదేవా ఆలయ ద్వారపాలకాః ।
 ద్వారదేవాశ్చ నవసు సామాన్యాః పరికీర్తతాః

19

పంచభూతపీఠాః

శ్రీభూతస్యక్ష గరుడ భూతపీఠామితాభిదాః ।

అధమాధమాః

పఞ్చైతేపరివారాశ్చ కథితాఅధమాధమాః ।
 ఏతైస్సార్థం మహేంద్రాద్యా భాస్కర ప్రముఖాస్తథా ॥

20

అధమమధ్యమాః

చక్రశఙ్ఖ షోడశైతే స్మృతా అధమమధ్యమాః ।
 ఏతైస్సమం వివస్వాన్మితః క్షత్తాధ్వజశ్చయూధేశః ॥

21

అధమోత్తమాః

తేచైకవింశతివిధాః కథితా అధమోత్తమాః సద్భిః ॥

22

మధ్యమాధమాః

ఏతైస్సమం వివస్వాన్మిత్రః క్షత్వాధ్వజశ్చయూధేశః ।

జ్యేష్ఠాహవిః పాలకస్సప్తమాతరః ।

విఘ్నేశ్వరో భాస్కరచన్ద్ర వేధాసో ॥

మధ్యమమధ్యమాః

ద్వాత్రింశదేతే ఖలు మధ్యమాధమాః

ఏతైస్సమం స్వస్థకుజార్క దుర్గా

బృహస్పతిః పూరుష సత్యమన్దాః ।

తా మాతరో రోహిణీకాశ్చ సప్త

సమీరితా మధ్యమమధ్యమాస్తే ॥

24

మధ్యమోత్తమాః

ఏతైస్సప్తర్షి శుక్ర జ్యేష్ఠా రుద్రాశ్వి జహ్నుజా విధయః ।

వాగిన్దుకపిల పఞ్చభూతైః కథిత మధ్యమధ్యమోత్తమాఞ్కాః ॥

25

ఉత్తమాధమాః

ఏతైస్సమం యాతు సుర ప్రియానరాః

పుష్పేశ ధాత్రీ భవ ధర్మశఙ్కరాః ।

దస్రోహరి వ్యాహృతి మారుతాశ్చ

సమీరితాస్సద్భిరిహోత్తమాధమాః ॥

26

ఉత్తమమధ్యమాః

ఏతైస్సమం భానవోరుద్రా

ఏతేచోత్తమమధ్యమాః ।

ఉత్తమోత్తమాః

ఏతైర్వసవో బలిరక్షకశ్చ

జయాద్యాశ్చోత్తమోత్తమాః ॥

27

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం షష్ఠావరణ సప్తమావరణ

దేవతాధ్యాన భేదోనామ అష్టమస్తంభకః

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానమొక్కవెళ్ళాం

9. నవమస్తవకప్రారంభః

61. దశావతార ధ్యానభేదాః

పుథగాలయాశ్రితస్వతస్త్వలక్ష్మీ

పుల్లమోజ్జాధివాసాం పరికలిత వరా భీతి వామాన్య హస్తాం
పద్మద్వన్ద్వాఽభిరామోఽభయ కరకమలాం ఫాల్గునే చోత్తరాజామ్ ।
మౌళిస్ఫూర్ణతర్కరణాకృతి మణిమకుటాం పద్మకింజల్కవర్ణాం
తాదృక్చేలాభిరామాం శ్రియమిహకలయే స్వర్ణతాటజ్జుభూషామ్ ॥ 1
“శ్రియై । ధృత్యై । పవిత్ర్యై । మహాలక్ష్మ్యై ॥”

ఉత్తరే పుథగాలయాశ్రిత గోదా

ధమ్నిల్లం దధతీం భజే వసుమతీం వామాన్యహస్త స్ఫుర
త్కల్హరాం శుచిఫల్గునీభజనితాం వామం కరం తన్వతీం ।
ఆరక్తామ్బర ధారిణీం చరణయోః సౌవర్ణమజ్జీరిణీం
కర్ణాభ్యాం మకరాజ్కుణ్డలధరాం భూవద్గుణాన్యాన్వితామ్ ॥ 2
గోదాయై । వసుమత్యై । లక్ష్మీసఖ్యై । విష్ణుపత్యై ॥

దశావతారాః

“మత్స్యః కూర్మో వరాహశ్చ నారసింహోఽథవామనః ।
రామో రామశ్చ రామశ్చ కృష్ణః కల్కీతి తే దశ ॥

ఆవిర్భావప్రాదుర్భావౌ

“ఆవిర్భావాః పఞ్చపూర్వే, ప్రాదుర్భావాస్తథోత్తరే ।

అవతారభేదాః

మత్స్యకూర్మౌ ద్విధాప్రోక్తౌ వారాహస్త్రివిధస్మృతః ।
పఞ్చధా నారసింహస్తు ద్వివిధో వామనస్మృతః ।

ఏకథా భార్గవోరామో రాఘవో ద్వివిధస్మృతః ॥
 ద్వివిధో బలభద్రశ్చ కృష్ణోఽసంజ్ఞాత విగ్రహః ।
 పఞ్చథా కల్కిరూపశ్చ తేషాం శ్రుణుత లక్షణమ్ ॥ “ఇతిక్రియాధికారే”

ప్రథమావరణే ద్వితీయే వా పూర్వద్వారోత్తరే మత్స్యస్య

రక్తాస్యం రక్తనేత్రం శశిధవళతనుం మత్స్యరూపం వలగ్నా
 దర్వాగూర్ధ్వంతు మర్వాకృతిమరిజలజాభీతి కట్యాత్తపాణిం ।
 ఉన్మీలత్ప్రప్లవక్షం కటకమకుట కేయూర భూషాభిరామం
 నిత్యం ధ్యాయామి చిత్తే నిరుపమకరుణం భక్తలోకే సృజంతమ్ ॥ 3
 “ప్రళయాయ । సంహారాయ । ప్రశ్టే । వేదమయాయ ॥”

అపిచ ॥

హేమాభం సృణిచక్రనన్దక లసత్కామోదకీ పాశస
 ద్వాణాబ్జోన్నత శార్ఙ్గ శోభితకరం సుశ్యామరేఖాన్వితం ।
 మాత్స్యాద్యక్షర బీజకం జలసదృశ్కేతుం పయోవాహనం
 జాతం చ శ్రవణే రుషాకృతిమహం నౌమ్యాశ్వినే మాసిచ ॥ 4
 ‘మత్స్యాయ’ । జలజాయ । భద్రాయ । క్రీడాత్మకాయ ॥’

తద్దక్షిణే కూర్మస్య

అర్వాకూర్మం వలగ్నాదుపరి నరతనుం పఞ్చవర్ణాభిరామం
 శఙ్ఖం చక్రం దధానం కటినిహితకరం భావితాభీతి హస్తం ।
 రాజత్కేయూర హార ప్రభృతి బహువిధా కల్పవిభ్రాజితాంగం
 దేవంధ్యాయేదవన్ధ్యామితపరిచరణం విష్ణువచ్చాన్యచిహ్నమ్ ॥ 5
 “కూర్మరూపాయ । వసుధాధరాయ । మహాశక్తయే । మహాబలయ ॥”

పాశేక్షుచక్ర సృణినన్దక శఙ్ఖ శార్ఙ్గ
 కౌమోదకీ యుత భుజం ప్రణమోమి కూర్మం ।

కృష్ణం కు బీజమమృతధ్వజమాశుశుభ్రం
 తం నక్రయానమిషగ శ్రవణర్క్ష జాతమ్ ॥ 6
 “ఆకూబరాయ । కూర్మాయ । విష్ణవే । వసుధాధరాయ ॥”

దక్షిణే వరాహస్య

శ్యామాభముజ్జ్వల విభూషణ భూషితాజ్ఞం
దోర్భిశ్చతుర్భిరభయప్రద శఙ్ఖచక్రం ।
అన్యత్కటిమభిమృశం మణిభూషితాజ్ఞం
శ్రీభూమిసేవిత వరాహహరిం భజామి ॥

7

“వరాహాయ । వరదాయ । భూమిసన్ధారణాయ । వజ్రదంష్ట్రాయ॥”

ఆదివరాహస్య

శ్యామాభాం పుష్పచేలాం కరపుట సహితాసారితోద్రక్తపాదాం
లజ్జాహర్షేణయుక్తాం త్రికభుజశిఖరే ధారయన్ వామదోష్ఠా ।
పాదావన్యేన గృహ్ణన్ పునరితరకరౌ శఙ్ఖచక్రే దధానౌ
బిభ్రత్ క్షోణీం చ జిహ్రున్ శిరసి కిటివరో మామవత్పాత్యభూషామ్॥ 8
“నామాని పూర్వవత్ ॥”

దేవ్యాః

భువే । పృథులాయై । ఉర్వ్యై । మహ్యై ।

ప్రళయవరాహస్య

వామం వ్యాకుఞ్చ్య పాదం విదధదపి తతం దక్షిణం శఙ్ఖచక్రో
దాభిసీ సింహాసనస్థః కనక సువసనో నీలవర్ణశ్చతుర్దోః ।
బిభ్రాణో భూరి హేమాభరణమభయకృద్దక్షిణాత్మీయ హస్తః
కట్యాం నృస్తానృహస్తః ప్రళయకిరివరః పాతు భూమీ సమేతః ॥ 9
“ప్రళయవరాహాయ । ప్రళయహరాయ । భూరిశబ్దాయ । జగత్త్రాయకాయ॥”

తద్దక్షిణే మహీ

ఆసీనాం ప్రవిసార్థ దక్షిణ పదం సవ్యాఙ్గిమాకుఞ్చ్యస
ద్ధూర్వాభాం జలదాంశుకాం భజమహీం దేవీం లసద్భూషణాం ।

రమ్యాం సవ్యకరోల్లసత్తువలయాం విన్యస్య సవ్యేతరం
పాణిం విస్మయపుల్లలోచనయుగాం దేవం విలోక్యాసనే ॥ 10
నామాని పూర్వవత్ ।

అపిచ ॥

కౌమోదకీ ఖేటక శఙ్ఖ శక్తి
ఖగాతి తీక్ష్ణారి వరాభయాఙ్ఘ్రిః ।
భుజైర్లసంతం నిశితోగ్రదంఘ్ర
మహం నమామి ప్రకయాఖ్య ఘృష్టిమ్ ॥ 11
నామాని పూర్వవత్ ॥

యజ్ఞవరాహస్య

ఆకుఞ్చ్య వామపదమన్యదపి ప్రసార్య
పాణి ప్రకాశిత వరాభయ శఙ్ఖచక్రం ।
శ్రీ భూసమేతమమితాభరణం సితాఙ్గం
సింహాసనస్థమథ యజ్ఞవరాహమీదే ॥ 12
“యజ్ఞవరాహాయ । వేదమయాయ । యజ్ఞేశాయ । యజ్ఞవర్ధనాయ ॥”

తద్దక్షిణే శ్రీః

ఆకుఞ్చ్యోఽక్షిం సవ్యమన్యం నిషణ్ణా
మాసార్యాఙ్గం వామహస్తే దధానాం ।
న్యస్తాసవ్యామాసనే స్మేరదృష్టిం
పీతాంవన్దే సర్వభూషాం శ్రియం తాం ॥ 13
“నామాని పూర్వవత్ ॥”

వామే మహీ

శ్యామాభాం వామపార్శ్వే చరణమథ పునర్దక్షమాకుఞ్చ్య వామం
చాసీనాం సంప్రసార్యోత్పల సుమమమలం బిభ్రతీం దక్షిణేన ।

పీఠే విన్యస్య వామం భుజమథహరిణీం దేవముద్వీక్ష్య కిఞ్చి
త్స్మేరం వక్త్రం దధానాం ప్రణమత నిఖిలం భూషణం ధారయస్తీమ్ || 14
“నామాని పూర్వవత్ ||”

అపిచ ।

కౌమోదకీ కమల చక్ర సుశఙ్ఖపాణి
మాశుక్ల సూకర ముఖం ఘననీలవర్ణం ।
ఆజాను హేమరుచిమాకటి శుక్లవర్ణ
మాకర్ణమర్మకిరణం చ భజే వరాహమ్ ||

15

“నామాని పూర్వవత్ ||”

కౌతుకబింబరూపమ్

“కౌతుకం విష్ణురూపఞ్చ చతుర్బాహుం సమర్చయేత్ ||” || ఇతి ఖిలే||

నరసింహభేదాః

“గిరిజస్థాణజశ్చైవ సుదర్శన నృసింహకః ।

తథాలక్ష్మీ నృసింహశ్చ పాతాళ నరసింహకః || || ఇతిక్రియాధికారే||

పశ్చిమే ప్రాజ్ఞుభో నారసింహః

వ్యత్యస్యాఙ్ఘ్రిద్వయంచోత్కటికమధివసన్నాసనంచోర్ధ్వజాను
న్యస్త స్వీయ ద్విహస్తో దధదరిజలజౌ చేతరాభ్యాం కరాభ్యాం ।

ఆబద్ధం యోగపట్టం నృహరి తనురతి స్వచ్ఛదంఘ్రాకరాళో

రాకాచన్ద్ర ప్రకాశశృమయతు దురితం భూషణైర్భూషితాఙ్గః || 16

“నారాసింహాయ । తపోనాథాయ । మహావిష్ణవే । మహాబలాయ ||”

గిరిజః

దక్షం ప్రసార్య చరణం వినికుఞ్చుచాన్యం

సింహాసనస్థముభయోరవలమ్బి పాణిం ।

శఙ్ఖారిహస్తమరుణాంశుకమిద్ధభూషం

శ్వేతంకరణ్ణమకుటం నరసింహమీదే ||

17

“నామాని పూర్వవత్ ||”

దక్షిణే శ్రీః

ఆసీనాం ప్రవిసార్య దక్షిణపదం సవ్యం సమాకుఞ్చ్యచ
స్వర్ణాభాం వరదాఙ్క దక్షిణకరామాహోస్విదుచ్చాసనే ।
సన్యస్తస్వక సవ్యపాణికమలాం లక్ష్మీం భజామ్యాదరా
ద్రాజద్భ్యాషణభూషితాం నరహరేర్దక్షిణ్యపార్శ్వస్థితామ్ ॥ 18
“నామాని పూర్వవత్ ॥”

వామే మహీ

శ్యామాభాం వినికుఞ్చ్య దక్షిణం పదం సవ్యం ప్రసార్యస్థితాం
పీఠన్యఞ్చిత వామపాణి కమలామాహోస్విదుద్యత్కరాం ।
ప్రస్తామ్యుత్పలశోభి దక్షిణకరాం సద్భూషణైర్భూషితాం
పార్శ్వే మర్త్యహరేస్థితాం గుణయుతైః స్తోత్రైర్మహీం సవ్యకే ॥ 19
నామాని పూర్వవత్ ॥ అపిచ॥

నరహరిః

ప్రోదిన్యఙ్కుశపాశ భేటక గదా శక్త్యబ్జసీరాసి స
త్థద్గోద్ధణ్ణ కురారశూల ముసల ప్రాసారి దణ్డామ్బుజైః ।
తోత్రోద్భవదాభయశ్చ విలసద్ధస్తామ్బుజం భీషణం
రాజత్కౌస్తుభ సంయుతం నరహరిం సాష్టాంగతోఽహం భజే ॥ 20

స్థాణజః

శ్వేతో రక్తపటో నికుఞ్చ్యచరణం వామం స్వసింహాసనే
సౌపానాదథవోర్ధ్వమాతతపదం స్కన్ధం సటాలం వహన్ ।
పాతు స్థాణ నృకేసరీ బహువిధా కల్పోఽబ్జ చక్రాభయాన్
బిభ్రన్నుగ్ర దృగూరు కల్పితకరస్తీక్ష్ణోగ్ర దంష్ట్రైః కరైః ॥ 21
“నారసింహాయ । తపోధనాయ । భక్తవత్సలాయ । అనంతాయ ॥”
అపిచ ॥

సవ్యాజ్ఞిం ప్రవిసార్య చేతర పదం వ్యాకుఞ్చ్య తజ్ఞానుకే
హస్తం దక్షిణమావిసార్య కరవన్నాగస్య సింహాసనే ।
ఆసీనం లసదూరు దేశ నిహితోద్యద్వామహస్తం భజే
దేవీభ్యాం సహితం సుదర్శనలసచ్ఛుభం నృసింహం విభుమ్ ॥ 22

స్తంభోద్భవః

స్తంభోద్భవం కులిశ పాశగదాఙ్కుశారి
శఙ్ఖర్పిరాజితకరం స్తనయిత్నువర్ణం ।
వందే నృసింహమవకృత్త హిరణ్య వక్ష
శ్చ్యోతత్ క్షవోద్భవ సుశోణ నఖాగ్రభీమం ॥ 23

సుదర్శననరసింహః

అనేకార్కాకార ప్రవిలిఖిత షట్కోణ విలస
త్సురచ్ఛక్రస్యాస్త్రస్థితమరుణభాసం నరహరిం ।
నమశ్శుభ్రం చక్రం దధతమథథోర్భామభయదం
పరేణాపన్నానాం వరమనతి భీమం తదపరాత్ ॥ 24

గిరిజ వన్నామాని ॥

లక్ష్మీనృసింహః

శ్లిష్యస్త్రీం సవ్య దోష్టో కమలవర ధరాం సుప్రస్తాజ్ఞిపద్మాం
వామఙ్కుశ్థాం సలఙ్గామురసి కృతకుచాం వామదోష్టాబ్ధికన్యామ్ ।
ఆలింగన్ దక్షిణాంజ్ఞిం తదితరమపిచ స్వైరమాకుఞ్చ్యపాదం
బిత్రాణః శఙ్ఖచక్రే అభయవరకరః పాతుదేవో నృసింహః ॥ 25

పాతాళనృసింహః

జానూర్ద్భుత్యచ సవ్యకం తదితరేణాసీన సర్పాసనే
కుర్వాణే హృదయేఽఙ్గాలిం కరయుగే నాన్యేన భోగీశ్వరం ।
స్మన్తే భూషణ భూషితే త్రివలయం భోగంవహంతం శిర-
స్తూర్ద్భుత్య స్వఫణావళీ విలసితం బిభ్రత్యలం భూషణే ॥ 26

నిధాయస్తశ్చేషం చరణమథ సవ్యం వినమితం
 ప్రసార్యాన్యం స్కన్ధే ఫణిభుజ ఇమం నౌమి నృహరిం ।
 చతుర్ధోర్భిశ్చక్రం శరమభయఖడ్గౌచ దధతం
 కరైస్సవ్యైశ్చార్థం జలజ సుగదా ఖేటకమసి ॥ 27
 గిరిజవన్నామాని ॥

ఉత్తరే వామనః

కువలయద్యుతిర్దణ్డీ యజ్ఞోపవీత శిఖాధరో
 విమలతర కౌపీనాచ్ఛాదో రురుధ్వజ వాహనః ।
 సముపగత వాం బీజో బిభ్రన్మ్రుగాజిన మేఖలే
 జనిత ఇషుమాసే విష్ణ్వర్క్షే సరక్షతు వామనః ॥ 28
 “వామనాయ । వరదాయ । కాశ్యపాయ । అదితిప్రియాయ ॥”

త్రివిక్రమః

దానార్థం ప్రవిసారితైక సుకరం సుశ్యామలాఙ్గం విభుం
 సార్థం సవ్య మహాజ్ఞీణో ధృతభుజం సచ్చక్రశఙ్ఖాన్వితం ।
 చిత్రైహం కలయే త్రివిక్రమమురో రాజద్రుమానాయకం
 రత్నోద్బుద్ధ కిరీటదీధితిజితానేకార్కబిమ్బం సదా ॥ 29
 “త్రివిక్రమాయ । త్రిలోకేశాయ । విష్ణవే । సర్వాధారాయ ॥”
 అపిచ ॥

శార్ఙ్గ శఙ్ఖ శరశక్తి గదాసి
 వ్యాలసత్నిత సుదర్శనఖడ్గైః ।
 శోభితాష్ట కరపల్లవ రమ్యం
 తం త్రివిక్రమమహంకలయామి ॥ 30

అగ్నేయ్యాం పరశురామః పశ్చిమాభిముఖ ఉత్తరాభిముఖో వా

నీలాభో జామదగ్వో భృతపరశు ధనుస్సాక్షమాలశ్చ ఖర్వో
 వల్కాచ్ఛాదః కిరీటాఙ్గద పరివిలసత్సర్వ సౌందర్య శోభీ ।

వైశాఖే శ్రావణే భూస్తురగ వహనవాన్ప్రాప్తజాతాద్యబీజో
యుక్తాశ్చాపధ్వనేన ప్రణత శుభవహః పాతు రాజన్యయోధీ ॥ 31

“రామాయ । ఋషి సుతాయ । విష్ణవే । పరశుపాణయే ॥”

తద్దక్షిణే కమలాం సీతావత్కారయేత్ ।

నైర్ఋత్యాముత్తరాభిముఖః ప్రాజుభోవా రాఘవః

దేవః శ్రీవత్సవక్షా మరకతరుచిరో దక్షిణేనాత్తబాణో
దోష్ఠాన్యేనాత్త చాపో మణిమయమకుటాద్యుల్లసద్భూషణాఢ్యః ।
తిష్ఠన్ భూమౌ త్రిభజ్ఞ్యా హృదితిభ జనితో మాఘమాసే వికేతు
స్సీతేశశ్చక్రరావః కుసుమక వాహనః పాతురామాద్యబీజః ॥ 32

“రామాయ । దాశరథయే । వీరాయ । కాకుత్స్థాయ ।”

తద్దక్షిణే సీతా

హేమాభా శుభ్రవస్త్రాస్ఫుట కమల లసద్వామహస్తా ప్రసార్యా
సవ్యం వక్త్రం పరం కుఞ్చిత పదకమలా సుస్థితా సవ్యపాదా ।
సీతానామాద్య బీజోత్తరభ సముదితా ఫాల్గుణేమాసి దేవీ
పాయాదస్మానపాయాన్మణి మకుటధరోద్బద్ధకేశోచ్చయావా ॥ 33

“సీతాయై । అయోనిజాయై । లక్ష్మ్యై । వైదేప్యై ॥”

వామే సౌమిత్రిః

హేమాభోష్యసితామ్బురోదరమిషుం పాణావసవ్యేవహన్
సవ్యే దోష్ఠిధనుస్త్రిభజ్గి మధురస్తిష్ఠన్ సబీజాన్వితః ।
వైశాఖోజ్జ్వల రోహిణీ జననవానుద్బద్ధకేశోచ్చయో
ధ్యాతవ్యో రథవాహనో ధ్వజవిరాజత్పాదుకో లక్ష్మణః ॥ 34

“రామానుజాయ । సౌమిత్రయే । లక్ష్మణాయ । లక్ష్మీవర్ధనాయ ॥”

దక్షిణ భరతః

భూషావాన్ భరతో జపాభ వసనం బిభ్రత్రిభజ్ఞాస్థిత
 శ్వామ శ్రీరసిభేట పాణిరమలానాథో భ బీజాన్వితః ।
 చైత్రేస్వాత్యుదితశ్శతాంశువహనః సత్పాదుకా కేతనః
 పాయాదూర్ధ్వ నిబద్ధ కుంతలభరః పాపాపహః ప్రాణినామ్ ॥ 35
 “భరతాయ । కైకేయాయ । రామానుజాయ । ధర్మచారిణే ॥”

వామే శత్రుఘ్నః

శత్రుఘ్నః కనకద్యుతిర్నవజపారక్తామ్బరో నిర్మలా
 నాథః పూష విభూషణీయ మిథునేమాసే ధనిష్ఠోద్భవః ।
 నామాద్యక్షర బీజవాన్మకుటకేయూర భూషోజ్జ్వలః
 పాయాదుచ్చపి నద్ధకేశ నిచయః పాణ్యోర్ధనుర్బాణభృత్ ॥ 36
 “రామప్రియాయ । శత్రుఘ్నాయ । విజయాయ । భరతానుజాయ ॥”

దక్షిణ పురతో హనుమాన్

సంరక్షేదఙ్గానాభో ధవళవసనభృద్దక్షిణేన ప్రవృణ్వ
 స్వక్తం దోష్టాపరేణాంశుకమపి దధన్మమ్రగాత్రోఽధితిష్ఠన్ ।
 వార్తా విజ్ఞాపనేచ్ఛర్మగవహనయుతో దణ్డకేతుః కబీజో
 విష్ణుర్దే శ్రావణేమాస్యుదిత ఇహకపీన్ద్రాకృతిరైక భూషః । 37
 “కపివరాయ । హనుమతే । శబ్దరాశయే । మహామతయే ॥”

దక్షిణే శరం

శరం క్షీబం శ్యామం విశదవసనం త్ర్యక్షముదధి
 స్వనం రౌద్రం పక్షధ్వజమనిల వాహం వరుణ భే ।
 భవం మాఘేమాసే శరధరశిరస్కం కలయతాం
 శరణ్యం శం బీజం సముపగతమస్తర్మనుమహే ॥ 38
 “శరాయ । మహారవాయ । అమోఘాయ । తీక్ష్ణధారాయ ॥”
 వామే శార్ఙ్గం పూర్వవత్ ॥

దక్షిణే సుగ్రీవః

సుగ్రీవం రక్తవర్ణామ్బురమతిధవళం ప్రాఞ్జలిం పాదనమ్రం
వైశాఖాశ్రేషకాజం ధ్వజవహనమ్మగం మేఘరావం సుబీజం ।
తారాయాః ప్రాణనాథం భుజగరుచికరం హారకేయూరకోటీ
రాద్వైర్భూషా విశేషైరధిక విలసితాశేష గాత్రం భజామి ॥ 39
“సుగ్రీవాయ । సుందరాయ । మహాబలాయ । అర్కసూనవే ॥”

వామే విభీషణః

కృష్ణం రక్తకచామ్బురం స్వహృదయే బద్ధాంజలిం శూలినం
మూలాజం ఘనవాహన ధ్వజవరం దంష్ట్రాభిరామాననం ।
శుద్ధా ప్రాణసఖం విబీజసహితం నక్తం చరాధీశ్వరం
చిత్తేహం కలయే విభీషణమనేకాకల్ప విభ్రాజితమ్ ॥ 40
“విభీషణాయ । రాక్షసాధిపతయే । సుమనస్కాయ । రామప్రియాయ ॥”

అభిముఖే అజ్గదః

హర్యక్ష ధ్వజవాహనం సితరుచిం రామస్య పాదానతం
రక్తాస్యం పరిపాటలామ్బురధరం సింహారవం ప్రాఞ్జలిం ।
వైశాఖోజ్జ్వల రోహిణీ సముదితం ధ్యాయామి చిత్తేఽజ్గదం
కారుణ్యాబ్ధిమకారబీజసహితం కామ్యార్థసంసిద్ధయే ॥ 41
“అజ్గదాయ । వాలిపుత్రాయ । రామప్రియాయ । దేవభక్తాయ ॥”

పట్టాభిరామస్య

ఆసీనం భద్రపీఠే నిజపదకమలం దక్షిణం వామజాను
న్యాసజ్య జ్ఞానముద్రామూరసి విదధతం పాణినా దక్షిణేన ।
అన్యం వామాక్షి జానున్యవతతమవసజ్యాగ్రతో బ్రహ్మతత్త్వం
వ్యాచక్షాణం మునిభ్యస్స్వపరిజనవృతం రామమస్తస్మరామి ॥ 42
నామాని పూర్వవత్ ॥

వామే సీతా

సవ్యం ప్రసార్య పదమాసనగం తదన్య
 త్సంక్షిప్య దక్షిణ కరాత్తనవారవిన్దాం ।
 సీతాం తతాపరకరాం రఘువీర వామ
 పార్శ్వస్థితాం బహువిధాభరణాం నమామి ॥ 43

దక్షిణే లక్ష్మణః

ఆదాయ రామ ధనుషా సహ కార్ముకం స్వం
 పార్శ్వస్థితం రఘుపతేర్మకుటాభిరామం ।
 వక్షోఽర్చితాశ్చాలిపుటం వినయావనమ్రం
 భూషోజ్జ్వలం మనసి లక్ష్మణమాశ్రయామి ॥ 44

దక్షిణే భరతః

హస్తాంబుజ ద్వయగృహీత సీతాతపత్ర
 మంసార్చితేషుధిశరాసముదార వేషం ।
 పార్శ్వస్థితం రఘువరస్య వివృత్త హార
 విభ్రాజి పార్శ్వమనిశం భరతం ప్రపద్యే ॥ 45

వామే శత్రుఘ్నః

దుగ్ధ ప్రవాళ ధవళం రఘువీర పార్శ్వే
 ధున్వః ప్రకీర్ణకముదార సువర్ణ దణ్డం ।
 నానావిధాభరణ రమ్యతనుస్తనోతు
 శత్రుఘ్న ఇష్టఫలమంసద్ధృతేషు చాపః ॥ 46

పురస్తాద్ధనుమాన్

సంసృష్ట గుల్ఫయుగమాస్థితమూర్ధ్వజాను
 మగ్రేప్రభోర్విధృత పుస్తక వల్లకీకం ।
 చఞ్చచ్ఛిఖం ధవళ సూక్ష్మతరోపవీతం
 సంక్షిప్తవాలమనిలాత్మజమాశ్రయామి ॥ 47

పురస్తాధ్యక్షుడస్తానే హనుమాన్

వందే హనుమంతమపి ద్విహస్తం
తామ్రాననం స్వర్ణనిభం సపుచ్ఛం ।
స్థితంచ కౌపీనధరం కపీశం
ధృతాంజలిం కుణ్డల శోభికర్ణమ్ ॥

48

వాయవ్యాం బలభద్రరామః

శఙ్ఖాభం నీలవస్త్రం హలముసలధరం వామమితరాభ్యాం ।
శఙ్ఖారావం కరాభ్యాం హయవరవహనం గాఢముద్బుద్ధకేశం ।
వైశాఖే రోహిణీజం హయమయవిలసత్కేతుమాఖ్యాదిబీజం
తిష్ఠంతంచ త్రిభుజ్యానిశమపి బలభద్రాభిధం రామమీదే ॥ 49
“రామాయ । యదువరాయ । విష్ణవే । హలాయుధాయ ॥”

తద్దక్షిణే రేవతీ

పద్మం దక్షిణం పాణినోపదధతీం పద్మప్రభారేవతీం
పద్మాచ్చాదవతీం తతాపరకరాముచ్చైర్నిబద్ధాలకాం ।
తైష్యే పుష్యభ సంభవాం సువదనాం రేవాద్యబీజాంభజే
తాటజ్ఞాంజ్లద నూపుర ప్రభృతిభిర్భూషాభిరుద్భాసితామ్ ॥ 50
“రేవత్యై । ఇన్దిరాయై । లక్ష్మ్యై । రామప్రియాయై ॥”

ఐశాన్యాం కృష్ణః

శ్యామాభం రక్తచేలం త్రిణతమభినవం బర్హి బర్హావచూడం
భామా రుక్మిణ్యధీశం విహరణ రసికం శ్రావణే రోహిణీజం ।
యష్టిం పాణావవామేదధతమితరదోః కూర్పరే సత్యభామా
మాలమ్భాసీనమీదే గ్రధిత కచభరం కృష్ణమత్యంతరమ్యమ్ ॥ 51
“బ్రహ్మబీజం హృది న్యస్య ప్రణవైరథ వేష్టయేత్ ।
ఏవంతు బీజసహితం కృష్ణరూపం విచిన్త్యచ ॥”
“కృష్ణాయ । పుణ్యనారాయణాయ । వటపత్రశాయినే । త్రిదశాధిపతయే”

తద్దక్షిణే రుక్మిణీ

రుక్మాభాం ధవళామ్బరాం సరసిజం వామే కరే బిభ్రతీం
 కృత్వా దక్షిణమాతతం స్థితవతీముద్బద్ధ ధమ్మిల్లకాం ।
 నామాద్యక్షర బీజమశ్శుల ధరాం హారాదిభూషోజ్జ్వలాం
 ధ్యాయేద్దక్షిణతః ప్రియస్య కమలా చిహ్నీన్వితాం రుక్మిణీమ్ ॥ 52
 ‘రుక్మిణ్యై । సుందర్యై । పవిత్ర్యై । కృష్ణవల్లభాయై ॥’

వామే సత్యభామా

ఉచ్చైర్బద్ధకచాం కరే విదధతీం వామేతరే హల్లకం
 విస్తీర్ణాన్యకరాం సబీజసహితాం రక్తాంశుకాం శ్యామలాం ।
 ఉన్మీలన్మణీనూపురాదివివిధాలజ్కారరమ్యాకృతిం
 భామాం సత్యపదాదిమాం నతజనత్రాణాదృతామాశ్రయే ॥ 53
 ‘సత్యభామాయై । సత్యై । సన్మత్యై । క్షమాయై ॥’

దేవస్య దక్షిణే గోపాలః

రక్తాభో వేణు హస్తో ధవళపటధరో వాహపత్రధ్వజశ్రీ
 ర్జాతో మాఘేచమాసే ప్రవరగుణయుతో వారుణే హంసరావః ।
 గోపీనాథస్సదాన్యైతత్ సరహరి ధ్యానయుక్తో గబీజో
 గోపాలో భూషితాఙ్గో ముకుళ కరపుటో దక్షిణే చోత్తరాస్యః ॥ 54
 ‘గోపాలాయ । సర్వనాథాయ । కృష్ణసఖాయ । సర్వాధ్యక్షాయ ॥’

వామే శ్రీదామా

శ్రీదామా కంకునీలః సితపటసహితో వాహపత్రధ్వజాఢ్యః ।
 పూర్వాషాఢార్క్షజాతో ద్విభుజ పరివృతో విష్ణుచింతాపరశ్చ ।
 శ్రీబీజో వేణునాదః కరపుటసహితః ప్రోష్ఠపూర్వే పదేన్ స్మిన్
 మాసే జాతోన్యథ గోపీపతిరవతు లసద్దక్షిణాశాముఖశ్చ ॥ 55
 ‘శ్రీదామ్యై । పుణ్యరూపాయ । పుణ్యాత్మకాయ । దేవసఖాయ ॥’

రాజగోపాల :

బిభ్రద్దక్షిణపాణినా బహువిధైః పుష్పైః కృతం దణ్డకం
భూమ్యుత్తంభిత హేమయష్టి శిరసి న్యస్తాన్య హస్తామ్బుజః ।
నానారత్న విరాజమాన మకుటో దివ్యాజ్గరాజోజ్జ్వలః ।
పాయాన్మాం సహ (భీష్మరాజ) విష్ణుచిత్తసుతయా శ్రీరాజగోపాలకః ॥ 56
వామపార్శ్వే గరుత్మన్తం, దక్షిణే రుక్మిణీం తథా ।
గరుడం పూర్వవత్ కుర్యాత్ సర్వాభరణభూషితమ్॥ ఇతి వర్ణాధికారే

దక్షిణే గోదా

ధమ్మిల్ల ముద్వహంతీం
దక్షిణకర విధృత పుల్లకల్వారాం ।
శుచిమాసి ఫల్గునీజాం
తతవామకరాం భజామహే గోదామ్ ॥ 57
“విష్ణుచిత్తసుతాయై । గోదాయై । రుక్మిణ్యై । విష్ణువల్లభాయై ॥”

వామభాగే తార్క్ష్యః

తార్క్ష్యాంశం హరివామ భాగవసతిం పక్షద్వయాలజ్ఘ్రతం
కోటీరాజ్కశిరస్కముజ్జ్వల మహాభూషం విబీజాన్వితం ।
వక్షోభాగ కృతాజ్ఞాలిం కనకసచ్చాయం సపీతామ్బరం
వందే సుందర నామకం సకరుణం తిష్ఠన్తమర్వాసనే ॥ 58
“సుందరాయ । విహగాయ । కృష్ణవాహనాయ । తార్క్ష్యాయ ॥”
“వామభాగే గరుత్మన్తం గోపాలకమథాపివా ।
గరుడం పూర్వవత్కుర్యాద్గోపాలం గోపవేషకమ్ ॥ “ఇతిఖిలే” ॥

నవనీతనటస్య

ఉత్తాన వ్రజానాపసవ్య చరణం తద్భిన్నమాకుఞ్చ్య వై
తిష్ఠన్తం నవనీతహస్తమఖిలైర్భూషాదిభిర్భూషితం ।

తిర్యక్సారిత వామబాహుమభయం హస్తేఽపసవ్యే సదా
 కుర్వంతం గతవస్త్రముద్యత కచగ్రన్థించ కృష్ణం భజే ॥ 59
 “నవనీతనటాయ । కృష్ణాయ । దేవకీసుతాయ । బాలరూపిణే ॥”
 అపిచ ॥
 ధ్యాయామ్యుద్భృత దక్షిణాక్షి మవనౌ నిక్షిప్త పాదాస్తరం
 బాహుం వామమృజుం వితత్య దధతం హైయ్యుగ్లవీనంపరే ।
 ఉన్మీలన్మణి కిష్కిణీ ఘణఘణన్మధ్యం కిశోరాకృతిం
 కృష్ణం కాఞ్చన నూపురాఞ్చిత పదం మన్దస్మితాలజ్మతమ్ ॥ 60
 నామాని పూర్వవత్ ॥

వేణునాదస్య

వ్యత్యస్యాక్షితలం స్థితో భువి కరాభ్యాం శఙ్ఖచక్రేవహ
 న్నన్యాభ్యామవలమ్బ్య వేణుమనిలైరాపూరయన్వక్రజైః”
 కిఞ్చిత్సాచిముఖామ్బుజస్సనయనో రమ్యత్రిభజ్జీస్థితః
 పిఞ్చా పీడధరః కృపామయతనుః కృష్ణో దిశేన్మృగళమ్ ॥ 61
 “కృష్ణాయ । వేణుధరాయ । జగన్మోహనాయ । త్రిదశాధిపాయ ।”

కాశీయమర్దనస్య

ఉద్యత్కాళీయనామపన్నగఫణాన్మత్యత్పదామ్బురుహ
 స్తద్వాలోర్ధ్వ వికృప్య దక్షిణకరో బిభ్రత్పరేణాభయం ।
 వక్రోత్తమ్భిత నీలకున్తల లసద్బర్హస్రస్తతద్వధూ
 మౌళిస్థాఙ్గాలిబన్ధ యాచిత శమః కృష్ణస్య పుష్టాతు నః ॥ 62
 “కాశీయమర్దనాయ । కృష్ణాయ । గోపాలాయ । వటపత్రశాయినే ॥”
 “అన్యేషాం రూపాణాం తత్కర్మనామ సంయోజ్యార్చయేత్ ॥ ॥ ఇతిఖిలే॥

గోవర్ధనధరస్య

చక్రశఙ్ఖ గిరిపద్మ విరాజ
 త్పాణి పల్లవముదగ్ర ఘనాభం ।

రక్షితారమథగోనికరాణాం
కృష్ణమిద్ర ముని నారదవన్ద్యమ్ ॥ 63

జ్ఞానగోపాలః

పీతామ్బురోద్వేష్టిత గాత్రయష్టిం
విజ్ఞాన ముద్రాన్విత పాణిపద్మం ।
సవేణుమాసజ్జిత కిశ్కిణీకం
కృష్ణం భజే రక్షిత యోగిబృన్దమ్ ॥ 64

సన్మోహనగోపాలః

పుణ్డ్రేక్షు చాపాఙ్కుశ వేణునాద
శఙ్ఖారి పుష్పేషు భుజాష్టకం తం ।
స్వర్ణ ప్రభం మన్మథ గోప మీదే
లక్ష్మీహృత్పార్థాంగమహం మురారిమ్ ॥ 65
సన్మోహన గోపాలాయ ॥

“పశ్చిమోత్తరభాగే కల్మీ (కర్మీ)”

కల్మీ తురంగవదనః కరకమలగృహీత శఙ్ఖరథచరణః ।
అపరమపి చాదిమూర్తేర్లక్ష్మ భజన్ భవతు బోధలక్ష్మేనః ॥ 66
‘కల్మీణే । విష్ణవే । కామరూపిణే । సంహారాత్మకాయ ॥’

అపిచ హయగ్రీవః

వపుషి మనుజమశ్వం సమ్ముఖే నీలవర్ణం
భయజనకమజస్రం ఖేట శఙ్ఖారి ఖడ్గైః ।
విలసిత కరపద్మం తం హయగ్రీవమీదే
నతసురకుల మౌళిస్రక్పటాలఙ్మతాఙ్గిమ్ ॥ 67

హయగ్రీవవిశేషః

హయగ్రీవం ధ్యాయామృతి వికసిత శ్వేతకమలే
సమాసీనం జానూపరితల నివిష్టాఙ్గి కమలం ।

శరణ్యోత్సాన శుభ్రం దధతమధ పద్మాక్ష వలయం
వహస్తం తం యోగాదపరమధతత్పట్టమనలమ్ ॥ 68

విద్యాధీశానముద్యత్కనకరుచిభరం నీరజాతాక్షమాలాం
దోర్భ్యాం ధత్తారమత్యద్భుతతర విభవం పుస్తకం చాదిదేవం ।
రాకాశ్వేతాంశుకాంతిం మృదుమయవదనం శఙ్ఖచక్రే ద్వయాభ్యాం
సమ్యక్సంభూషితాభ్యాం కరసరసిరుహైర్ధారయంతం తమీదే ॥ 69

కనకద్రుమ మూలభద్రపీఠే
నివసంతం శశిభం తురజ్జవక్త్రం ।
అమృతాక్ష సుపుస్తకుణ్డికాఢ్యం
కలయే చేతసి విశ్వరూప సంజ్ఞమ్ ॥ 70

“దశావతారాణామాలేఖ్య దేవతా౨వరణ దేవతాశ్చ నలిఖ్యన్తే
గ్రన్థవిస్తర భయాత్ ॥”

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం దశావతార ధ్యానభేదోనామ
నవమస్తబకః

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

ధ్యానముక్తావళ్యాం

10. దశమస్తబక ప్రారంభః

62. ఆదిమూర్త్యాదిభేదః

ఆదిమూర్తేః

శేషోత్పన్నే నిషణ్ణో మృదుచరణవరం దక్షిణం సంప్రసార్య
స్థానే వామం నికుఞ్చ్య ప్రసృతకరవరం జానుశీర్షే చ వామం ।
దక్షం సన్యస్య శేషేహ్యపరి ధృతఫణైః పఞ్చభిశ్చాదిమూర్తి
శృఙ్ఖం చక్రంచ సర్వాభరణ మథదధచ్ఛన్నకో విద్రుమాభిః ॥ 1
“ఆదిమూర్తయే । అమితమహిమ్నే । అత్యంతాద్భుతాయ । సర్వాధారాయ”
నాగరాజస్య పూర్వత్ ॥

మానుషవాసుదేవస్య

శ్యామాభం ద్విభుజం కిరీటరుచిరం శఙ్ఖారి రాజత్కరం
రాజీవాయతలోచనం వికసితామ్బుజోపరిస్థాయినం ।
శ్రీవత్సాఙ్గితవక్షసం పరిలసద్రాకేందు బింబాననం
ధ్యాయామో హృదివాసుదేవమితరైర్విష్ణోర్గుణైరన్వితమ్ ॥ 2
“వాసుదేవాయ । యదువరాయ । శ్రీమితాయ । పురుషోత్తమాయ ॥”

దేవస్య దక్షిణే రుక్మిణీ

పద్మస్థామవకుఞ్చ్య దక్షిణపదం సుస్థాప్య వామం పదం
శ్యామాభాం వరదాయ దక్షిణకరాం విస్తార్య హస్తాంతరం ।
రక్తాచ్ఛాదవతీం ప్రసూన విలసత్ఫలోర్ధ్వభాగాం హృది
ధ్యాయామో ఘన పీఠరస్తనభరాం భూషోజ్జ్వలాం రుక్మిణీమ్ ॥ 3
“రుక్మిణ్యై । సుందర్యై । దేవ్యై । మహాలక్ష్మ్యై ॥”

తద్దక్షిణే బలభద్రః

అభయప్రద దక్షిణహస్తం
స్థితముద్దేశక వామహస్తమీదే ।
అఖిలాభరణైరలంకృతాఙ్గం
బలభద్రం నత భద్రదానదక్షమ్ ॥ 4
“రామాయ । యదువరాయ । వీరాయ । హలాయుధాయ ।”

దక్షిణ పార్శ్వే బ్రహ్మ

భూతాకారః కనక సమరుచివాన్ మహాస్తం కటకమివవహన్ ।
హస్తేఽన్యస్మిన్నభయకృదవతాద్రుహ్యో యక్షేశ దిగభిముఖః ॥ 5
“బ్రహ్మణే । ప్రజాపతయే । పితామహాయ । హిరణ్యగర్భాయ ॥”

దేవస్యోత్తరే ప్రద్యుమ్నః

ప్రద్యుమ్నమీదే వరదాయ దక్షిణ
స్వపాణినాన్యేన కటితటం స్పృశన్ ।
సస్యావళి శ్యామమశేషభూషణై
రలఙ్ఘితాఙ్గం ద్విభుజంచ సుందరమ్ ॥ 6
“ప్రద్యుమ్నాయ । స్వరూపాక్షాయ । మదరాశయే । మహాబలాయ ।”

ఉత్తరభిత్తిపార్శ్వే దక్షిణాభిముఖోఽనిరుద్ధః

ప్రవాళ శ్రీ గర్వచ్ఛిదురమనిరుద్ధం స్వమహసా
కరం వామం కట్యాం నిదధత మథాన్యేన వరదం ।
రణన్మృణ్మీరాంఘ్రిం మణిమయ సరస్పార్థ దురసం
కిరీట ప్రాస్తోద్యన్మణి కిరణ సన్నద్ధ నిటలమ్ ॥ 7
“అనిరుద్ధాయ । మహామతయే । వైరాగ్యాయ । సర్వతేజోమయాయ॥”

తత్రాచ్యం సామ్నః

శ్యామలం శమన దిబ్బుఖమీదే
దక్షిణేన వరదం స్వకరణే
వామహస్త సముపాత్త కటికం
సామ్నమాభరణినం ద్విభుజాఢ్యమ్ ॥

8

“సామ్నాయ । సుఖాయ । సమృద్ధాయ । సామగాయ ॥”
“ఏతేషాం పృథక్పృథక్ కౌతుకబిమ్బాని కారయేత్ ।”
“అథవా బ్రహ్మపదమధ్యే చతుర్భుజం విష్ణుమేవ కౌతుక
బిమ్బం స్థాపయేదేవం మానుషవాసుదేవ “ఇతికాశ్యపః॥”

క్రియే

కౌతుకంపఞ్చబేరాణామేకమేవ యథాభవేత్ ।
తథాతు వాసుదేవంచ సజ్కర్షణమితి బ్రువన్ ॥
ప్రద్యుమ్నం సామ్నమిత్యుక్త్వా సానిరుద్ధమితి బ్రువన్ ।
తతః పఞ్చసు ఆవాహ్య సమభ్యర్చ యథావిధి ॥
పఞ్చభ్యోఽ ౨ ౨ రోపయేత్ ఏతాన్ పూజనాన్తే యథావిధి॥

కౌతుకవాసుదేవస్య

రుక్మిణ్యా రతిలమ్పటః కరయుగే శఙ్ఖం రథాఙ్గం వహన్
కట్యాసఞ్జిత వామపాణిరపరే పాణౌ వరం ధారయన్ ।
బిభ్రన్మూర్ధ్ని జటాకలాపమకుటం విష్ణోర్గుణైశ్చేతరై
ర్యుక్తః కౌతుకవాసుదేవ ఇతి విఖ్యాతో హరిః పాతునః ॥ 9
“వాసుదేవాయ । సజ్కర్షణాయ । ప్రద్యుమ్నాయ । సామ్నాయ । అనిరుద్ధాయ ॥”

దక్షిణే రుక్మిణీ

పద్మాలజ్మిత వామపాణిరపరం విస్తార్య హస్తం స్థితా
దేవీ దైవిక వల్లభా మృదురణన్మజ్జీరపాదామ్బుజా ।

తాటజ్జ్యుతి చారుగణ్ణ ఫలకా హారాభిరామస్తనీ
శ్యామాశ్రీ గుణసంయుతా మకుటినీ ధ్యేయా సదా రుక్మిణీ ॥ 10
నామాని పూర్వవత్ ॥

దైవికం వాసుదేవంతు ప్రవక్ష్యామ్యానుపూర్వశః ।
సోమచ్ఛన్ద విమానంవా బ్రహ్మరత్నమధాపి వా ॥ ॥ఇతి ఖిలే॥
ఏవం మానుషముద్దిష్టం దైవికంతు ప్రవక్షతే ।
విష్ణోది పఞ్చమూర్తినాం శ్రియంచేతి మహీమితి ॥ ॥ఇతి ఖిలే॥

దైవికవాసుదేవస్య

వందే దైవిక వాసుదేవమితరైర్విష్ణోర్గుణైరన్వితం
శ్యామం రత్నకిరీట కుణ్డలధరం పీతామ్బరాచ్ఛాదితం ।
రాకాచంద్రనిభాననం సువిలసచ్ఛృంగారి రాజత్కరం ।
కట్టాసఞ్చిత వామపాణిమపరే పాణౌ పరం బిభ్రతమ్ ॥ 11
మరీచినోక్తాని నామాని లిఖ్యంతే ॥
భద్రేశాయ । పుణ్యమూర్తయే । వాసుదేవాయ । పుణ్యాత్మకాయ ।

దక్షిణే శ్రీః

రక్తాభాం ద్విభుజాం సురక్తవనజం వామే కరే బిభ్రతీం
కక్ష్యాబద్ధ విరాజిత స్తనయుగాం క్షౌమామ్బరాచ్ఛాదితం ।
కోటీరాది సమస్త భూషణలసత్తారావళీశోభితాం ।
లక్ష్మీం ధీరమణిస్వనాం కలయతాం విష్ణోస్సమీపం శ్రితామ్ ॥ 12
నామాని పూర్వవత్ ॥

వామే మహీ

శ్యామాం కిరీటాది విభూషణోజ్జ్వలాం
రక్తామ్బరాం బాహుయుగాభిరామాం ।
రక్తోత్పలాలజ్మత దక్షపాణిం
శఙ్ఖస్వనాం భూమిమహం భజామి ॥ 13
నామాని పూర్వవత్ ॥

దక్షిణ బలభద్రః

నీలపటం సితవర్ణం
హలముసలాభ్యాం విశోభిహస్తయుగం ।
రేవత్యారమణం
బలభద్రం నౌమి రాజిత కిరీటీనమ్ ॥ 14
“బలినే । హలధరాయ । నాగరాజాయ । సజ్వర్ణణాయ ॥”

దక్షిణ ప్రద్యుమ్నః

పీతామ్బరం కుంభమ శోణవర్ణం
ప్రద్యుమ్నమాత్మక్షురికం కరేణ ।
సవ్యేతరేణాన్యకరాత్తమధ్యం
తం రోహిణీకాన్తమహం భజామి ॥ 15
“రోహిణీపతయే । ప్రద్యుమ్నాయ । వీరాయ । బలశాలినే ॥”

దక్షిణ ఉత్తరాభిముఖో విరిఙ్గిః

హేమాభం చతురాననం కరయుగే కుణ్డక్షమాలాధరం
హస్త ద్వన్ద్వకృతాఙ్గాలిం మణిమయాలంకారయుక్తం సదా ।
నానారత్న విరాజమాన వపుషం సావిత్రికా సేవితం
బ్రహ్మణం శ్రుతి ఘోషలోలమనిశం కూర్చధ్వజం భావయే ॥ 16
నామాని పూర్వవత్ ॥

దేవస్య వామపార్శ్వే అనిరుద్ధః

కరధృత ఖేటక ఖడ్గం ప్రవాళశోభం రథాపతిం వన్దే ।
పుష్పాంశుకమనిరుద్ధం నానారత్నాది నిర్మిత భూషణమ్ ॥ 17
“పురుషాయ । సత్యాయ । అచ్యుతాయ । అనిరుద్ధాయ ॥”

తద్వామే సామ్భుః

నీలచ్చవిం శ్వేతపటం ద్విబాహు
ముద్దేశ్య సవ్యేతర పాణిమన్యే ।
దణ్డం దధానం కర నీరజాతే
సామ్భం నమామీన్దుకరీపతిం తం ॥ 18

“సామ్భాయ । జామ్భవతీసుతాయ । భద్రాయ । సున్దరాయ ॥”

తత్తద్దేవ్యాః

“తత్తద్దక్షిణపార్శ్వే తత్తద్దేవీం ధ్యాత్వా సమర్చయేత్ ॥”

రేవతీరోహిణ్యా

రక్తాభాం బలభద్రదేవవనితాం తాం రేవతీం రోహిణీం
ప్రద్యుమ్నస్య వధూంచ నీలకిరణాం శ్యామప్రభాం తాం రథాం ।
మూర్ధ్నా నౌమ్యనిరుద్ధ దేవవనితాం పీతాంచ సామ్బాజ్ఞనాం
రమ్యామిన్దుకరీం ప్రసారితభుజాం పద్మైకహస్తామిమామ్ ॥ 19

“సర్వాపకమూర్త్యాశ్చ ర్చయేదితి కాశ్యపః ॥

సామ్భస్య వామే దక్షిణాభిముఖో గరుడః

హేమాభం ద్విభుజం కృతాజ్ఞాలిమహం కోటీరభూషాదిమైః
రత్నైశ్చాపి విరాజితం శుకగరుచ్ఛాయోపమాచ్ఛాదనం ।
శుద్ధేశం శ్రుతి ఘోషపక్షయుగళం గుఞ్జాభం నేత్రం గరు
త్మస్తం కిష్కిణీజాలయుక్తరశనం చూడధ్వజం భావయే ॥ 20

“ఇతి మరీచిః”

లక్ష్మీనారాయణస్య విశేషః

హస్తే బిభ్రత్సరసిజగదా శఙ్ఖచక్రాసి విద్యా
పద్మాదర్శౌ కనకకలశం మేఘ విద్యుద్విలాసం ।

వామోత్తుజ్జస్తనమవిరళాకల్పమాశ్లేష భోగా
దేకీభూతం వపురవతు నః పుణ్డరీకాక్షలక్ష్మ్యోః ॥ 21

ఫలశ్రుతిః

“యఏవం ధ్యాయంతి ప్రతిదివసమేతాన్ సురగణాన్
జగన్నేతుః శౌరేర్థగతి బహుమానం దధతితే ।”
“ఇదం కిం వక్తవ్యం యదిచ పరిపశ్యంతి త ఇమాన్
హరే రంశాన్మర్త్యో భజతి హరిసాయుజ్యపదవీమ్ ॥ 22

కవేః వినతిః

“దృష్ట్వా వర్ణాధికారం భృగుమునిరచితం తత్ర తత్రైషదీషత్
వాక్యప్రాయాం మరీచేః కృతిమపి నిఖిలామస్తతో వీక్ష్య సమ్యక్ ॥”
గ్రంథపద్యస్వరూపః కృత ఇహ హి మయా ధ్యానముక్తావళీతి
శ్రుత్వా నన్దన్తు సన్దన్చ పునరమునా ప్రీయతాం రామచన్ద్రః ॥ 23

బాలానాం బోధనార్థాయ ధ్యానం కిఞ్చిత్ప్రదర్శితం
అధికారేషు సర్వేషు సన్తి ధ్యానాని కోటిశః ॥ 24

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం మూర్త్యాది మానుష దైవిక వాసుదేవ
ధ్యాన భేదోనామ దశమః స్తబకః
గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః